

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1983-1984

19 JUNI 1984

BELEIDSNOTA

DIR%actie

Visie op een vernieuwd Vlaams industrieel beleid

VERSLAG

namens de Commissie voor economisch,
tewerkstellings- en energiebeleid
uitgebracht door de heer N. De Batselier

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer O. Van Ooteghem.

Vaste leden : de heren J. Ansoms, E. Bockstal, E. Cooreman, L. Dhoore, J. Dupré, R. Windels ;
de heren L. Bril, A. Denys, G. Sprockeels, M. Van Daele ;
de heren N. De Batselier, V. Vanderheyden, F. Willockx ;
de heren F. Debusseré, O. Van Ooteghem.

Plaatsvervangers :

de heren A. d'Alcantara, P. Deprez, M. Olivier ;
de heren E. Beysen, L. Pans ;
de heer G. Bossuyt, mevrouw L. Detiège ;
de heer O. Meyntjens.

Zie :

227 (1983-1984)

- Nr. 1 : Beleidsnota
- Nr. 2 : Ontwerp-resoluties

INHOUD

	Blz.
I. Persoonlijke inleiding van de verslaggever	4
II. Bespreking van de te volgen procedure bij de discussie over een „vernieuwd Vlaams industrieel beleid”	16
III. Algemene bespreking van de nota ingediend door de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve	
1. Toelichting na de nota door de Gemeenschapsminister	17
2. Algemene bespreking door de leden van de Commissie	24
IV. Hoorzitting met de sociale gesprekspartners	33
V. Hoofdstuksgewijze bespreking	48
VI. Algemene bespreking ontwerp-resoluties ingediend door de Vlaamse Executieve	59
VII. Bespreking per resolutie : amendementen, stemmingen en eindstemming	65
VIII Nieuwe tekst van de ontwerp-resoluties, zoals goedgekeurd door de Commissie	82
IX. Bijlagen :	
1. Vlaams A.C.V. : Houding tegenover de nota „DIRV-actie – Visie op een vernieuwd Vlaams industrieel beleid”	90
2. Visie van de Vlaamse Intergewestelijke van het ABW op de beleidsnota . . .	97
3. A.C.L.V.B. : Prioriteiten voor een Vlaams economisch overheidsbeleid	104
4. Basisopties van de Belgische Boerenbond voor een vernieuwd Vlaams Industrieel beleid	107
5. Nota V.E.V. : Twee jaar Vlaamse Regering alle kansen zijn nog niet benut . .	110
6. Evolutie van activiteitsgraden in procenten	119
7. Evolutie van totale werkgelegenheid in Vlaanderen	120
8. Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen in het Vlaamse Gewest . .	121
9. Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen jonger dan 25 jaar in het Vlaams Gewest	122
10. Beslissing van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983 inzake industrieel voorkomingsbeleid	123
11. Standpunt van de Vlaamse Executieve ten aanzien van het reconversiebeleid	126
12. Advies van de Vlaamse Executieve over het voorontwerp van wet houdende maatregelen tot bevordering van de industriële reconversie	129
13. Verslag Vesoc-vergadering van 9 maart 1984 inzake resoluties DIRV-acties	130

DAMES EN HEREN,

Uw Commissie heeft negen vergaderingen gewijd aan de bespreking van de „Beleidsnota : DIRV-actie, visie op een vernieuwd Vlaams Industrieel Beleid”, ingediend door de heer G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve en **Gemeen-**schapsminister van economie en werkgelegenheid.

De eerste vergadering van uw Commissie ging door op 30 november 1983 en handelde over de procedure van behandeling van deze persoonlijke beleidsnota van Gemeenschapsminister G. Geens, alsook hoorde de Commissie een algemene toelichting van de indiener.

De tweede vergadering, op 14 december 1983, kwam opnieuw de procedure aan bod, maar werd door de leden een grondige algemene bespreking aan de nota gewijd. In de namiddag werd die algemene bespreking voortgezet.

De vierde vergadering, op 7 februari 1983 was een hoorzitting met de vertegenwoordigers van de werknemers in Vesoc. In de namiddag werd dan een hoorzitting gehouden met de vertegenwoordigers van de werkgevers in Vesoc.

De vijfde en zesde vergadering op respectievelijk 6 en 20 maart waren gewijd aan de hoofdstukgewijze bespreking.

Op 2 mei werd een algemene bespreking aan de ontwerp-resoluties besteed, terwijl op 12 mei, zowel in de voor- als in de namiddag de ontwerp-resoluties in detail werden besproken in de diverse amendementen werden bediscussieerd.

1. PERSOONLIJKE INLEIDING VAN DE VERSLAGGEVER

Alhoewel het geen gewoonte meer is nog een gestoffeerde inleiding te schrijven, leek dit mij bij dit uiterst belangrijk thema toch noodzakelijk. Vandaar deze persoonlijke visie, deze persoonlijke inbreng in dit ver van uitgeput debat.

A. Technologische innovatie en de impact op de tewerkstelling

De beleidsnota „DIRV-actie : Visie op een vernieuwd Vlaams industrieel beleid” van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve en Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid, de heer G. Geens, en de daarop gebaseerde ontwerp-resoluties van de Vlaamse Executieve zijn om meerdere redenen voortreffelijke documenten.

Vooreerst tracht men beleidsvisies te laten voorafgaan door een grondige analyse van de moeilijkheden in de Vlaamse economie. Uitvoerig komen zowel nationale als internationale verklaringsfactoren voor de crisis aan bod. Daarbij beperkt men zich niet tot typisch economische factoren, maar ook sociale, demografische, culturele, en andere aspecten worden bij de analyse betrokken.

Positief is ook dat men na de analyse van de economische crisis, de doelstellingen van het economisch en industrieel beleid expliciet aflijnt. Daarbij valt te noteren dat een optimale werkgelegenheid als doelstelling wordt vooropgezet, en dat en exportgeleide groei, verhoogde afzetmogelijkheden op de binnenlandse markt en verbetering van het concurrentievermogen de middelen zijn. (zie beleidsnota p. 32)

Bij de uitwerking van de concrete beleidsvoorstellen wordt wel degelijk rekening gehouden met de inhoudelijke opvulling van het industrieel beleid (DIRV-actie, impuls- en innovatiebeleid), als met de institutionele en/of constitutionele aspecten (regionalisering, hervorming van overheidsinstellingen, enzovoort).

Ten slotte valt het op dat de beide documenten een ruime tijdshorizon bevatten. Dit is niet vaak het geval bij beleidsnota's, waar de concrete praktische dagelijkse beslommingen meestal alle energie en tijd vereisen, zodat er geen ruimte meer is voor beschouwingen of beleid op lange termijn. Hier worden zowel analyse als beleidsvoorstellen gekaderd in de zich structureel wijzigende wereld. Het is alleen jammer dat de bespreking van de beleidsnota en de ontwerp-resoluties er pas komen 2 jaar nadat de DIRV-actie gestart is, en nadat er reeds zeer belangrijke beslissingen genomen zijn. In die zin kunnen de resoluties bij het publiek overkomen als een theoretische a-posteriori rechtvaardiging van het voorbije beleid van de Vlaamse Executieve.

Ondanks de genoemde kwaliteiten van de beleidsnota en van de ontwerp-resoluties bevatten zij ook talrijke elementen waar een ernstige discussie over kan gevoerd worden. Ter inleiding van de bespreking in de Vlaamse Raad willen wij in dit verslag een aantal mogelijke discussiepunten afbakenen.

Om deze inleiding overzichtelijk te houden hebben we een aantal beperkingen moeten inbouwen. Wij willen het hier namelijk hebben over de invloed van de nieuwe technologieën op het maatschappelijk leven. Binnen deze technologieën gaat onze aandacht vooral uit naar de micro-elektronika. Deze technologie is uniek omdat zij in alle andere sectoren doordringt, een lage kostprijs heeft, besparend werkt inzake arbeid, materialen, energie, kapitaal, onderhoud, zeer betrouwbaar en flexibel is. Dit wil niet zeggen dat wij het belang van andere nieuwe technologieën, zoals de bio-technologie, onderschat-

ten. Gezien deze laatste nog in een onderzoekstadium verkeren, achter wij het geoorloofd deze hier niet te behandelen.

Wat de mogelijke effecten betreft, beperken wij ons voornamelijk tot de kwantitatieve tewerkstellingsgevolgen. Een toekomstige beschouwing over de kwalitatieve gevolgen van de micro-electronica (op de kwaliteit van de arbeid, op de vereiste kwalificaties in de bedrijven, op de scholing en het onderwijs, enzovoort) zou wel wenselijk geweest zijn.

B. DIRV en lange golven

De beleidsnota en de ontwerp-resoluties steunen impliciet op de theorie van de lange golven. Zo suggereert de titel de opkomst van een nieuwe industriële revolutie, die qua invloed op alle maatschappelijke geleidingen vergelijkbaar is met de introductie van de stoommachine enerzijds en van de benzine-motor en de massaproductie anderzijds (p. 41-42). Meer bepaald verwacht men van de recente nieuwe technologieën dat zij een nieuwe fase van aanhoudende economische groei en daarmee ook een structurele toename van de tewerkstelling in de zogenaamde produktieve sfeer zullen veroorzaken.

Gedeeltelijk vindt een dergelijke visie zijn theoretische grondslag in de ideeën van Kondratieff en anderen. Daarbij wordt beweerd dat de economische evolutie een regelmatig patroon van opgaande en neergaande fases vertoont van zo'n 25 jaar. In de opgaande fase kent het BNP regelmatig een hoge groei, de wereldhandel breidt uit, er is volledige tewerkstelling of zelfs een tekort aan arbeidskrachten. In de neergaande fase worden de conjuncturele recessies dieper en langduriger terwijl de conjuncturele hoogtepunten van korte duur zijn; de wereldhandel groeit niet meer, de werkloosheid neemt toe, enzovoort.

De lange-golftheorie is in de economische literatuur reeds veel en uitvoerig besproken en becommentarieerd *. Kondratieff kon met het beschikbare statistisch materiaal inderdaad een min of meer regelmatige cyclus ontdekken. Critici hadden echter zowel bezwaren tegen de statistische evidentie van de lange golven als tegen de voorspellende waarde van een cyclus. Met andere woorden, de Kondratieff-cyclus zou hoogstens een (onvolledige) beschrijving kunnen geven van de economische evolutie in het verleden, maar zou geen verklaring geven voor het waarom en wanneer van de omslag van een neergaande naar een opgaande golf. Het automatisme en de regelmaat van de cyclus wordt betwijfeld.

De combinatie van Schumpeters innovatietheorieën met de Kondratieff-cyclus gaf hierop wel een antwoord: technologische innovaties kunnen een nieuwe lange opgaande fase inluiden. Dit geloof in de kracht van technologische vernieuwing kenmerkt ook de DIRV-nota.

De critici van deze theorieën (later verder verfijnd door onder andere G. Mensch) wijzen erop dat iedere lange golf niet door één zelfde weerkerende factor (vb. technologie) veroorzaakt wordt, maar dat er een combinatie van factoren moeten coïncideren om een groeifase mogelijk te maken. Gebruik makend van het onderscheid tussen expansie- en rationalisatie-investeringen wordt aangetoond dat niet elke technologische vernieuwing leidt tot expansie. Freeman (Brighton) en Franck (Amsterdam) toonden aan dat innovaties vaak leiden tot be-

* Een goed overzicht vindt men in R. Crott, „Technological Fix ?“, DNM, 9/83.

sparingen op arbeid, kapitaal en grondstoffen, en dat het deflatoire effect hiervan enkel kan opgevangen worden door een minstens even grote toename van de produktie en dus van de afzetmogelijkheden. En deze laatste liggen niet gunstig in crisisperiodes. Eén van de noodzakelijke voorwaarden opdat technologische innovaties leiden tot groei van de economie en van de werkgelegenheid, is dus het bestaan van een gunstig macro-economisch klimaat. Bij een appreciatie van de DIRV-actie zou het aangewezen zijn te onderzoeken of het algemeen economisch klimaat in Vlaanderen daaraan beantwoordt, dan wel en eerder deflatoir karakter heeft (al dan niet in de hand gewerkt door het bezuinigingsbeleid van de Regering).

Een andere voorwaarde is dat de innovatie een hele omwenteling moet veroorzaken op sociaal, institutioneel vlak. De auto had deze eigenschap : de doorbraak van dit nieuwe produkt impliceerde een hele omwenteling in de infrastructuur (auto-wegen, garages, parkeerruimtes, verzekeringswezen, ...) en in de leefwijze van de bevolking. Een ander voorbeeld met een hoog „maatschappelijk multiplicatoreffect” was de electriciteit. Ook dit veroorzaakte een heel proces van aanpassingen op institutioneel, infrastructureel, sociaal en cultureel vlak. Verder zullen we nagaan of de huidige nieuwe technologieën eenzelfde inherent groeipotentieel bezitten. Met andere woorden, zal de huiscomputer dezelfde rol spelen als destijds de radio, T.V., koelkast, enzovoort ?

C. Arbeidscreatie

De micro-electronica kan in de eerste plaats gezien worden als nieuwe industriële sector, waar mogelijk een hoge groei van de produktie kan gerealiseerd worden. Velen verwijzen naar het beroemde voorbeeld van de „Silicon-valley” om aan te tonen dat de eventuele achteruitgang van de „traditionele” sectoren meer dan gecompenseerd zal worden door de expansie van de „nieuwe” sectoren, in die mate zelfs dat de globale industriële tewerkstelling op peil zal blijven.

Voor een evaluatie van de toekomstkansen van de micro-electronica-sector moeten we een onderscheid maken tussen de fabricage van IC's, de toestellen en machines die dienen voor de productie van IC's en de toepassing van IC's in industriële systemen en in allerlei produkten.

De sector die uitrustingsgoederen produceert voor de fabricage van IC's, is zeer kapitaal- en kennisintensief. In feite kan men spreken van een de facto monopoliepositie van enkele (Amerikaanse) multi-nationale ondernemingen. Voor Vlaanderen zal het praktisch onmogelijk zijn om op deze markt tussen te komen.

Veel belang wordt er tegenwoordig gehecht aan de produktie van de halfgeleiders zelf. Voor een goed inzicht in deze markt kunnen we refereren naar het Amerikaanse vaktijdschrift „Electronics” van 12 januari 1984. Op basis van gegevens van de Amerikaanse markt, schat men het belang van de verschillende subsectoren van de electronica-markt, en maakt men prognoses voor de volgende vijf jaar. Uit dit artikel blijkt dat de markt van halfgeleiders en componenten 15 % van de totale electronica-markt vormen, de markt van de halfgeleiders alleen betekent slechts 5 %. Binnen deze laatste markt moet het onderscheid gemaakt worden tussen de „Custom IC's” en „Standard IC's”. Wat deze laatste betreft, is er een open wereldmarkt die momenteel volledig beheerst wordt door enkele grote Amerikaanse, Japanse en Europese ondernemingen. Ook hier zijn er geen kansen voor penetratie van Vlaamse ondernemingen. De „Custom IC's” (op maat gemaakte IC's op bestelling van de cliënt) is de markt waarop het nieuwe Vlaamse bedrijf Mietec zich hoopt waar te maken. Belangrijk om te

weten is dat deze markt slechts 4,5 % van de totale IC-markt . betekent (1983) : dit betekent 0,25 % van de totale electronica-sector. Indien Mietec een succes wordt, zullen ongeveer 300 personen tewerkgesteld worden. Vergeleken met de totale tewerkstelling van 30.000 à 40.000 jobs in de electronica-sector in België is dit een gering resultaat.

Het kan een terechte keuze zijn dat Vlaanderen zich specialiseert in één bepaalde subsector van de electronica-markt. Gezien het geringe gewicht van de subsector „Custom IC's” in het geheel van de sector, is het wel een gevaarlijke keuze, temeer daar de binnenlandse potentiële markt erg klein is, en export noodzakelijk is voor het welslagen van het project. Gezien de beperktheid van de budgettaire middelen, kunnen de middelen die opgeslorpt worden door het uitbouwen van een productielijn van „Custom IC's”, niet meer gebruikt worden in andere sectoren die minder kapitaal- en meer arbeidsintensief zijn. Indien men tewerkstelling als prioritair doel stelt, kan de opportuniteit van de gemaakte keuze eventueel heroverwogen worden.

Ten slotte is er nog de afzetmarkt voor toepassingen van micro-electronica. IC's kunnen immers gebruikt worden in ongevoelbaar veel produkten en processen. Deze afzetmarkt is dus ook in Vlaanderen zeer groot. Het is mogelijk en wenselijk dat in Vlaanderen een „toepassingsindustrie” ontstaat. Indien ze er niet komt, zal dit zijn gevolgen hebben op de betalingsbalans. Hier situeren zich de vele kleine KMO's, ook in Vlaanderen, die een bepaalde leemte in de markt ontdekken en op die manier succes kennen. Wat de mogelijke tewerkstellingscreatie in deze sector betreft, moeten we twee opmerkingen maken : het betreft hier slechts één bepaalde categorie van jobs, namelijk hooggespecialiseerde werknemers, en bovendien is de groei van het aantal jobs op middenlange termijn niet zeker. Het is immers bekend dat de automatiseringstendens en het proces van arbeidsuitstoot ook (en zelfs in hoge mate) speelt in de sector van de micro-electronica zelf. Hardware-apparatuur en software-programma's worden steeds krachtiger en kunnen zowel het ontwerpen van nieuwe machines als het schrijven van nieuwe software-programma's aanzienlijk vereenvoudigen. Zo worden in een Japans machine- en assemblagefabriek robots gemaakt door andere robots : een geautomatiseerde productielijn van 64 intelligente machines en 100 robots die 24 uur op 24 draaien. Een studie van prof. Levin (Stanford University) voorspelt dat tegen 1995 slechts 6 % van de nieuwe jobs gecreëerd in de USA in de nieuwe technologieën te situeren zijn. Omdat de rationalisatie het snelst gaat in de sector van de nieuwe technologieën, zullen de absolute tewerkstellingscijfers eerder gering blijven (uit „New Scientist” 10/5/1984).

Samenvattend kunnen we zeggen dat in de sector van de micro-electronica er een potentiële tewerkstelling is in Vlaanderen die trouwens reeds in vele kleine KMO's geconcretiseerd wordt. Vanwege de overheid verdient deze tewerkstellingscreatie de volle steun. Toch mag de overheid het belang van deze jobcreatie niet overschatten. Het Europees Volksinstituut (EVI), „De gevolgen van de micro-electronica voor de werkgelegenheid in West-Europa in de jaren '80”, vermeldt bv. een (zeer optimistische) schatting van de tewerkstellingscreatie tegen 1987 in de micro-electronica-sector van 400.000 jobs in Frankrijk, de BRD en het Verenigd Koninkrijk. Ook het EVI concludeert dat dit onvoldoende is om het globale verlies aan tewerkstelling op te vangen. Er zijn immers tientallen succesvolle hoogtechnologische KMO's nodig om het tewerkstellingsverlies van enkele reuzen in de electronica-sector (Philips, Siemens, en andere) te compenseren. A fortiori zal de arbeidscreatie niet opgewassen zijn tegen het tewerkstellingsverlies t.g.v. de invoering van micro-electronica in de andere

sectoren. Tot deze conclusie komt ook O. Pastré (L'informatisation et l'emploi) : in de „filière électronique” kan de tewerkstelling, mits grondige verschuivingen binnen de sector, gestabiliseerd worden (indien tenminste de arbeidscreatie in eigen land gebeurt, waarvoor er geen garantie is) ; het globaal aantal arbeidsplaatsen in de industrie zal echter teruglopen. Over dit verlies willen we het hebben in het volgende hoofdstuk.

D. De introductie van micro-electronica in de economie

Voor de arbeidsbesparende effecten van de introductie van micro-electronica willen we eerst verwijzen naar enkele studies uit het buitenland, die ons een indicatie kunnen geven van de gevolgen in Vlaanderen. Het betreft voornamelijk globale, macro-economische schattingen, met alle beperkingen vanden.

In opdracht van de Nederlandse regering berekende de zogenaamde Rathena-commissie het tewerkstellingsverlies gedurende deze decade op 16.000 jobs per jaar. Een rapport van de SER (Sociaal Economische Raad) kwam via een andere methode tot een verlies van 1.200 arbeidsplaatsen per jaar. Dit zou tot 1990, gespreid per sector, een verlies betekenen van 2.700 jobs in de industrie, en van 84.000 jobs in de tertiaire en kwartaire sector.

Voor Frankrijk wordt in de studie van O. Pastré (L'informatisation et l'emploi) het verlies aan arbeidsplaatsen, op vijfjaar tijd, op 400.000 geraamd. Het zal onder andere afhangen van de mate waarin de toename van de globale produktie dit verlies kan opvangen of de werkloosheid al dan niet met dit getal zal toenemen.

In het Verenigd Koninkrijk wordt een verlies aan tewerkstelling voorspeld van 3 tot 10 % tegen 1990 (bron : Green, en andere). Een andere studie (Sherman en Jenkins) voorspelt een verlies van 17 % tegen 1993 en van 23 % tegen 2003. Nog andere bronnen voorspellen een afname van de werkgelegenheid met 1,4 % jaarlijks (Whitley) of met 4 miljoen arbeidsplaatsen (Banon en Curnow). Het verschil in cijfers is te wijten aan verschillende definities en methodologieën. De trend is niettemin duidelijk.

Globale schattingen zijn steeds een overdreven simplificering van de werkelijkheid en men mag ze daarom slechts met de nodige voorzichtigheid interpreteren. Daarom is het belangrijk af te dalen naar een meer gedetailleerde studie op sector- of bedrijfsniveau. Het traditionele onderscheid tussen de secundaire en tertiaire sector zullen we ook hier aanhouden, hoewel de grens tussen beide sectoren, mede door de invloed van de micro-electronica, minder relevant wordt.

E. Industriële sector

In de meeste literatuur wordt het onderscheid gemaakt tussen proces- en produktvernieuwing. Wij zullen daarom ook dit onderscheid aanhouden.

Inzake procesvernieuwing bestaan vele controverses rond de tewerkstellingsgevolgen van de robotisatie. Het is echter belangrijk juist af te lijnen over welke begrippen men spreekt. Robotisatie stricto sensu zal geen massale invloed hebben op het tewerkstellingsniveau. Ir. F. Denis (FN-Brugge) schat het theoretisch mogelijk dat 10 à 15 % van de arbeiders in de verwerkende industrie tegen 1990-2000 vervangen worden door robots. Praktisch zou dit niet hoger liggen dan 5 %, al was het maar omwille van de beperkte productiecapaciteit van de robotfabricage (De Standaard 8/12/80).

Deze benadering mag evenwel niet leiden tot foutieve inter-

pretaties. Robotisatie is immers maar één aspect van het automatiseringsproces. Andere schakels zijn numeriek gecontroleerde machines (productiviteit : 3 tot 5 maal hoger), CAD, CAM, visiesystemen en foutdetectie, enzovoort. Vooral de integratie tot één systeem kan leiden tot een verregaande automatisatie van de produktie (naar 100 %). De mogelijkheid bestaat zelfs om het automatiseringssysteem uit te breiden tot de administratie. Zo lezen we in het jaarverslag van de firma „Bruynzeel-keukens” dat een geïnformatiseerd productie- en administratieproces kan instaan voor een omzettoename van 30 % met gelijkblijvend personeel. De keukens worden op het computerscherm getekend, waarna zelfs de prijsopgave automatisch op papier komt. De bouwsector is de laatste jaren helaas met geen 30 % gegroeid zodat Bruynzeel haar personeelsbestand drastisch moest inkrimpen.

De PDG van Exxon Research & Engineering Cy (E. David) berekende dat bij seriegewijze productie het werkstuk 95 % van de tijd in opslag of in doorgang is en dat gedurende de grootste tijd de machines stilliggen. Enorme productiviteitswinsten zijn daarom realiseerbaar door gecomputeriseerde planning van de productie en door een 24-uren-benutting van het machinepark.

Voor de productie van kleine en middelgrote hoeveelheden komen in aanmerking voor automatisatie via „flexibele fabricagesystemen” (cfr. de conclusies van de Metra Consulting Group : „The impact of chip technology on employment and the labour market” : een sectoriële analyse wees uit dat de meest bedreigde sector deze is van de manufacturing, vooral dan van kleine series). In een studie van Ayres en Miller („Robotics : Applications and Social Implications, 1983) werd berekend dat de robot-geïntegreerde, ononderbroken bedrijvigheid de produktiviteit van massaproductie zal doen toenemen met 30 %, de produktie van middelgrote hoeveelheden met 200 % en de productie van kleine hoeveelheden met 330 %. In de USA zou dit betekenen dat tegen 2000 zo’n 4,5 miljoen banen verloren gaan door toepassing van de robotica-technologie. Het zou interessant zijn een idee te hebben hoeveel jobs er in Vlaanderen bedreigd worden, vooral daar Vlaanderen gekenmerkt wordt door een relatief overwicht van KMO’s met kleine serieproductie.

De getuigenissen zijn legio : bij Ford Genk werden voor 10 miljard nieuwe investeringen gedaan, de productiviteit steeg met 8,5 %, de tewerkstelling daalde met 10 %. Agfa-Gevaert realiseerde in ‘83 een omzetverhoging van 8 % met inkrimpend personeel. A. Leysen daarover in de FET van 17/5/84 : „Door de noodzakelijke automatisering en schaalvergroting in de productie-installaties, ontkomen ook wij niet aan een stelselmatige personeelsvermindering”. De OESO berekende dat in de BRD in 1960 47 % van de investeringen in de industrie rationaliseringsinvesteringen zijn. In 1977 is dit reeds opgelopen tot 85 %. In België is de omzet van de metaalverwerkende nijverheid in 1983 t.o.v. 1980 gestegen met 5 % in reële termen, terwijl de tewerkstelling afnam met 12,4 % en het aantal gepresteerde uren met 16,6 % (Fabrimetal, jaarverslag). De tewerkstelling in die sector daalde in de periode 1973-83 van 342.100 tot 253.000. Dit is een daling van 89.100 arbeidsplaatsen (22 %). Het ACV („Nieuwe technologie en arbeid”, deel 1) vermeldt een studie van Fabrimetal uit 1983 waarin in de metaalsector (uitgezonderd de automobiel) het volgend aantal (in procent) bedrijven gebruikmaken van :

	1985	1990
fabrikatie via numerieke besturing	12 %	30 %
machines met sensoren	59 %	—
beslissingnemende robots	29 %	55 %
laser als permanente maatcontrole	18 %	64 %
CAD	59 %	80 %

Gezien de dalende kostprijs en de schaalverkleining van automatiseringsmachines, zullen veel KMO's pas in de komende jaren overgaan tot automatisering. Er is dus geen reden om te veronderstellen dat de dalende trend zal stoppen. Indien dit zo is, komen we dicht bij de lange-termijnprognoses die sommige studies vooropstelden : P. Drucker (Time, 28/3/83) ziet tegen 2000 nog slechts 5 à 10 % van de actieve bevolking werkzaam in de fabricage-industrie. Een Amerikaanse studie van Rand Corporation voorspelt dat op lange termijn een groot gedeelte van de industriële tewerkstelling zal inkrimpen tot zo'n 3 % in het jaar 2000. Dit cijfer is hopelijk te pessimistisch. Andere prognoses gaan echter in dezelfde richting, terwijl de recente ervaringen de bevestiging van de prognoses geven. Het overheidsbeleid moet alleszins met een dergelijke evolutie rekening houden.

F. Tertiaire sector

De grote toename van de productiviteit in de industrie hoeft niet automatisch te leiden tot een grotere werkloosheid. In het verleden werd het verlies aan arbeidsplaatsen gecompenseerd of vertraagd door een groei van de industriële produktie en door een toename van de tewerkstelling in de tertiaire sector. We zullen beide fenomenen evalueren, te beginnen met het laatste.

Dat het verlies van arbeidsplaatsen in de industrie opgevangen kan worden door de dienstensector, is nog een veel verspreide mening. Zo zegt VBO-voorzitter Leysen dat het rationaliseringsproces in de traditionele industrie overminderd moet doorgaan en dat men moet trachten nieuwe tewerkstelling te creëren in de tertiaire sector en in de nieuwe technologieën (het Laatste Nieuws, 9/5/84). Dit laatste aspect hebben we reeds behandeld, we kunnen nu nagaan wat de tewerkstellingsperspectieven zijn in de dienstensector.

Een van de eerste studies over de impact van de micro-electronica op het kantoorwerk is deze van de Franse onderzoekers Nora en Minc. Zij verwekten veel beroering door te stellen dat bij een constant blijvende hoeveelheid werk in de bank- en verzekeringssector, 30 % van het personeel vervangen kan worden door machines, en dit binnen een periode van 10 jaar. Deze produktiviteitsstijgingen liggen overigens in het verlengde van de recente evolutie : in 1977 was het aantal te verwerken stukken in de verrekenkamers 30 x hoger dan in 1960, terwijl het aantal personeelsleden slechts 2 x hoger lag. De verdere informatisering van de bankverrichtingen, de invoering van „home-banking” samen met de veralgemening van de informatica in de bedrijven zullen het rationaliseringsproces in de komende jaren nog versterken.

Een studie van Siemens („Office 1990”) berekende dat bij een gemiddelde produktiviteitsstijging van 2,2 tot 3,5 % per jaar, 25 à 30 % van het kantoorwerk geautomatiseerd kan worden. Bij de overheidsdiensten zou dit oplopen tot 38 %.

Voor al kantoorwerk waar men doorgaans routineverrichtingen moet doen, komt in aanmerking voor automatisering. Wegens het gebruik van een groot aantal geijkte formules zijn het advocaten- en notariskantoor daarvan voorbeelden : 72 % van

het secretariaatswerk komt er geheel of gedeeltelijk in aanmerking voor automatisatie (Rechtskundig Weekblad, '82-83, p. 140 e.v.). Maar ook het intellectueel werk wordt vereenvoudigd door aansluiting op een centrale databank via een modem en telefoonlijn, waardoor men rechtstreeks toegang heeft tot alle juridische informatie.

De introductie van geïntegreerde systemen van kassaverichtingen, voorraadbeheer en boekhouding, samen met de invoering van scanner en streepjescodes, kan tot 80 % van het personeel in de distributiesector overbodig maken. De invoering van elektronische zetsystemen in drukkerijen gaven in het verleden reeds aanleiding tot rationalisering. Andere sectoren werden ook reeds getroffen of zullen in de toekomst vergelijkbare processen doormaken.

Of de introductie van micro-electronica ook werkelijk leidt naar een toename van de werkloosheid is daarom nog niet zeker. Er zijn een aantal factoren die maken dat men de nogal alarmerende cijfers uit de diverse studies moet relativeren. Om te beginnen baseert men zich vaak op gegevens verstrekt door de electronica-sector zelf. Deze gegevens geven vaak een overtrokken beeld van de mogelijkheden van micro-electronica-apparatuur, en dit om publicitaire doeleinden. Verder wijst onder andere O. Pastré op de vaak voorkomende onderbenutting van de informatica-machines : de benuttingsgraad is heel vaak lager dan 30 % van de capaciteiten. Dit fenomeen van „verspilling van informaticacapaciteit” komt vooral voor bij KMO's. Een derde reden om het tewerkstellingsverlies te relativeren is dat de werknemers vaak een „reaffectatie” krijgen binnen hetzelfde bedrijf : in plaats van ontslagen te worden, krijgen zij een andere taak toebedeeld. In dit verband maakt Pastré het onderscheid tussen enerzijds het verlies van arbeidsposten en anderzijds een globale tewerkstellingsvernietiging : „si l'informatisation provoque d'importantes suppressions de postes de travail, celles-ci ne se traduisent pas toujours par des suppressions d'emplois”.

Alhoewel men dus om deze redenen de dramatische effecten moet relativeren, zijn er ook redenen waarom de invloed van de micro-electronica in de komende jaren een versnelde produktiviteitsstijging zal veroorzaken. Bij een conjuncturele heropleving kan men verwachten dat de verhoogde investeringen gepaard gaan met een versnelde introductie van nieuwe technologieën.

Een stijging van de produktie is daarom mogelijk zonder bijkomende tewerkstelling. We hebben reeds gewezen op de daling van de relatieve kostprijs van informatica-apparatuur, waardoor de financiële drempel overschreden wordt zodat zij ook voor KMO's (de typische ondernemingsvorm in Vlaanderen) in het bereik komen.

Ten slotte zijn er redenen waarom een bedrijf een tijd lang een parallel systeem handhaaft bij automatisatie. Dit kan zijn om de interne organisatie te kunnen aanpassen, of om de nodige ervaring op te doen met de nieuwe systemen. Een andere reden is dat men het publiek eerst de kans wil geven aan het nieuwe systeem te wennen. Dit is vooral belangrijk in de bankensector en in de distributie. Na een overgangsperiode zal men de oude systemen geleidelijk afschaffen, met de nodige rationaliseringenvandien.

Gezien de veelheid van basishypotheses en werkmethodes in de diverse studies, is het zinloos een definitieve kwantitatieve prognose te willen vooropstellen inzake het te verwachten verlies aan tewerkstelling ten gevolge van de informatisering van onze samenleving. Uit bovenstaande beschouwingen blijkt echter dat de algemene trend negatief is. De verwachte produktiviteitsstijgingen overtreffen duidelijk de verwachte

groei van de produktie, met een stijgende werkloosheid tot gevolg. Tot deze conclusie komt ook prof. J. Bundervoet (KUL) na een grondige literatuurstudie over de gevolgen van de micro-electronica op het gebied van de tewerkstelling : „De meeste waarnemers zijn het er nochtans over eens dat de toepassing van de micro-electronica in het algemeen een sterk arbeidsbesparend effect zal hebben. Ongeveer alle toepassingen van de micro-electronica die men vandaag kan voorzien, zullen produktiviteitsstijgingen meebrengen, die niet gecompenseerd worden door stijgingen van de afzet – en dit niet alleen op het vlak van de individuele bedrijven, maar ook voor ganse sectoren en tewerkstellingsgroepen”.

G. Geografische situering

Bij hetgeen hierboven werd geanalyseerd, werd meestal abstractie gemaakt van de economische-geografische dimensie van het verlies of de creatie van arbeidsplaatsen t.g.v. de micro-electronica.

Gedragen door de enorme R&D-uitgaven van de Amerikaanse overheid in de ruimtevaart en de bewapeningstechnologie, en door de researchdepartementen van computerreuzen zoals IBM, kan men stellen dat de bakermat van de micro-electronica ligt in de USA. West-Europa loopt het risico lange tijd ver achter te blijven op de USA, met een dramatische ontwikkeling voor o.a. de handelsbalans en de tewerkstelling. Indien Europa geen ernstige inhaalbeweging doet, zal het in de komende decades voor de behoeftes aan hoog-technologische produkten volledig aangewezen zijn op invoer. En qua tewerkstelling doet het feit dat de invoering van micro-electronica globaal gezien negatief is, niets af van het feit dat een passieve houding nog ernstiger gevolgen heeft voor de werkgelegenheid. Dit gevaar werd overigens door de EG ingezien, hetgeen aanleiding gaf tot het zogenaamd „Esprit”-programma.

Het geval van Japan is wel apart. Verre van de bijzondere verdiensten van dit land inzake technologische vernieuwing te willen ontkennen, leert een grondige analyse dat het Japanse groei-wonder met meerdere factoren te maken heeft. Zoals Prof. W. Van den Panhuyzen aantoont, zijn vooral de lage lonen, het stachanovisme en de bijzondere arbeidsethiek en de lage kapitaalkost verantwoordelijk voor de uitzonderlijke economische prestaties (zie Socialistische Standpunten 1984/2). Voeg daarbij de protectionistische tendensen en de systematische onderwaardering van de yen, en het wordt duidelijk dat de Japanse groei te maken heeft met een veelvoud van verklaringsfactoren, waarvan de meeste niet gelden voor de open economie die Vlaanderen is.

Trouwens, naarmate Japan de economische inhaalbeweging voltooit, zien we dat de lonen stijgen, dat er een saturatie optreedt inzake duurzame courante consumptieartikelen, dat de groei van de produktie de produktiviteitsstijgingen niet meer volgt, en de werkloosheid ook in dit land een probleem wordt.

Meteen is duidelijk waarom men niet zo maar naar Japan kan verwijzen als voorbeeld waar technologische innovatie samenging met een stijging van de tewerkstelling. In de mate trouwens dat dit verband wel reëel was, is het weinig relevant voor de Europese situatie in de jaren '80. De Japanse industriële vernieuwing kon rekenen op een expansieve wereldmarkt die een welwillende afnemer was van het surplus van de Japanse binnenlandse produktie dat niet op de eigen markt verkocht kon worden. De technologische voorsprong uitte zich immers in een scherpe prijsconcurrentie die maakte dat de Westerse wereld overspoeld raakte van produkten „made in Japan”. Gezien er weinig kans is dat Vlaanderen een funda-

mentele technologische voorsprong op een bepaald domein kan nemen, noch dat er een expansieve wereldmarkt is voor produkten „Made in Flanders”, noch dat de andere verklarende factoren aanwezig zijn, is het Japanse experiment niet voor transplantatie noch voor herhaling vatbaar.

H. Produktvernieuwing en groei-economie

Indien technologische innovaties in productieprocessen een must zijn, ook al gaan daarmee arbeidsplaatsen verloren, vertrouwen velen op de doorbraak van een aantal nieuwe produkten die het verlies aan arbeidsplaatsen liefst meer dan compenseren. Dit is ook de gedachtengang in de DIRV-nota. Zolezen we op p. 10 : „Een groeiende economie heeft nieuwe toetredens op de vraag- en aanbodmarkt nodig : nieuwe produkten, nieuwe produktiewijzen en nieuwe afzetmarkten. De nieuwe toetreders stimuleren de uitbreiding van het productiepotentieel zodat er meer nieuwe tewerkstelling wordt geschapen dan er door rationalisatie wordt vernietigd”. Of deze redenering, die nog herhaaldelijk in dit document voorkomt (o.a. p. 37, p. 39, p. 42) klopt, is in feite de hamvraag in heel de discussie over de invloed van nieuwe technologieën op de werkgelegenheid. Bij de bespreking moeten alleszins de volgende elementen overwogen worden.

Een eerste vraag die men kan stellen is of een nieuwe groei van de materiële productie vanuit ecologisch of maatschappelijk oogpunt wel wenselijk is. Om de bestaande werkloosheid en de toename van de actieve bevolking op te vangen is een grotere groei van het BNP nodig dan deze uit de „golden sixties”. De vraag is of het leefmilieu dit aankan en of er voldoende grondstoffen voorradig zijn. Vanuit maatschappelijk oogpunt worden ook vragen gesteld naar de wenselijkheid van zo'n groei. W. Coolsaet (RUG) constateert een groeiende kloof tussen enerzijds de steeds stijgende produktiemiddelen (o.a. informatie) en anderzijds de trage toename of zelfs stagnatie van de werkelijk nuttige eindgoederen of einddiensten. In De Nieuwe Maand (83/7) illustreert W. Coolsaet deze discrepantie door te wijzen op de informatievloedgolf die de gewone burger nu reeds overspoelt en die, mede door de micro-electronica, in de toekomst waarschijnlijk nog zal stijgen. Deze groei en de inspanningen die de maatschappij daarvoor zal moeten opbrengen staan in wanverhouding tot de nuttige opbrengst ervan.

Een tweede vaststelling die men kan maken is de foute definitie van „nieuw produkt” of „nieuwe afzetmarkten”. Zo zijn er vele voorbeelden van een „nieuw produkt” waarbij het slechts de vervanging van een oud produkt door een „nieuw” produkt betreft. Het elektronische videospelletje heeft de traditionele flipperbak vervangen. Het elektronisch uurwerk kwam in de plaats van zijn mechanische voorganger. In de toekomst kan „teletekst” in de plaats van de postbode komen. Bestaande produkten of diensten worden vervangen, maar er wordt geen enkele nieuwe behoefte bevredigd, er is geen nieuwe markt. De expansie van een nieuwe sector gaat ten koste van de andere sector. Echte arbeidscreatie komt er alleen als een nieuw produkt of procédé een andere functie vervult die niet werd vervuld vóór de innovatie.

Inzake de toekomstkansen van de nieuwe produkten of diensten zijn de meningen niet onverdeeld positief. O. Pastré verwacht voor 1990 geen massale nieuwe consumptiegoederen (p. 25). Ook in de tertiaire sector is hij van mening dat de tewerkstellingsimpact van nieuwe diensten alleszins de komende jaren marginaal zal zijn. Ook O. Steenhout (VUB) ziet slechts weinig groei in de doorbraak van nieuwe goederen en diensten : „het is denkbaar dat wij de stabiliserende horizon van onze materiële cultuur in het zicht hebben en dat verdere

toename van de materiële elementen die ze constitueert eerder beperkt zijn.” (Socialistische Standpunten 83/1).

1. Conclusie en beleidsimplicaties

Het globale bilan inzake de tewerkstellingskansen ten gevolge van de introductie van nieuwe technologieën is dus vrij negatief. Ter relativering van deze stelling wordt vaak gesteld dat de vorige industriële omwentelingen op lange termijn een volledige tewerkstelling niet hebben verhinderd. De vrees is wel dat deze lange termijn te lang zal duren voor de huidige generatie werknemers (werklozen). Een ongenueanceerde promotie van technologische innovatie komt daarbij neer op het opofferen van een generatie voor een hypothetische volledige tewerkstelling in de verre toekomst.

Deze toekomstige tewerkstelling kan trouwens van een heel andere aard zijn. Het Europees Volksinstituut (EVI) wijst er terecht op dat technologische vernieuwing fundamentele verschuivingen kan teweegbrengen. In het verleden hebben we zo’n verschuiving meegemaakt van de primaire naar de secundaire sector, en vervolgens naar de tertiaire sector. Het EVI besluit : „in een gegeven sector heeft de vervanging van arbeidskrachten, ten gevolge van technologische vernieuwing niet noodzakelijk geleid tot compensaties in termen van toename van de vraag naar de produktie van die sector, maar heeft integendeel arbeidsproduktiviteitsstijgingen mogelijk gemaakt, en vervolgens een produktietoename in andere sectoren”. (p. 84)

Het zou best kunnen zijn dat we aan de vooravond staan van een fundamentele verschuiving van de secundaire en de tertiaire sector naar de kwartaire sector. Dit is alleszins de mening van onder andere WB-rector en informaticaspecialist, O. Steenhaut en van Nobelprijswinnaar economie, W. Leontief. Indien hun visie klopt, zal het overheidsbeleid daarop moeten anticiperen. Voldoende reden dus om iets nader in te gaan op hun gedachtengoed.

W. Leontief zegt dat, in tegenstelling tot de vorige industriële revoluties, de micro-electronica de rol van de werknemers als onmisbare „produktiefactor” geleidelijk zal doen afnemen daar niet alleen de fysieke, maar ook de controlerende „mentale” functies die bij de produktie van goederen en diensten nodig zijn, zonder de mens kunnen worden verricht (uit : „Technological advance, economie growth and the distribution of income”, in *Population and Development Review*, sept. ‘83, vertaald in „De Gids op Maatschappelijk gebied”). Ook de dienstensector zal het voorwerp zijn van rationalisering en kan de werknemers uit de andere sectoren niet opvangen. Ook een hoger groeipeil brengt geen soelaas : „in de mate dat bijkomende investeringen de invoering van nieuwe technologieën versnellen, zal het probleem nog verergeren, i.p.v. opgelost worden”. Op zich hoeft dit geen aanleiding te geven tot pessimisme. Wel moet het overheidsbeleid deze evolutie begeleiden, met name door een inkomensbeleid : „vroeg of laat zal men moeten aanvaarden dat de vraag naar „werk” op de eerste plaats een vraag naar „levensonderhoud”, d.w.z. inkomen is”. En over de taak van de overheid : terwijl in de voorbije 150 jaar een competitief prijsmechanisme een, na enige correctie, sociaal aanvaardbaar systeem van inkomensverdeling meebracht, „krimpt de nieuwe technologie de rol van de menselijke arbeid in de produktie dermate in, dat hieruit niet alleen langdurige technologische werkloosheid moet ontstaan, maar ook, en voor zover het automatisch prijsmechanisme speelt, een scheefgetrokken en dus sociaal onaanvaardbare inkomensverdeling”. Een mogelijkheid om een dergelijke inkomensverdeling tot stand te brengen is een drastisch programma van arbeidsduurvermindering. Over deze inkomensverde-

ling wordt in de DIRV-nota weinig of niet gesproken. Hier staat de behoefte om de DIRV-nota aan te vullen met overheidsmaatregelen op het vlak van inkomenshervreiding en arbeidsduurvermindering.

Zeker, er stelt zich het bevoegdheidsprobleem tussen nationaal niveau en regionaal niveau, maar voor de toekomst van onze samenleving zullen deze niveaus zeker op dit terrein moeten aanvullen en moeten wij dus voorstellen doen.

Ook prof. O. Steenhaut (WB) gelooft niet in de mogelijkheid van een nieuwe economische groei op basis van de huidige innovaties (zie Socialistische Standpunten 83/1). Zijn stelling is wat hij noemt de „materiële cultuur” (de basisvoorzieningen die men normaal aantreft in haast elke familie : auto, TV, hifi, elektrische huishoudtoestellen, ...) waarschijnlijk nog kwalitatief zal verbeterd worden, maar dat er geen grote uitbreidingsmogelijkheden meer zijn. De micro-electronica zal daarom voornamelijk de arbeidsproductiviteit doen toenemen. Daardoor zal de tewerkstelling in de zg. „formele” sector drastisch afnemen : „het absoluut aantal actieven in de industriële sector zal, onafhankelijk van welke gevolgde politiek ook, teruglopen, en dit quasi zonder hoop op herstel”.

Zoals de tewerkstelling in de landbouwsector is teruggelopen van 70 % tot 4 à 5 %, zo zal men in de toekomst ook de industriële productie die noodzakelijk is voor het normaal functioneren van de samenleving, tot stand brengen met een fractie van de huidige industriële tewerkstelling. Samen met deze reële verschuiving zal er ook een verschuiving in ideologieën plaatsvinden. Waar men aanvankelijk meende dat de landbouw de oorsprong van alle rijkdom was, ontstond bij de industrialisatie een „industriële ideologie”, vooral gekenmerkt door de mening dat de industriële sector het draagvlak is van de economie. Het is duidelijk dat ook deze ideologie op termijn onhoudbaar is.

Bij de beleidsconclusies komt ook O. Steenhaut op het probleem van de inkomensverdeling. Hij pleit namelijk voor een groei van de „informele sector”, die gefinancierd moet worden door een systeem van financiële transferten van de „formele” (industriële en diensten) sector naar deze informele sector. Ook hier stoten we op het probleem van de inkomensverdeling. In het licht van deze evolutie wijst O. Steenhaut op de noodzaak het systeem van bijdragen voor sociale zekerheid niet langer op basis van lonen, maar op basis van toegevoegde waarde te heffen. Een heffing via de BTW heeft onder andere het voordeel dat zo’n maatregel de exportprijzen niet hoeft te verstoren en dus ook door een individueel land kan genomen worden.

Deze wijziging van bijdragesystemen werd ook reeds door vele andere auteurs verdedigd. Het is aan te bevelen ook dergelijke maatregelen in overweging te nemen bij het uitwerken van een programma voor het bevorderen van technologische innovaties.

N. DE BATSELIER

II. BESPREKING VAN DE TE VOLGEN PROCEDURE BIJ DE DISCUSSIE OVER EEN „VERNIEUWD VLAAMS INDUSTRIEEL BELEID”

Na twee jaar Vlaams beleid en één jaar DIRV-actie acht de Gemeenschapsminister voor Economie en Werkgelegenheid het gewenst over het economisch beleid in Vlaanderen een brede discussie te organiseren, zowel in de schoot van de Vlaamse Raad als met de sociale gesprekspartners (VESOC).

Deze discussie wordt zeer breed opgevat en beoogt het bereiken van een ruime consensus over de grote opties van het door de overheid te voeren industrieel beleid, inclusief het beleid inzake wetenschappelijk onderzoek, tewerkstelling, scholing en opleiding, die hiermee verband houden.

De Gemeenschapsminister preciseert op vraag van een lid van de Commissie dat de voorliggende nota zijn eigen standpunt ter zake bevat. Hij werd door de Vlaamse Executieve gemachtigd ze aan de Vlaamse Raad voor te leggen. Parallel met de bespreking in de Vlaamse Raad wordt zij voorgelegd aan de sociale partners (VESOC).

Deze besprekingen zullen resulteren in het opstellen van resoluties waarover de Vlaamse Raad zich zal uitspreken. Bij de besluitvorming ter zake heeft de Vlaamse Raad uiteraard het laatste woord, het VESOC daarentegen kan slechts advies verlenen.

Op vraag van de commissaris spreekt de Commissie zich uit voor het houden van hearings met de sociale gesprekspartners vooraleer de Commissie tot algemene of partiële conclusies komt.

Door diverse leden wordt de vraag gesteld naar de finaliteit van de bespreking van deze nota in de Commissie. Alvorens de behandeling ten gronde aan te vatten is het nodig dat men hierover klaar ziet. De finaliteit van een bespreking bepaalt immers de aard ervan.

De verslaggever resumeert de beslissing van de Commissie. Parallel met de bespreking in de Commissie van de Vlaamse Raad wordt de DIRV-nota aan het VESOC ter bespreking voorgelegd. De Commissie zou, na zelf de algemene bespreking te hebben afgerond, van de opmerkingen van het VESOC kunnen kennis nemen tijdens één of meerdere hearings. Dan begint in de Commissie de bespreking hoofdstuk per hoofdstuk.

Na deze besprekingen stelt de Vlaamse Executieve ontwerp-resoluties op. Deze kunnen eventueel terug worden voorgelegd aan het VESOC, maar het is de Vlaamse Raad, die eerst in de Commissie, nadien in openbare vergadering, deze resoluties bespreekt en erover stemt.

De Commissie zal eerst een algemene bespreking houden en nadien een bespreking per hoofdstuk.

**III. ALGEMENE BESPREKING VAN DE NOTA
INGEDIEND DOOR DE HEER G. GEENS, VOORZITTER
VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE
— stuk 227 (1983-1984) — Nr. 1**

1. Toelichting van de nota door de Gemeenschapsminister

De Gemeenschapsminister stelt dat de nota als algemene optie heeft de vernieuwing van het industrieel beleid in Vlaanderen door het stimuleren van de totstandkoming van nieuwe producten en nieuwe produktiewijzen.

Deze vernieuwing van het industrieel beleid wordt geplaatst in het kader van een verder doorgedreven regionalisering.

De regionalisering voor zover zij thans reeds werd gerealiseerd, in toepassing van de Bijzondere Wet en de Gewone Wet van 8 en 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, loopt mank omwille van anomalieën in de bevoegdheidsafbakening.

Aangetoond wordt dat een Vlaams industrieel beleid de volledige en consequente uitvoering en zelfs een bijsturing en aanpassing van de wetten op de staatshervorming veronderstelt.

De structuur van de nota is als volgt opgevat :

Een eerste deel, bestaande uit de hoofdstukken 1, II en III analyseert

- de economische situatie in Vlaanderen in samenhang met de wereldeconomie ;
- het industrieel beleid in Vlaanderen ;
- de regionalisering van dit beleid.

Een tweede deel, hoofdstuk IV, handelt over de basisstellingen van het industrieel beleid : regionalisering van het industrieel beleid, het industrieel beleid zelf, het wetenschappelijk onderzoek en de werkgelegenheid.

Het derde deel, hoofdstuk V, beschrijft het concreet te voeren vernieuwd industrieel beleid : de DIRV-campagne.

In feite geeft de Gemeenschapsminister een hoofdstuksgewijze samenvatting van de nota.

HOOFDSTUK 1 : Vlaamse economie in ruim perspectief

Het is absoluut noodzakelijk alvorens een analyse te maken van de Vlaamse economie, de verschuivingen in de wereldeconomie te bestuderen.

Zo zijn er belangrijke verschuivingen aan de gang die het traditioneel economisch denken ontredde. De Gemeenschapsminister wijst onder meer op de desindustrialisering van de OESO-landen terwijl in de Verenigde Staten een herindustrialisering, althans in de hoogtechnologische sector, aan de gang is. Dit feit is in strijd met de vroeger gangbare idee dat West-Europa economisch dezelfde trends vertoont als de Verenigde Staten. Dit blijkt nu niet noodzakelijk zo te zijn.

Het toenemend belang van de nieuw geïndustrialiseerde landen wijzigt de goederenstromen in de wereldhandel. Ook op financieel en monetair vlak doen zich ingrijpende veranderingen voor.

Sinds het begin van de zeventiger jaren doet zich een zware recessie voor in de Westerse economieën. Als meest voor de hand liggende oorzaak hiervoor worden de opeenvolgende olieprijsstijgingen aangevoerd. De Westerse economie kende een groeivertraging van de industriële produktie met een uitstoting van arbeidskrachten voor gevolg. In sommige landen,

waaronder België, noteert men een absolute reële daling van de industriële produktie.

Deze desindustrialisering veroorzaakt een scherpere concurrentie tussen de ondernemingen met als gevolg nog meer uitstoting van zwakke produkten en dure arbeidskrachten.

Tevens stelt de Gemeenschapsminister dat de groeivertraging van de economie, toevallig gepaard gaande met een toename van de actieve bevolking, eveneens resulteerde in een groot onevenwicht op de arbeidsmarkt met hoge werkloosheidscijfers.

Al deze hoger geciteerde verschuivingen en verschijnselen doen zich ook in België voor, zij het in verschillende mate naargelang van de gewesten en de arrondissementen.

HOOFDSTUK II : Het belang van de industrie in de Vlaamse economie

De industrie, het draagvlak van de economie, heeft zich onvoldoende vernieuwd. Verouderde produkten en produktietechnieken zijn, volgens de Gemeenschapsminister, mede de oorzaak van de groeivertraging.

De nieuw geïndustrialiseerde landen realiseren een hoger groeiritme dan wij zodat zij aan een inhaalbeweging toe zijn. (vb. Tunesië : 5 procent)

De derde industriële revolutie dreigt aan Europa voorbij te gaan. Wil men deze niet missen dan zal de industrie ook in Vlaanderen op diepgaande wijze getransformeerd moeten worden. De transformatie zal hoofdzakelijk van technologische aard zijn en steunen op een intensief innovatieproces.

De aanpassing van onze industrie moet, aldus de Gemeenschapsminister, verschillende richtingen uitgaan :

- Vlaanderen moet trachten een betere concurrentiële positie uit te bouwen. Aangezien Vlaanderen in ruime mate afhankelijk is van het buitenland voor grondstoffen en energie moet het zijn externe concurrentiekracht bewaken en in stand houden.

- Vlaanderen kan zich niet protectionistisch afsluiten. De handelsbetrekkingen zijn immers noodzakelijk wederkerig en onontkoombaar. Bovendien bevorderen zij de overdracht van kennis en technologie.

- De vernieuwing zal een verschuiving in het relatief belang van de verschillende sectoren veroorzaken.

De Gemeenschapsminister nuanceert hier de uitspraak dat de structuur van het bedrijfsleven verouderd is. Dit geldt niet voor geheel het bedrijfsleven en zelfs niet voor een gehele sector. Men moet elk produkt op zichzelf beoordelen. De beoordeling dat onze industriële structuur verouderd is komt immers vaak door te verwijzen naar de cijfers van de Nationale Bank van België. Deze gegevens steunen dan echter louter op sectoren en niet op produkten.

HOOFDSTUK III : Regionalisering en industrieel beleid

De regionalisering inzake het industrieel beleid :

- is nog onvolledig uitgevoerd ;
- stoot op talloze onduidelijkheden ;
- is op incoherente wijze geregeld en dient herzien te worden.

Grosso modo ziet de bevoegdheidsverdeling er als volgt uit. De nationale overheid is op de eerste plaats verantwoordelijk voor het macro-economisch beleid en bepaalt aldus het economisch klimaat. Het impulsbeleid gericht op de diverse secto-

ren met uitzondering van de vijf nationale sectoren, komt toe aan de gewesten. Dit impulsbeleid kan gebeuren door subsidiëring van rente of kapitaalpremies, rentesubsidies of door fiscale stimuli. Het meer micro-economisch beleid komt dus toe aan de regionale overheid met uitzondering van de nationale sectoren.

In de nota wordt uitvoerig uiteengezet dat de regionale verdeling van de overheidsmiddelen op onevenwichtige wijze is geregeld. Een analyse van de voornaamste hefboomen van het industrieel beleid toont aan dat het Vlaamse Gewest met 58 procent van de nationale bevolking 62 procent van de totale industriële produktie voor zijn rekening neemt, doch hiervoor slechts 46 procent van de door de overheid bestede middelen ontvangt. Niettemin realiseert het Vlaamse Gewest 70 procent van de Belgische export.

De begroting van het Vlaams Gewest bedraagt 75 miljard of zowat twee procent van het BNP. Dit bedrag kan geen impact hebben op de economie en is zelfs onvoldoende om ze bij te sturen.

De Gemeenschapsminister wil werk maken van het geregeld publiceren van een regionale conjunctuurindex alsook van een structuurindex van de Vlaamse economie t.o.v. de nationale economie. Hij stelt immers de divergentie vast van de economische ontwikkeling tussen Vlaanderen en Wallonië en dit ingevolge prijsverschillen, kwalitatieve verschilpunten en produkt-structurele verrichtingen. Daarom heeft de Gemeenschap de opdracht gegeven deze regionale economische index uit te werken.

Werkgelegenheid, regionalisering en industrieel beleid

Het aandeel van de industrie in de totale werkgelegenheid is in de meeste Europese landen sterk gedaald.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat de desindustrialisering met verlies aan arbeidsplaatsen sterker is in Wallonië dan in Vlaanderen. Anderzijds is in Vlaanderen de groei van de actieve bevolking groter dan de groei van de tewerkstelling. In Wallonië daarentegen is de groei van de tewerkstelling groter dan de groei van de actieve bevolking.

Het vernieuwd industrieel beleid moet gericht zijn op meer en betere werkgelegenheid. De Gemeenschapsminister is er zich terdege van bewust dat in de huidige economische omstandigheden het maximaal behoud van de bestaande arbeidsplaatsen in de industrie reeds een hele krachttoer is. Het industrieel beleid alléén kan niet een bepaalde economische doelstelling, in casu de volledige werkgelegenheid, bewerkstelligen. Nochtans heeft het industrieel beleid de motorfunctie ten aanzien van andere tewerkstellingsbevorderende functies (vb. dienstenverlening in nieuwe technologieën). Als voorbeeld geeft de Gemeenschapsminister de Verenigde Staten en Japan. Zij kennen de laagste werkloosheidscijfers dank zij de ver doorgedreven technologische vernieuwing. Tot slot van dit hoofdstuk worden andere middelen tot bestrijding van de werkloosheid aangehaald.

Industrieel beleid en afbakening van bevoegdheden

De wijze waarop de bevoegdheidsopsplitsing inzake wetenschappelijk onderzoek tussen de nationale en regionale overheden is geregeld in de bijzondere wet van 8 augustus 1980 houdende hervorming der instellingen, is niet operationeel.

Het fundamenteel onderzoek blijft nationaal, het toegepast wetenschappelijk onderzoek is regionaliseerbaar.

Deze wellicht pragmatische opsplitsing ontkent de dialectische relatie tussen het fundamenteel en het toegepast weten-

schappelijk onderzoek.

Bovendien worden zelfs de instrumenten van dit toegepast onderzoek slechts schoorvoetend aan de gewesten overgemaakt. Zelfs de opsplitsing tussen wat fundamenteel en wat toegepast wetenschappelijk onderzoek is, blijft reeds voor heel wat kritiek vatbaar.

De Gemeenschapsminister deelt mee dat het Fonds voor Prototypes voor twee derden werd geregionaliseerd. Het IWONL werd vooralsnog voor een derde geregionaliseerd. Beide instrumenten zullen geïntegreerd worden in de Vlaamse administratie om alle middelen te bundelen en efficiënt aan te wenden. Deze regionalisering van de hefbomen verloopt geleidelijk wegens de bestaande afgesloten contracten.

Ook inzake onderwijs loopt de bevoegdheidsverdeling tussen nationale wetgever en gemeenschapsraden mank en verhindert zij een optimale aanwending en aanpassing van de schaarse middelen aan de nieuwe scholings- en vormingsvereisten.

De Gemeenschapsminister besluit als volgt.

De evolutie van de tewerkstelling is afhankelijk van een optimale herschikking van alle middelen en instrumenten, gekoppeld aan een hierop inspelend vernieuwd onderwijs- en onderzoeksbeleid.

HOOFDSTUK IV : Basisstellingen van het industrieel beleid van de Vlaamse regering

Na deze algemene hoofdstukken waarin het Vlaams industrieel beleid in een ruime economische context werd geplaatst zet de Gemeenschapsminister de basisstellingen van het industrieel beleid in Vlaanderen uiteen. Deze basisstellingen betreffen :

- de regionalisering ;
- het industrieel beleid zelf ;
- het wetenschappelijk onderzoek ;
- de werkgelegenheid.

Basisstellingen inzake regionalisering

– De regionalisering van het industrieel beleid in België laat de economische en monetaire unie onverkort bestaan. Dat is de onderliggende filosofie van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. In de Vlaamse Raad werd deze stelling bij herhaling bevestigd. (Resolutie betreffende een onderzoek naar de regionalisering van de nationale sectoren goedgekeurd op 24 maart 1982 – Resolutie betreffende het industrieel beleid in Vlaanderen goedgekeurd op 28 juni 1983).

– De huidige bevoegdheidsopsplitsing tussen de nationale wetgever en de Gewesten is onduidelijk en niet operationeel. Daarom moeten coherente bevoegdheidspakketten naar de Gewesten worden overgeheveld. Het reserveren van bepaalde economische sectoren aan de nationale overheid heeft voor gevolg dat de reconversie ervan niet fundamenteel kan worden aangepakt omdat men daarvoor op twee verschillende bevoegdheidsterreinen moet treden.

– Verder pleit de Gemeenschapsminister voor een parallelisme tussen de uitgavenbevoegdheid enerzijds en het recht op en de verantwoordelijkheid voor eigen financiële middelen anderzijds. Met andere woorden, een verantwoorde financiering van de gewestuitgaven impliceert een reële financiële verantwoordelijkheid van de Gewesten.

De financiering van de Gewesten gebeurt thans voornamelijk uit toegewezen dotaties, wat de negatie is van het principe

van de financiële verantwoordelijkheid. De geristioneerde belastingen, toebedeeld volgens het criterium van de lokalisatie van zekere belastingen, spelen slechts een ondergeschikte rol in het geheel van de financiële middelen van het Gewest.

— Een laatste basisstelling inzake regionalisering is de administratieve hergroepering en de vereenvoudiging van de diensten.

De Gemeenschapsminister pleit voor een logische structuur in drie trappen zoals voorgesteld door de werkgroep **Beer-naert**. Deze drie trappen kan men vergelijken met de structuur van het bedrijfsleven zelf :

- het onderzoek en de ontwikkeling (DNB, IWONL, Prototypes> ;
- het op gang brengen van de industrialisering en investeringshulp, wat dus onder meer de expansiewetgeving omvat.
- de bevordering van de afzet of de commercialisering.

De Gemeenschapsminister hoopt op die manier een meer doorzichtige en meer coherente administratie uit te bouwen.

Basisstellingen inzake het industrieel beleid zelf

Volgens de Gemeenschapsminister moet het industrieel beleid gericht zijn op een exportgerichte groei.

Dit veronderstelt volgens hem, een radicale optie voor vernieuwing in plaats van het instandhouden van voorbijgestreefde basisindustrieën alsook een actieve politiek in research en afzetbevordering.

Basisstellingen inzake wetenschappelijk onderzoek

De kwaliteit van onze research wordt internationaal erkend. Kwantitatief valt de vergelijking met de ons omringende landen echter zeer negatief uit.

Wij moeten dus onze inspanningen inzake wetenschappelijk onderzoek zowel kwantitatief verhogen als kwalitatief verbeteren (meer programmatie, meer samenwerking tussen de overheid en de privé-sector). Ook de onderzoeksresultaten zelf dienen beter te worden gevaloriseerd.

Basisstellingen inzake werkgelegenheid

Een werkgelegenheidsbeleid staat of valt in de eerste plaats met het industrieel beleid. Een vernieuwd industrieel beleid zal de werkgelegenheid bevorderen.

Een andere tewerkstellingsbevorderende factor is een nieuwe vorm van arbeids- en inkomensverdeling. Allerlei experimenten zijn hier aan de gang (Palasthy : herschikking van arbeidstijd en bedrijfstijd).

Zij schijnen volgens de Gemeenschapsminister, een positieve weerslag te hebben op de ondernemingen.

Het vernieuwd industrieel beleid zal inzake beroepsopleiding en scholing hogere eisen stellen. Binnenkort zal men in Vlaanderen voor de paradoxale toestand staan dat zich met 98.000 werkloze jongeren nog een nijpend tekort aan gekwalificeerde arbeidskrachten manifesteert.

Wat de eigenlijke arbeidsbemiddeling betreft hoopt de Gemeenschapsminister op het gunstig effect van de veralgemening van het SIMONA-project. Wat ten slotte de opslorplingsprogramma's betreft, dit is, aldus de Gemeenschapsminister, een gewestelijke materie waarvoor het Vlaams Gewest dringend een eigen aangepast instrumentarium moet uitbouwen.

Alle opslorplingsprogramma's zijn gewestelijke materie. Toch stellen zich nog specifieke problemen zoals bij de toepassing van KB nummer 123.

Thans worden alle projecten in dit kader geadviseerd en beslist door nationale Ministers die daarbij het evenwicht tussen de twee gewesten beogen. Dit werkt verlamrend voor de ingediende projecten die in Vlaanderen veel talrijker zijn dan in Wallonië.

HOOFDSTUK V : Impuls- en innovatiebeleid

De specifieke acties die het innovatiebeleid moeten schragen zullen volgens de Gemeenschapsminister best op basis van een ruime consensus in het bedrijfsleven worden ondernomen.

In een open economie vergt dit innovatiebeleid bovendien coördinatie en continuïteit.

De innovatiestrategie steunt op drie pijlers :

- onderzoek en ontwikkeling ;
- produktie (investeringshulp) ;
- commercialisering naar expansieve markten (commercialiseringshulp).

Omschrijving DIRV-actie

De DIRV-actie is het geheel van impulsen die de overheid geeft om de ondernemingen op het goede spoor te zetten voor de derde industriële revolutie of de technologische innovatie.

De DIRV-campagne is, volgens de Gemeenschapsminister, wetenschappelijk gefundeerd.

De DIRV-Raad, samengesteld uit vier groepen : universiteitsprofessoren, vertegenwoordigers van de werkgevers en werknemersorganisaties, vertegenwoordigers van wetenschappelijke instellingen en vertegenwoordigers van de administratie. Deze DIRV-raad verstrekt advies over de uitbouw van deze wetenschappelijke basis.

Er zijn vier commissies :
 sociaal-economisch : onderzoekt het geheel van indicatoren van de Vlaamse Economie ;
 micro-electronica, biotechnologie, nieuwe materialen : deze commissies werken deelstrategieën uit.

De DIRV-actie heeft als eerste doel informatie te verstrekken over de technologische vernieuwing en de maatschappij hiervoor te sensibiliseren. Flanders Technology : de eerste Vlaamse Technologiebeurs begin mei in Gent gehouden, heeft deze doelstelling meer dan waar gemaakt.

Een basisvoorwaarde voor de invoering van nieuwe technologieën is, volgens de Gemeenschapsminister, te beschikken over gekwalificeerd personeel :

- door bijscholing in de bedrijven ;
- door omscholing van de werkzoekenden ;
- door aanpassing van bestaande of invoering van nieuwe programma's in het onderwijs op alle niveaus.

Om hieraan tegemoet te komen werden onder meer bij de RVA in elke provincie specifieke opleidingscentra inzake nieuwe technologieën opgericht.

Ook werd een industrieel vormingsprogramma voor micro-electronica „Invomec” georganiseerd om hooggespecialiseerde systeemingenieurs voor de industrie op te leiden.

Voor de biotechnologie en nieuwe materialen zullen analoge vormingsprogramma's worden opgezet.

Ter ondersteuning van het onderzoekspotentieel werd door de Vlaamse regering een laboratorium uitgebouwd inzake een van de drie basistechnologieën, met name de micro-electronica, IMEC (Interuniversitair Micro-Electronica Centrum).

Om de doorstroming van waardevolle technologie naar de ondernemingen toe te bevorderen werd een „makelaarsfunctie” uitgebouwd.

Initiatieven in dit verband zijn :

- NV Innovati (opgericht met de GIMV) en
- TIV (Technologische innovatiecel opgericht in de schoot van de GOM's).

Doorstroming wordt eveneens bewerkstelligd door seminars, symposia en „Technologiedagen” over elk van de DIRV-technologieën.

De Vlaamse Regering helpt tevens de ontwikkeling van eigen basisindustrieën in de speerpunttechnologieën :

- a) In de sector van de micro-electronica : MIETEC (Oudenaarde). Dit bedrijf is een gezamenlijk project van de privé-sector en de GIMV. Het beoogt de ontwikkeling, productie en verkoop van geïntegreerde schakelingen op maat.
- b) In de sector van de biotechnologie opereren twee firma's die de onderzoeksresultaten naar de industriële toepassing toe werken, Biogent en PGS (Plant Genetic Systems).

Voor de promotie van de toepassingen van nieuwe technologieën in bestaande producten en productieprocessen in de KMO werd het Micro-Electronica Centrum „Inventieve Systemen N.V.” opgericht.

Ondernemingen in moeilijkheden : naar een preventief beleid

De rigoureuze optie voor de vernieuwing van het industrieel beleid bracht de overheid en de sociale gesprekspartners ertoe een beleidsschema inzake ondernemingen in moeilijkheden uit te werken.

Een autonome commissie in de Vlaamse administratie zal met de nodige deskundigheid en discretie de toestand van de ondernemingen analyseren, desgevallend doorlichten en begeleiden naar een herstructurering toe.

Indien een bedrijf in moeilijkheden weigert de aanbevelingen van de Commissie op te volgen sluit het zichzelf uit van elke steun.

In de gewestbegroting voor 1984 is voor deze operatie in kredieten voorzien.

Werkgelegenheidsbeleid

Om het werkgelegenheidsbeleid soepeler af te stemmen op de massale aangroei van de actieve bevolking in Vlaanderen neemt de Vlaamse Regering zich voor :

- meer bevoegdheden en middelen te verschaffen aan de STC's en de GOM's ;
- t.a.v. haar eigen personeel de tewerkstelling prioritair te beschermen ;
- nieuwe initiatieven inzake beroepsopleiding, bij- en her-scholing uit te bouwen ;
- het SIMONA-project te veralgemenen ;
- een permanent en soepel opslorpingsprogramma voor de structureel werklozen uit te bouwen. Inzake DAC en BTK zullen typeprojecten worden opgesteld. De beslissing hierover moet gedecentraliseerd worden naar de STC's toe ;
- steun te verlenen aan tewerkstellingsbevorderende experimenten in regionale of lokale leefgemeenschappen ;
- een eigen Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) uit te bouwen.

Gedecentraliseerde aanpak

Het economisch beleid kan niet voorbij aan de inbreng van

lokale overheden (GOM's, STC's en intercommunale verenigingen) inzake prospectie, efficiënte aanwending van de middelen, doorstroming van informatie en streekontwikkeling.

Maatschappelijke implicaties van een DIRV-beleid

Verschuivingen in de industriële structuur brengen sociale veranderingen mee. Men moet erop bedacht zijn deze sociale en maatschappelijke problemen op te vangen en te beheersen.

De Gemeenschapsminister stelt dat volgende middelen hiertoe zijn :

- het systematisch overleg met de sociale gesprekspartners en het institutionaliseren van VESOC ;
- de omvorming van de GERV tot een Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen (SERV) ;
- het onderhandelen met de sociale gesprekspartners over technologie-akkoorden ;
- de Stichting Technologie Vlaanderen (STV) die de sociale en breedmaatschappelijke gevolgen van de invoering van nieuwe technologieën wetenschappelijk onderzoekt en beleidsadviezen formuleert.

Bevordering van de commercialisatie :

De financieringshefbomen van het commercialiseringsbeleid zijn vooralsnog nationaal. Een binding tussen deze instrumenten (BDBH, Delcredere, ...) en de Vlaamse overheid is nodig om te kunnen inspelen op het gewestelijk economisch beleid.

„Flanders' Investment Opportunity Council" (FIOC) prospecteert en trekt buitenlandse investeerders aan.

Vlaamse bedrijven groeperen zich in technologiegroepen voor hun commercialisatie (Flag, Meditek, ...).

Om de KMO's te begeleiden met betrekking tot hun export denkt de Vlaamse Regering aan de oprichting van gewestelijke adviesbureaus.

2. Algemene bespreking door de leden van de Commissie

Een lid feliciteert de Gemeenschapsminister met de nota. Hij vreest echter dat men te veel zaken ineens wil behandelen.

Hij maakt een reeks algemene bedenkingen.

— Vooreerst geeft het analytisch deel (de hoofdstukken 1, II, III) een correcte situering van de economische problematiek op wereldniveau, op het Europees en het Vlaams niveau. Het geeft eveneens, volgens het lid, een goede analyse van tekortkomingen van het overheidsbeleid op economisch vlak in ons land. De grote vraag is of het overheidsbeleid ter zake in Vlaanderen morgen beter zal zijn.

- De ondertoon van het stuk en de finaliteit van het beleid zijn, volgens het lid, goed om drie redenen :
 - zij zijn toekomstgericht en niet conserverend ;
 - zij zijn ten zeerste bekommerd om de werkgelegenheid ;
 - zij gaan uit van de primauteit van de mens.

Deze nota is een voortzetting van de Vlaamse economische politiek zoals die in de vijftiger jaren door Pinxten en Gaston Eyskens werden uitgestippeld. Het aanknopen bij hetzelfde ideeëngoed is, volgens dit lid, goed en zorgt voor continuïteit in het beleid.

- De nota hecht veel belang aan de regionalisering en de fe-

deralisering van het economisch beleid. Dit is volkomen terecht, want men moet zo snel mogelijk uit het huidig „conflict-model” dat te veel energie opslorpt.

De beste methode is wellicht het overhevelen van grote homogene bevoegdheidspakketten.

De vraag rijst of men inzake economie niet beter alles naar de regionale sfeer zou overhevelen, mits behoud evenwel van de monetaire en economische unie. Deze werkwijze zou een toetsingsorgaan impliceren om het kader van de economische en monetaire unie te doen respecteren.

Het overbeklemtonen van het regionaal accent houdt het gevaar in dat men denkt dat de regionalisering alles oplost. De regionalisering is slechts een kader. Inhoudelijk moet het beleid daarna nog opgevuld worden.

Het lid vindt dat in de nota relatief weinig wordt verwezen naar het belang van het algemeen economisch klimaat ; naar wat men het „omgevingsbeleid” zou noemen. Dit behoort weliswaar in grote mate tot de bevoegdheid van de nationale overheid die moet inwerken op, of zorgen voor, de competitiviteit en de rendabiliteit of dus de zogenaamde kwantitatieve aspecten van het economisch beleid, maar toch zou het lid ook in deze nota hiervoor de nodige aandacht wensen.

Tegenover dit kwantitatief beleid staat het kwalitatief beleid, namelijk het selectief industrieel beleid dat tot de bevoegdheid van het Gewest behoort.

In de nota wordt dit industrieel beleid zeer ruim opgevat. Het omvat het werkgelegenheidsbeleid, de arbeidsorganisatie, de scholing en opleiding, het onderzoeksbeleid, zelfs de verlaging van de kapitaalskost. Dit laatste is volgens het lid niet bij het kwalitatief industrieel beleid onder te brengen.

De overheidstussenkomst in het economisch beleid krijgt een ruim aandeel. Zonder dit ideologisch te willen benaderen, stelt het lid vast dat Vlaanderen meer „markteconomisch” denkt en Wallonië meer „overheidsinterventionistisch”.

Niettemin stelt het lid vast dat :

- het aantal overheidsinstellingen steeds talrijker wordt en
- de tussenkomst voor bedrijven in moeilijkheden groot is.

De nota bevat, volgens dit lid, een sterke en soms ongenueanceerde beklemtoning van de spitstechnologieën. Dit houdt gevaren in en kan een ongunstige psychologische weerslag hebben op de traditionele sectoren, die samen toch nog 80 % van ons industrieel patrimonium uitmaken.

Men mist de kwalitatieve valorisering van traditionele producten, die toch een belangrijk deel van onze export uitmaken. Waarom zou men verwaarlozen in te spelen op behoeften inzake voeding, kleding, consumptie- en kapitaalgoederen ?

Dit sensibiliseren voor de mogelijkheden van de maatschappij van morgen is minstens even verdienstelijk als het ophemelen van de micro-electronica.

— Bij het hoofdstuk „Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek” moeten, volgens het lid, fundamentele opmerkingen gemaakt :

- de term TWO dient ruim geïnterpreteerd voor de toepassing van de regionalisering ;
- het TWO is één van de hefbomen van het industrieel beleid en behoort integraal tot de bevoegdheid van de Gewesten ;
- zonder TWO kunnen de DIRV-actie en de technologiegroepen niet vooruit ;
- de efficiëntie van het TWO zal verhogen als het op Vlaams niveau kan gecoördineerd worden.

Deze opmerkingen werden bij herhaling gemaakt rond het SCK te Mol, de belangrijkste onderzoekinstelling in ons land.

Er doet zich een uitstekende gelegenheid voor om deze coördinatie en hervorming door te voeren naar aanleiding van het verslag van de heer Waltniel, Staatssecretaris voor Openbaar Ambt, over de afschaffing of de samenvoeging van instellingen van openbaar nut (MCESC van 17 november 1983, Doc. 1571638).

Zo worden onder paragraaf 16 (Energie) de instellingen besproken die het wetenschappelijk onderzoek aanbelangen.

De tekst van Staatssecretaris Waltniel is volgens het lid echter wel voor heel wat kritiek vatbaar.

Immers, slechts een gedeelte behoort tot de bevoegdheid Energie, hoewel alles inderdaad mede door de heer Knoops, Staatssecretaris voor Energie, in voogdij wordt genomen. Verder slaan de activiteiten zelf op het toegepast onderzoek in diverse domeinen, waarvan Energie er één is.

Tevens vergelijkt men verdelende instellingen zoals IWONL en IIKW, met uitvoerende wetenschappelijke instellingen zoals SCK en NIEB, met commerciële centra zoals IRE, en met een beperkt project zoals IOV. Daarbij komt nog de rol van de departementale diensten, zoals de Geologische Dienst.

Sommige aanbevelingen zijn, volgens dit lid, evenmin erg helder : zo vertoont een samenvoeging van SCK, IRE en INIEX vele nadelen : neo-unitair, verlogging van het apparaat, vervaging van de opdrachten, geen relatie tot IWONL of IIKW enerzijds, of het industrieel beleid anderzijds.

Bovendien dan nog onder toezicht van het departement van het Wetenschapsbeleid. Dit is echt uitzichtloos. Nochtans kan dit, volgens het lid, allemaal zeer helder en eenvoudig gebeuren zoals vroeger meermaals gesuggereerd :

a. Men definieert de nationale onderzoeksthema's o.a. kernenergie, bepaalt de budgethoogte en vertrouwt de opdrachten voor uitvoering toe aan de meest geschikte instellingen.

Deze zullen zich dan onderling per onderzoeksthema automatisch op elkaar afstemmen, of gecoördineerd worden door het departement, dat het thema in zijn bevoegdheid heeft.

b. Vervolgens worden dan vanzelf de thema's en de budgetten **zichbaar** die tot de gewestelijke bevoegdheid behoren. Wallonië is nu reeds bezig zijn twee centra (die notabene allebei het predicaat „nationaal” dragen) volop uit te bouwen tot regionale technologische kernen. Ook het SCK leent zich hier toe : het is thans in Mol perfect haalbaar en wenselijk eerst de nucleaire opdracht en middelen te omschrijven en in een nationaal beheer, namelijk van Energie, te stellen en daarnaast de diversificatietaken te groeperen en in dienst te stellen van de Vlaamse Gemeenschap en in Vlaams beheer.

Het „Verslag Waltniel” zou als aanleiding aangegrepen moeten worden om fundamenteel werk te maken van de reorganisatie van het technologisch onderzoek.

Het lid vraagt of een werkgroep van de Executieve snel tot een sluitend voorstel kan komen om de beslissing in de Ministerraad in gunstige zin om te buigen.

Een ander lid vestigt de aandacht van de Gemeenschapsminister op het feit dat de DIRV-nota een beleidsnota is die enkel de naam van één lid van de Vlaamse Executieve draagt en onder die vorm gedrukt wordt. Dit is een precedent. De beleidsnota's worden normaliter door de gehele Executieve goedgekeurd. Dit lid brengt dan volgende algemene bemerkingen naar voor.

Het innovatiemodel waarvan de nota uitgaat, namelijk eerst het onderzoek, dan de produktie, dan het verkopen van een nieuw produkt, strookt niet met het bedrijfsmatige proces. Meestal heeft men een produkt waarvoor men nadien de know-how uitwerkt en de financieringsmiddelen zoekt ;

- De nota besteedt, volgens dit lid, veel aandacht aan de grote exportgerichte bedrijven. Zowel in het analytisch gedeelte als in de hoofdstukken over het concreet beleid wordt te weinig aandacht besteed aan de KMO ;

- Het propageren van het nieuw industrieel beleid is ongetwijfeld goed. Heeft men echter het bestaande industrieel beleid voldoende geëvalueerd ? Dezelfde opmerking geldt voor het preventief beleid inzake ondernemingen in moeilijkheden. Heeft men hiervoor een evaluatie gemaakt ?

- Nergens wordt, volgens het lid, echter gezegd wat dit fundamenteel onderzoek concreet inhoudt en waar het zal beoefend worden.

- In de nota worden nieuwe initiatieven aangekondigd : zo bijvoorbeeld het Interuniversitair Micro-Electronica Centrum (IMEC of Ex-Superlab) dat te Leuven zou gevestigd worden. Het lid vraagt hoe de financiering van dit initiatief gebeurt. Uit een overheveling van nationale middelen ? Hij merkt op dat om de steun te bekomen van het EFRO (60 miljoen) dit laboratorium echter niet in de Leuvense regio zou mogen worden gevestigd, aangezien dit geen ontwikkelingsgebied is. Hij vraagt of men reeds een kosten-baten-analyse heeft gemaakt van dit project ? Dit lid vreest dat de resultaten niet in verhouding met de kosten zijn.

- Ook wat „Fin-lab” betreft, stelt hij de vraag of dit nodig is en men niet de geëigende financiële structuren kan gebruiken.

- Inzake T-zones informeert hij of de Europese Commissie voorbehoud maakt voor sommige inplantingsplaatsen en welke de huidige situatie is.

- Spreker vraagt of en in hoever overleg wordt gepleegd met de nationale regering, opdat de financiële stimuli (Gewest) en fiscale stimuli (nationale overheid) elkaar niet zouden overlappen. Hij stelt de efficiëntie van financiële stimuli in vraag. Fiscale stimuli (v.b. vermindering van vennootschapsbelasting) genieten zijn voorkeur.

- Alle aandacht wenst de Commissaris voor een soepele aanpak en integratie bij de tewerkstelling. De T-service, interieur-bureau van de RVA, is te weinig bekend. De Vlaamse Regering zou deze dienst meer moeten propageren. De ondernemers die er een beroep op doen, worden er daadwerkelijk door geholpen.

Een andere Commissaris, tevens verslaggever, maakt voor eerst een aantal inleidende opmerkingen. Volgens hem bevat de nota heel wat goede punten, waarachter de Vlaamse socialisten zich kunnen stellen. De nota is immers dynamisch in plaats van louter statisch, wat overeenkomt met zijn eigen economische inzichten. De reorganisatie van het industrieel beleid wordt echter te veel beschreven en omschreven en te weinig concreet beleidsgericht uiteengezet. Spreker stoort zich ook aan de talloze herhalingen en overlappingsen, zelfs van ganse hoofdstukken. Vervolgens ontwikkelt dit lid een aantal kritieken :

- Rol van de overheid in het industrieel beleid :

De nota omschrijft de rol van de overheid als stimulerend. „Scheppen van een gunstig klimaat, . . . impulsen geven...” enzovoort. Zelf moet de overheid blijkbaar dus geen initiatieven nemen. Ofschoon de kaderwet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische organisatie diverse

instrumenten voor het openbaar initiatief in het leven heeft geroepen, werden deze mogelijkheden niet benut. Krachtens de wetten op de economische expansie wordt veel overheids-geld in de privé-sector besteed. Op de resultaten van deze be-steding moet de overheid controle hebben.

— Het economisch model in Vlaanderen is noch een loutere vrije markteconomie, noch een dirigistische economie, maar situeert zich tussen beide in. Men zou kunnen spreken van een sociaal gecorrigeerde markteconomie waarbij de taak van de overheid zich beperkt tot het stimuleren en corrigeren. Een vrije markteconomie veronderstelt echter een onbeperkte vraag en een onbeperkt aanbod.

Wat dit laatste betreft, namelijk het onbeperkt aanbod, staan wij hier heel ver van verwijderd en verstoort de evolutie naar groepsvorming het marktmechanisme. Dit is dus meer ideologie dan economie. De overheid is zich hier onvoldoende van bewust en een beleid waarin men per sector over een me-so-structuur waakt, ontbreekt volkomen.

— Tewerkstelling niet prioritair

Volgende passage uit de nota wordt aangehaald : „De belangrijkste doelstelling is echter niet de (kwantitatieve) tewerkstelling. De belangrijkste twee doelstellingen zijn :

— een beter produkt maken dat beter concurreert op de buitenlandse en binnenlandse markt, wat ook een positieve invloed zal hebben op onze handels- en betalingsbalans ;

— een produkt afleveren met een hogere toegevoegde waarde. Deze doelstelling komt de ondernemingen zelf ten goede en kan ook aan de overheid extra middelen bezorgen om haar tewerkstellingspolitiek op andere gebieden te kunnen doorvoeren.”

Deze verklaring waarbij de tewerkstelling naar het achterplan wordt teruggedrongen is eenzijdig en simplistisch.

— Vernieuwd industrieel beleid

De innovatie die op elke bladzijde van de nota wordt gepropageerd, is inderdaad een belangrijke beleidsoptie. Wij mogen in Vlaanderen niet achteraan hinken. Maar het mag niet bij innovatie alleen blijven. Het economisch beleid vergt veelzijdigheid. Wat zal men bijvoorbeeld doen met de nationale sectoren die men wil regionaliseren ? Afbouwen ? Reconvertie ? Het eenzijdig doorduwen van nieuwe technologieën heeft neveneffecten waarop het beleid moet bedacht zijn en inspelen : arbeidsvernietigend effect, maatschappelijk impact, aantasting van de tertiaire sector die tot nog toe arbeidsintensief was. Nergens wordt deze problematiek in de nota aangepakt. Op dit ogenblik is slechts 10 % van de economische activiteit in Vlaanderen te situeren in de spijstechnologieën. Mocht dit percentage opgevoerd worden tot bijvoorbeeld 50 %, dan zullen hieruit totaal andere arbeidsverhoudingen resulteren. Het is aan de overheid om aan deze evolutie richting te geven. Men kan' de nieuwe technologieën niet tegenhouden, maar hun invoering moet op gecontroleerde en geplande wijze gebeuren.

— Arbeidsherverdeling

Dit thema wordt in de nota op een onsamenvattende wijze behandeld. De „inlevering van arbeid” ; wat betekent dit concreet, wie moet inleveren en op welke basis ?

Vroeger was de arbeidsvermindering een element van sociale politiek, thans is het een instrument van economisch beleid. Het bevorderen van de deeltijdse arbeid moet gebeuren op basis van een vrije keuze van de arbeidsduur. De overheid of de

patroon mag de deeltijdse arbeid niet opleggen als middel van arbeidsverdeling. Bovendien moet men er rekening mee houden dat het veralgemenen van deeltijdse arbeid een bijkomend arbeidsaanbod kan uitlokken.

De experimenten van de Palasthy-doctrine die thans in sommige bedrijven worden uitgetest, zouden nader geanalyseerd moeten worden, meer bepaald de arbeidskost in dit systeem, alsook de sociale gevolgen.

— Nationale opslorplingsprogramma's

De huidige opslorplingsmaatregelen zijn te gecentraliseerd. De Vlaamse regering zou deze materie naar zich toe willen halen. Hier is niets tegen op voorwaarde dat de Vlaamse Executieve hierover een concreet beleid heeft en uitvoert op basis van democratische en sociale oogpunten.

In de nota wordt verder melding gemaakt van de ondersteuning van experimenten inzake arbeidsverdeling. Het lid denkt hier aan het in dit verband vaak geciteerde instap-uitstap-systeem. Toch rijzen hier een aantal voor de hand liggende vragen. Wie financiert dit stelsel ? De overheid of de bedrijven ? Is het systeem vrij of verplicht ? Welk loon en welke vergoeding zullen de instappers en uitstappers respectievelijk ontvangen ?

— Hefbomen van het industrieel beleid

Wat de herschikking betreft van de instrumenten in instellingen inzake industrieel beleid vraagt het lid zich af in welke mate de door de Gemeenschapsminister ontwikkelde drietrapsstructuur in de Vlaamse Administratie — sector economie en werkgelegenheid — door de Vlaamse Executieve werd goedgekeurd. Het Planbureau zou worden afgeschaft en als cel opgenomen in de Vlaamse Administratie. De Dienst voor Nijverheidsbevordering zou eveneens worden overgeheveld naar de Vlaamse Administratie. Zou de DNB niet beter als technische cel worden geïntegreerd in de GIMV ? Deze instelling heeft immers behoefte aan ingenieurs en industrieel georiënteerde economen. Coördinatie en logische herschikking van bestaande overheidsinstellingen in de industriële sector is ook een vorm van innovatie ! Wat de GOM's betreft, is het lid van oordeel dat hun taken uitgehold zijn en is er eveneens een dubbelwerking met de economische intercommunes. Volgens dit lid kunnen de GOM's gerust afgeschaft worden.

— Economische regionalisering

De nota zet uiteen op welke wijze ingevolge de wet van 8 augustus 1980 de bevoegdheden inzake het economisch beleid werden verdeeld tussen het Rijk en de Gewesten. De bevoegdheidsverdeling zou ten voordele van de Gewesten moeten omgebogen worden. De nota gaat echter niet verder in op de consequentie van een verder doorgedreven autonomie van de Gewesten. De Vlaamse en de Waalse economie zijn aan mekaar gebonden. Verbreekt men de gebondenheid inzake het Waalse staal, welke gevolgen zal dit dan hebben voor de Vlaamse steenkool, de havens, de scheepsbouw ? Dit zou ook dringend het voorwerp van een studie moeten uitmaken. In hoeverre kan men trouwens federaliseren zonder de eenheid van het monetair systeem en van de sociale zekerheid in het gedrang te brengen ?

— DIRV-actie — Maatschappelijke consensus

Dit lid acht het onontbeerlijk dat de DIRV-actie met de invoering van nieuwe technologieën niet in het luchtledige gebeurt, maar gedragen wordt door een brede maatschappelijke consensus. Wij evolueren naar een samenleving met minder arbeid, maar met arbeid die andere eisen stelt aan de werknemers.

Het sociaal overleg moet zich met deze aangelegenheid actief bezighouden. In de NAR werden met de regering technologie-akkoorden afgesloten. Zal men in Vlaanderen letten op de toepassing of eventueel verder gaan ? Dit kan alleen na sociaal overleg in VESOC.

De verslaggever vindt dat Vlaanderen en Wallonië als Gewesten in de nota te veel tegen mekaar worden afgewogen. Daarbij slaat de balans altijd over in het voordeel van Vlaanderen. Daar is misschien iets van, maar dit lid oordeelt dat ook het Vlaams management soms veel te wensen overlaat. Dit is dan toch een belangrijk negatief punt. De managementopleiding is minstens even belangrijk als de beroepsopleiding. Hier is, naar het voorbeeld van Frankrijk, een taak weggelegd voor de overheid.

Een ander commissaris heeft de nota gelezen door de ogen van de industrie. Hij feliciteert de Gemeenschapsminister met de uitvoerige nota, maar betreurt het vage karakter ervan.

Vooreerst maakt hij een randbedenking : ingevolge de Wet Cooreman-Declercq zijn uit privé-vermogens in totaal 300 miljard in de industrie geïnvesteerd. Zou het niet nuttig zijn eens te onderzoeken op welke wijze deze kapitalen werden aangewend en geïnvesteerd ?

Het lid stoort zich eveneens aan de in de nota gevoede antinomie tussen Vlaanderen en Wallonië. Men kan niet voorbijgaan aan het feit dat Wallonië zeer snel zijn industriële achterstand of veroudering aan het inhalen is... Alle instanties die het industrieel initiatief in Wallonië kunnen stimuleren, doen dit. Uit eigen ervaring meldt het lid dat ettelijke Westvlaamse bedrijven zich op het aanpalende industrieterrein te Moescroen vestigen. Zij worden hierin aangemoedigd door de soepelheid waarmee de plaatselijke besturen in Wallonië beslissingen kunnen nemen. De afwezigheid van bindende gewestplannen is aan deze situatie niet vreemd. Het lid vreest dat men in de toekomst opnieuw vanuit Vlaanderen naar Wallonië zal pendelen.

Inzake het wetenschappelijk onderzoek en industrie vindt hij dat het hoogst noodzakelijk is dat de universiteiten hun wetenschappelijke onderzoeksresultaten direct doorspelen naar de industrie en ook afstemmen op de industrie. Sommige onderzoeksprojecten zijn niet meer verantwoord. Men zou volgens hem een deel van het wetenschappelijk onderzoek op verzoek van de industrie moeten laten gebeuren.

– Inzake de overheidsinterventies in het bedrijfsleven is dit lid van oordeel dat te veel overheidsinterventie in het bedrijfsleven uit den boze is. De Vlaamse industrie verwacht dit volgens hem ook niet. Indien een bedrijf niet gezond is, moet het sluiten.

Een ander commissielid stemt in met dat deel van de nota dat handelt over de regionalisering.

Zoals de regionalisering thans voorligt in de bijzondere wet van 8 augustus 1980, is zij inderdaad volgens dit lid te beperkt. De Vlaamse Regering heeft te weinig middelen ter beschikking om het gewestelijk beleid echt gestalte te geven. Alvorens de nota verder te bespreken, zou men eerst akkoord moeten gaan over wat men inzake regionalisering precies wil.

Dit lid constateert dat aan de spitstechnologieën veel belang wordt gehecht ofschoon hun effect op de tewerkstelling negatief is. Hij zou liever zien dat men de bestaande industrieën stimuleert tot innovatie. De uitvoering van nieuwe technologieën in de tertiaire sector zou in de eerste plaats een betere service moeten beogen, zodat men de arbeidsplaatsen kan behouden.

Dit lid oordeelt tevens dat de KMO, de ruggegraat van de Vlaamse industrie, te weinig aandacht krijgen. Het Participatiefonds blijft zelfs nationaal geregeld. In de nota wordt een plan aangekondigd om de KMO te begeleiden bij de, export, bij het uittesten van de afzet van nieuwe technologie, bij de deelname aan handelsbeurzen enz., namelijk „gewestelijke adviesbureaus”. Dit is een minieme tegemoetkoming. Het ware beter de administratieve rompslomp waarmee de KMO worden geconfronteerd, te verlichten. Ook inzake de financiële stimuli maakt hij enkele bedenkingen.

– Arbeidsvermindering als middel voor tewerkstelling

Tevens is dit lid van oordeel dat de arbeidsduurvermindering niet automatisch zal resulteren in compenserende aanwerving, maar wel in een nog verhoogde inschakeling van nieuwe technologieën.

Een ander commissielid drukt zijn waardering uit voor het document dat men een handboek voor nieuw industrieel beleid zou kunnen noemen. Voor wat de concrete toepassing van dit beleid betreft, blijft hij echter op zijn honger.

-KMO

Hier sluit het lid aan bij de mening van alle andere commissieleden, die deze ondernemingen meer centraal willen plaatsen in het industrieel beleid in Vlaanderen.

– Spitstechnologieën :

Het lid betreurt dat de beklemtoning van het belang van de spitstechnologieën hier gaat ten koste van de aandacht voor de bestaande industrie. Hier vraagt het commissielid zich af of het Vlaams overheidsbeleid beter wordt dan het nationaal overheidsbeleid. Hij constateert dat de Vlaamse Executieve ambitieuze plannen heeft en nieuwe instellingen en initiatieven in het leven roept. De vraag rijst of als dit alles verwezenlijkt is, het Vlaams overheidsbeleid even strak en stroef zal zijn als het nationale.

– Herschikking en vereenvoudiging administratie

Hij vraagt of de kans tot coördinatie en vereenvoudiging van de Vlaamse administratie niet reeds gemist is. De Vlaamse administratie heeft reeds grotendeels vorm gekregen en het kader ligt vast. Alleen de opvulling stelt nog hier en daar een probleem. Volgens hem kan een vereenvoudiging van de administratie slechts samengaan met een deregulering.

– Overheidstussenkomst

De overheidstussenkomst wordt, aldus deze commissaris, verschillend geapprecieerd naargelang men meer zuiver markteconomisch denkt dan wel van oordeel is dat deze markteconomie sociaal gecorrigeerd moet worden. Hij noemt zich voorstander van zoveel markteconomie als op realistische basis mogelijk is. Dit betekent meteen dat de overheid, zowel met selectieve steunverlening als met het preventief beleid voor ondernemingen in moeilijkheden, voorzichtig moet zijn. De opdracht van de overheid beperkt zich, volgens hem, tot het creëren van een gezond economisch klimaat. Het is aan de ondernemingen om binnen dit klimaat de juiste activiteiten te ontwikkelen.

– Werkgelegenheid :

Hij stelt vragen over diverse maatregelen die de Vlaamse Regering overweegt om de tewerkstelling te bevorderen. Waar zal het eigen Vlaams opslorplingsprogramma voor structureel werklozen zich situeren ? Leidt dit uitsluitend tot overheidste-

werkstelling of kan dit ook in de privé-sector ?

Het lid hoopt dat de oprichting van een VDAB in de plaats komt van de thans bestaande RVA. De Gemeenschapsminister bevestigt dit onmiddellijk.

Tot slot van zijn tussenkomst heeft dit lid het over de 13.000 Vlamingen die blijkens een Vlaamse periodiek, bereid zouden zijn in het buitenland te worden tewerkgesteld. De Vlaamse Executieve zou aan dit fenomeen meer aandacht dienen te besteden. Enerzijds schept dit perspectieven voor de tewerkstelling, anderzijds biedt de aanwezigheid van „Vlamingen in de wereld” meer kansen voor de commercialisatie en de export van onze economie. Hieruit ontstaat een kettingreactie die, volgens hem, onze economie baat. Dit is ook Flanders' Technology !

Een ander lid sluit in grote lijnen aan bij een vorige tussenkomst.

Verder vraagt hij de Voorzitter van de Vlaamse Executieve niet te vervallen in de Belgische ziekte namelijk de overbureaucratisering. Daarom kan hij niet akkoord gaan met de tekst van de nota waar gesteld wordt dat de overheid voor haar eigen personeel het behoud van de werkgelegenheid prioritair stelt. Zijns inziens is het eerder prioritair dat het overheidspersoneel efficiënt werkt. Bij het opheffen van nationale instellingen en het in de plaats stellen van geregionaliseerde instellingen, moet men op de eerste plaats bedacht zijn op afslanken. Een tweede euvel waarin de Vlaamse regering niet mag vervallen, is de guichettenpolitiek. Het beleid inzake ondernemingen in moeilijkheden moet anders aangepakt worden.

Inzake spitstechnologieën wil deze commissaris dat men meer de nadruk zou moeten leggen op de toepassing van de spitstechnologieën in de ondernemingen. Dit verschaft de ondernemingen een comparatieve voorsprong ten opzichte van hun concurrenten. B.v. textiel vergroot op die manier zijn voorsprong op Derde Wereldlanden.

Inzake de KMO's moeten zij geholpen worden om de nieuwe technologieën aan te wenden. Ook inzake exportbegeleiding en marketing kunnen zij volgens dit lid een stootje in de rug gebruiken. Tevens kan het evenwicht van de handelsbalans bewerkt worden door gezonde KMO's die die produkten maken die nu ingevoerd worden.

IV. HOORZITTING MET DE SOCIALE GESPREKSPARTNERS OVER DE DIRV-NOTA

1. HOORZITTING MET DE WERKNEMERSAFGEVAARDIGDEN IN VESOC (ACV, ABW en ACLVB)*

De Voorzitter van de Commissie verwelkomt de vertegenwoordigers van de werknemersafgevaardigden voor deze bespreking. Hij wijst op het belang van deze vergadering, alsook op de politieke wil van deze Commissie om dit initiatief bij belangrijke besprekingen te herhalen.

De Voorzitter vraagt dat de woordvoerder(s) van de organisaties eerst hun visie op de beleidsnota rond dit vernieuwd industrieel beleid zouden kenbaar maken, om dan vervolgens tot de vraagstelling over te gaan.

A. Vlaams Regionaal Comité ACV

De vertegenwoordiger dankt de Voorzitter voor het initiatief van de hoorzitting. Deze biedt de gelegenheid voor de sociale gesprekspartners om in direct contact te treden met de verantwoordelijken voor het beleid in het Vlaamse Gewest. Hij hoopt dat dit de voorafspiegeling mag zijn van een goede toekomstige relatie tussen de leden van de Vlaamse Raad en de SERV.

Hij legt een document ter beschikking voor getiteld : Vlaams ACV : Houding tegenover de nota „DIRV-actie” : Visie op een vernieuwd Vlaams Industrieel beleid (cfr. bijlage 1)

Hij vat dit document kort samen :

1. Algemene bemerkingen

De startvoorwaarde voor een Vlaams industrieel beleid is de overheveling van de nodige middelen en instrumenten naar de Gewesten en de opheldering van de onduidelijke bevoegdheidsafbakening. Hiertoe is een actieplan op het politiek vlak nodig. Deze geregionaliseerde middelen en instrumenten moeten op coherente en doorzichtige wijze worden gehergroepeerd en aangewend.

De hoofdbemerkingen zijn :

- Het industrieel beleid moet zowel bedacht zijn op de herstructurering van bestaande ondernemingen als op de expansie en de vernieuwing.
- De DIRV-nota legt te veel de nadruk op de spitstechnologie en niet genoeg op het bestaande.
- De overheid mag ten aanzien van het industrieel beleid niet een afwachtende houding aannemen, maar moet een actieve steunpolitiek voeren.
- Werknemers moeten worden betrokken bij het industrieel beleid via een sociaal-economisch plan.
- Een beleid voor de Vlaamse bedrijven uit de nationale sectoren moet dringend worden uitgewerkt.
- De traditionele industriële sectoren mogen niet verwaarloosd worden.

* De werknemersafvaardiging bestond uit :

ACV :	G. Denoulet, Voorzitter VRC, J. Philipsen, Ondervoorzitter VRC, W. Peirens, Nationaal Secretaris, G. Vanhaverbeke, Studiedienst.
ABW :	E. Vergult, Voorzitter IG/ABW, L. Willemkens, Ondervoorzitter IG/ABVV, G. Derieuw, Nationaal Secretaris.
ACLVB :	G. Haaze, Economische studiedienst.

2. Doelstellingen van het industrieel beleid

- Maximale tewerkstelling door actieve selectieve overheidspolitiek.

3. Verwachtingen

- Onduidelijke bevoegdheidsverdeling opheffen ;
- overhevelen van de financiële hefboomen ;
- regionalisering van de nationale sectoren met eigen financiële verantwoordelijkheid ;
- Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad stellen hiertoe een actieplan op.
- Vlaamse Executieve ontwerpt coherente eenvoudige structuur voor de uitvoering van het industrieel beleid.

4. Rader en organisatie van het industrieel beleid

- Referentiebasis : het sociaal-economisch plan waarbij werknemers zijn betrokken.
- Actief overheidsoptreden :
 - herziene expansiewetgeving gebaseerd op driedledige selectiviteit :
 - tewerkstelling ;
 - innovatie ;
 - regionale verschillen.
 - openbaar industrieel initiatief via de GIMV.
- VESOC en SERV, juridisch uitgebouwd.

5. Inhoud van het gewestelijk industrieel beleid

Hij bespreek achtereenvolgens :

- Expansiebeleid ;
- Voorkomingsbeleid ;
- Selectieve hernieuwing ;
- Relatie onderwijs en tewerkstelling ;
- Instellingen conceptie en uitvoering industrieel beleid.

B. Vlaamse Intergewestelijke van het ABW

Ook deze vertegenwoordiger meent dat de hoorzitting een positief initiatief is. Het is goed dat de wetgevende vergadering weet wat leeft in de sociale organisaties. Het ABVV beschouwt de DIRV-nota als een lange termijnvisie, die het voorwerp uitmaakt van een kritische studie. Hij vat eveneens zijn bedenkingen samen van een uitgeschreven nota (cfr. bijlage 2.)

1. Volledige uitvoering en bij sturing wetten 8 en 9 augustus 1980 met maximale overheveling van bevoegdheden en middelen inzake het industrieel beleid.

2. Eigen financiële verantwoordelijkheid voor het industrieel beleid mits welbegrepen nationale solidariteit.

3. Regionalisering van de nationale sectoren om de afhankelijkheid van de Centrale Regering te doorbreken.,

4. Het tweesporenbeleid (nationaal regeringsbeleid ondersteund door regionaal impulsbeleid) belet optimale aanwending van de bevoegdheden.

5. Industrieel beleid moet evenwicht garanderen tussen innovatie en selectieve instandhouding van basisindustrieën.

6. Te oppervlakkige benadering van de maatschappelijke implicaties van de uitvoering van nieuwe technologieën. De Stichting Technologie Vlaanderen is slechts een klein onderdeel in de nota.

7. Overzicht van de micro-electronica in de drie basistechnologieën en acht toepassingsdomeinen.

8. Verdere uitwerking van de drietrastructuren (**onderzoeks-, investerings- en commercialiseringsfonds**) : middelen, beheer, plaats in de administratie.

– Het ABW wijst op een onaanvaardbare tegenstrijdigheid in de volgende werkwijze :

– de hefboomen van het industrieel beleid (IWONL, Planbureau, DNB, Prototypes) zouden via hun overheveling worden geïntegreerd in de Vlaamse administratie ;

– Hiertegenover staat de privatisering van het industrieel beleid door de oprichting van technologiegroepen (patronale verenigingen onder vorm van VZW).

9. De overheid moet een voluntaristisch actief en participatief beleid voeren. De GIMV is de motor van het openbaar initiatief.

10. Een brede maatschappelijke consensus over deze punten is noodzakelijk.

C. ACLVB

De vertegenwoordiger geeft de prioriteiten voor een Vlaams economisch overheidsbeleid.

1. Hoofdprobleem is de werkloosheid die sociaal onaanvaardbare normen heeft aangenomen.

2. Hoofdobjectief is derhalve het vrijwaren en creëren van duurzame werkgelegenheid.

3. Dit veronderstelt een ernstige studie van de socio-economische structuur van Vlaanderen (zie nota p. 1, bijlage 3).

4. Op welke wijze dient het overheidsbeleid te worden gevoerd in een sociaal gecorrigeerde vrije markteconomie ?

a) een macro-economisch beleid via algemene aanmoedigingspolitiek : deze politiek heeft effect op korte termijn, op lange termijn verhoogt ze onze afhankelijkheid t.o.v. de internationale conjunctuur ;

b) een selectief beleid dat nieuwe ondernemingen en uitbreidingsinvesteringen stimuleert : deze politiek kan duurzaam zijn als men zich richt op groeisectoren (voor de middelen zie nota p. 3 en 4) ;

Het ACLVB is voorstander van een selectief beleid.

5. Ondernemingen in moeilijkheden vergen een degelijk reconversiebeleid, rekening gehouden met de hoge werkloosheid.

6. Wie voert het beleid ? De nationale of de regionale overheid ?

Het macro-economisch beleid moet nationaal blijven, het impulsbeleid regionaal. Dus status quo.

7. DIRV-actie is een goed voorbeeld van selectief beleid, maar :

– exportgerichtheid van de bedrijven versterken is niet nieuw en wellicht niet zinvol in periode van groeivertraging;

– beter benutten van conventionele technologie (management), cfr. Japan.

Tot daar de standpunten van de drie vakbonden.

D. Vragen gesteld door de commissieleden

Een lid maakt volgende opmerkingen :

1. Is het de bedoeling dat de vakbonden via overleg tot een éénstemmig standpunt komen inzake de DIRV-actie en dit aan de wetgever en de Executieve vertolken ?

Uit de verschillende uiteenzettingen blijkt dat er nogal verschillende klemtonen worden gelegd.

2. De DIRV-actie valt samen met een grotere participatie van vrouwen in het arbeidsproces. Zowel het onderwijs als de vakbonden moeten hierop inspelen opdat de vrouwen zouden kunnen ingeschakeld worden bij de invoering van moderne technologieën.

3. Het verrast spreker dat de hefbomen van het industrieel beleid (DNB enz.) niet in de administratie worden opgenomen in het standpunt van het ABW. Dit zou toch tot een zuiverdere structuur leiden of niet ?

4. De idee van de planning is blijkbaar teloorgegaan. Gelooft men er nog echt in ?

5. Inzake de regionalisering van de nationale sectoren vraagt spreker zich af of het niet mogelijk is het Duits systeem over te nemen (exclusieve bevoegdheid van de bond voor de eenheid van handel – voor het overige concurrerende bevoegdheid van bond en landen).

Een ander lid doet volgende vaststellingen :

1. Spreker stelt vast dat in de verschillende uiteenzettingen een zekere lijn vast te stellen is, namelijk het belang dat gehecht wordt aan een verdergaande regionalisering en aan een meer coherente bevoegdheidsafbakening. Wel zijn er verschillen op te merken op het institutionele vlak. Daarbij is het enigszins verrassend te moeten vaststellen dat het ABW sommige instituten buiten de administratie situeert.

2. Wat de inhoud van de DIRV-nota betreft, lopen de standpunten ook parallel in die zin dat men voor meer evenwicht pleit in de aanpak en er voldoende rekening mee houdt dat de innovatie ook in de bestaande industrie kan geïntegreerd worden.

3. Spreker stelt vast dat er grote verschillen opgemerkt worden in de standpunten t.a.v. de rol van de overheid in het industrieel beleid. Wat doet men met de ondernemingen in moeilijkheden ? Welke richting gaat men uit met de expansiesteun ? Graagt nodigt hij de woordvoerders uit tot een discussie over volgende punten :

- hoe zit men het industrieel beleid industrieel ?
- quid openbaar industrieel initiatief ?
- quid expansiesteun ?

Een ander lid richt volgende vragen aan de woordvoerder van het ACV :

1. Waar situeert het ACV instituten als het Planbureau, de DNB, het IWONL ? Binnen de administratie en de voorgestelde drietrapsstructuur of erbuiten ? Waarom ?

2. Standpunten ten aanzien van reconversie en van non-voting shares ?

3. Standpunten inzake T-zones ?

4. Waar zou het openbaar initiatief moeten tussenkomen ? Voor de reconversie of voor de innovatie ?

5. Moet het voorkomingsbeleid niet beter opgevolgd worden ?

6. Wat is het standpunt t.o.v. de technologiegroepen van het VEV (Flag, Meditek, Agriv) ?

7. Welke taken krijgen de GOM's nog toebedeeld ?

8. Meer aandacht voor de managersopleiding.

9. Is er niet te weinig aandacht voor de sociale begeleiding

van de nieuwe technologieën ? Niet alleen **arbeiders**, ook **bedienden** zullen uit het arbeidsproces worden uitgesloten.

10. Hoe bouwt men de selectiviteit in het industrieel beleid in ?

11. Naast de exportgerichtheid moet de importsubstitutie worden benadrukt.

12. Hoe zien de vakbonden de relatie SERV, Vlaamse Executieve, Vlaamse Raad ? Hoe kan men dit coördineren ?

Een volgend lid maakt volgende opmerkingen :

1. Waarom staat men negatief tegenover fiscale stimuli ?

2. Inzake het voorkomingsbeleid pleit het ACV voor een sectoriële aanpak in plaats van een directe actie naar het bedrijf toe. Dit geeft meer waarborgen voor de discretie.

3. Welke relatie zal er bestaan tussen SERV, Vlaamse Executieve en Vlaamse Raad ?

Een ander lid verwijst naar de ACV-nota (Schematische voorstelling van de instellingen voor de uitvoering van het industrieel beleid). Hij vreest voor overinstitutionalisering. Een te ingewekeld instrumentarium aan instellingen zal wegen op het Vlaams industrieel beleid.

— Welk is de rol van de GIMV in dit schema ?

— Waarom DNB niet integreren in de GIM ?

— Moeten VESOC en SERV (nu toch zonder politici) naast mekaar blijven bestaan ? Is dit wel efficiënt ?

Een lid stelt vast dat 81 procent van het budget voor economie en tewerkstelling wordt besteed aan rentesubsidies, kapitaalpremies, met andere woorden aan directe financiële steun. Hij betwijfelt ten stelligste dat dit de goede manier is om een industrieel beleid te voeren.

Een lid stelt vast dat volgende parallellen in de uiteenzetting naar voor komen :

— De DIRV-actie is te eenzijdig op spits technologieën geaxieerd.

— Er wordt te weinig aandacht besteed aan de omschakeling van het bestaande.

— De ondernemingen in moeilijkheden worden te vluchtig behandeld.

Verder vraagt hij wat de woordvoerders verstaan onder het actief optreden en de participatie van de overheid ?

Hoe ziet men het politiek actieplan inzake de regionalisering ?

E. Antwoorden vanwege de vakbondsafgevaardigden

1. ACV

De vertegenwoordiger zal volgende punten behandelen :

- overlegstructuur ;
- instellingen ;
- expansiesteun ;
- nationale sectoren.

a) overlegstructuur

De GERV, daterend uit de pre-gewestvormingsperiode, was de politiek-economische spreekbuis vanuit Vlaanderen naar de nationale politieke instellingen toe. Dit orgaan is voorbijgestreefd, aangezien men nu zijn eigen politieke uitdrukkingsmogelijkheden heeft. Het is ook niet meer nodig dat politici er zitting in hebben. Thans wil men op gewestelijk vlak gestalte

geven aan een overlegorgaan tussen de sociale gesprekspartners (cfr. NAR). Dit zou de SERV zijn.

Het VESOC daarentegen is de structuur voor het tripartite-overleg (met de overheid). Het is best voor deze verschillende overlegfuncties in aparte structuren te voorzien.

b) instellingen

Men moet pogen zonder nieuwe instellingen te creëren een coherent geheel te maken van de bestaande.

Of dit binnen of buiten de administratie moet ingekaderd worden mag geen aanleiding geven tot een al te toegespitste discussie. Belangrijk is wel dat de instellingen een klare functie hebben, doelmatig gestructureerd zijn en dat de werknemers erbij zijn betrokken. Referentiebasis voor het gewestelijk industrieel beleid is het sociaal-economisch plan. Het Vlaams Planbureau, gelast met de opmaak van dit plan, zal dus een centrale plaats innemen in het geheel van de instellingen.

c) expansiebeleid – ondersteuningsbeleid

Het expansiebeleid moet vereenvoudigd worden en gebaseerd zijn op selectievere criteria. Verder moet er effectieve controle zijn op het gebruik van de verleende hulp.

d) de regionalisering

dient verder te worden uitgebouwd, inclusief de nationale sectoren.

2. ABW

De vertegenwoordiger sluit zich grosso modo aan bij de uiteenzetting van de vorige intervenant. Wel wenst hij volgende accenten aan te brengen.

a) overlegstructuur : SERV (en VESOC)

Het is duidelijk dat de politici niet thuishoren in de SERV. Ten tijde van de GERV moest men reeds constateren dat de politici vaak desertie pleegden omdat zij in feite advies verleenden aan zichzelf.

b) instellingen

De staatshervorming van 1980 is ergens halfweg blijven steken wat de instellingen betreft. Het was de bedoeling ook de Senaat, de provincies met de GOM's te hervormen. Dit is niet gebeurd. Wat men ook doet, het ABW verwacht alleszins dat men de hinderlijke overlappings consequent opruimt.

c) expansiebeleid

De expansiewetgeving slurpt 8,1 procent van de beschikbare middelen voor het industrieel beleid op. De wet is er nu eenmaal en zij moet worden uitgevoerd. Het ABW vindt een stelsel van fiscale stimuli onaanvaardbaar. Dit stelsel impliceert immers dat de Gemeenschap opdraait voor gezonde, florierende bedrijven en dat er voor de specifieke ondersteuning in bepaalde regionen geen middelen beschikbaar zijn.

Wat de overheidsparticipatie door middel van non-voting-shares betreft, dit is volgens het ABW een aanfluiting van goed beheer. Als de overheid geld inbrengt zonder reëel te participeren in de aanwending ervan, dan is dit een foutieve aanwending van de overheidsmiddelen waarop men geen greep meer heeft.

d) ondernemingen in moeilijkheden

Over het voorkomingsbeleid werd in VESOC een consensus

genegotieerd. Het is de bedoeling via een preventieve benadering de bedrijven tijdig op mogelijke problemen te wijzen. Mocht de consensus hierover in het parlement worden verbroken, dan vreest betrokkene dat overleg geen zin heeft.

e) regionaliseren

Hij pleit een maximale bevoegdheid- en middelenoverdracht naar de regio's toe ingevolge de adequate uitvoering van de wetten van 8 en 9 augustus 1980. Heel het industrieel beleid is regionaliseerbaar.

3. ACLVB

De vertegenwoordiger stelt dat :

— Het ACLVB is ook voorstander van een aparte overlegstructuur voor het tweeledig (SERV) en het driedig (VESOC) overleg.

— Wat het openbaar industrieel initiatief betreft, ziet het ACLVB dit niet als doel op zichzelf. Slechts als er zich een gebrek aan risicodragend kapitaal voordoet, kan de overheid hier een rol van bijsturing vervullen. Het ACLVB ziet het openbaar initiatief vooral in de begeleiding van de invoering van nieuwe technologieën.

— Op de suggestie van een lid om de imports substitutie te stimuleren, stelt de vertegenwoordiger dat de DIRV-actie blijkbaar hoofdzakelijk gericht is op de exportbevordering.

Inzake de rol van de GOM's stelt hij dat de GOM's een grote rol kunnen spelen bij de concrete studie van de sociaal-economische structuur.

— Inzake de regionalisering van de nationale sectoren vraagt het ACLVB zich af of er reeds plannen bestaan over wat men met deze geregionaliseerde nationale sectoren zal aanvangen.

Tot slot van de vergadering ontspint zich nog een discussie over de noodzaak SERV en VESOC als aparte overlegstructuren te behouden. De vakbondsafgevaardigden stellen met klem dat in de praktijk de adviesfunctie en de overlegfunctie elk een aparte structuur behoeven, zoniet komen deze functies zelf in het gedrang. Het streven naar een consensus en het totstandkomen van een compromis kan pas stapsgewijze worden gerealiseerd.

Verschillende leden van de Commissie wensen echter dat om redenen van efficiëntie het driedig en het tweeledig overleg autonoom, maar binnen dezelfde structuur zou gebeuren.

2. HOORZITTING MET DE WERKGEVERSAFGEVAARDIGDEN IN VESOC (VEV, NCMV en BB) *

A. Standpunt van de BB

De vertegenwoordiger formuleert het standpunt van de BB in acht punten :

1. Begrip industrieel beleid

Als men het over industrieel beleid heeft, moet men vooraf

* De werkgeversafvaardiging bestond uit :

VEV :	R. De Feyter, afgevaardigd beheerder, L. Beernaert, Adviseur Studiedienst.
NCMV :	F. Margot, Secretaris-generaal, F. Jacobs, Directeur Studiedienst.
BB :	R. Vandenhout, Directeur Centrale Personeelsdienst, Fr. Tijskens, Directeur.

duidelijk maken wat men hieronder verstaat. Het industrieel beleid omvat in de eerste plaats de eigenlijke industrie of de secundaire sector. De dienstensector of de tertiaire sector staat in functie van de secundaire sector (b.v. verzekering van nijverheidsrisico's) en creëert een grote toegevoegde waarde. Deze sector komt te weinig aan bod in de DIRV-nota. Men zou er meer aandacht moeten aan besteden, wil men met succes tot herindustrialisering overgaan.

Het industrieel beleid mag niet worden verbreed tot een socie-economisch beleid. De sociale aspecten van het industrieel beleid moeten op een ander forum worden uitgepraat.

2. Industrieel beleid gericht op marktverruiming

Het industrieel beleid dient te zijn gericht op marktverruiming. Aangezien het Belgisch grondgebied te klein is om de hoge kosten van ingewikkelde produkten en produktieprocedures te recupereren, moet de export naar het buitenland worden gestimuleerd. De DIRV-nota behandelt dit aspect te vluchtig.

Spreker stelt voor :

- een verbetering van het net van commerciële en landbouwattachés om de Belgische produkten in het buitenland te promoveren ;
- de reorganisatie van de BDBH en de NDALTP. Verwezen wordt naar het Nederlands voorbeeld ;
- stimulering van de totstandkoming van joint-ventures via de Delcredere dienst.

Naast de exportstimulering dient de import beperkt te worden door het totstandbrengen van vervangende produkten (importsubstitutie).

3. Industrieel beleid moet gericht worden op het scheppen van toegevoegde waarde.

Deze toegevoegde waarde kan evengoed tot stand komen in bestaande toekomstgerichte basisindustrieën als in bedrijven waarin men de spitstechnologieën toepast.

4. De meeste aandacht bij het uitstippelen van het industrieel beleid moet uitgaan naar de innovatie, meer dan naar reconversie.

Volgende argumenten staven deze optie :

- het contact houden met de evolutie van de technische know-how ;
- het tegengaan van de brain-drain ;
- het verplicht bewaren van de competitiviteit ;
- het versterken van de onafhankelijkheid tegenover het buitenland.

De aandacht voor de spitstechnologieën mag niet ten koste gaan van bestaande toekomstgerichte bedrijven.

5. De DIRV-actie moet worden geïntegreerd in internationale initiatieven, vooral op Europees vlak (b.v. project Esprit). Dit is nodig om de aangewende middelen en know-how maximaal te laten renderen en om dubbel werk te voorkomen.

6. Het Vlaams karakter van het industrieel beleid is vanzelfsprekend. De overheveling van bevoegdheden en daarbij horende middelen is daartoe vereist. Echter het Vlaams industrieel beleid mag niet leiden tot een volledig doublet van het nationaal beleid ter zake. Zodra op gewestelijk vlak een bepaald initiatief wordt genomen of een nieuwe structuur wordt gecreëerd, moet het overeenstemmende nationale verdwijnen, tenzij het parallellisme tussen de beide Gewesten niet bestaat.

7. De rol van de overheid in het industrieel beleid is essentieel subsidiair. De overheid stimuleert en begeleidt ; zij neemt niet het initiatief tot het opzetten van overheidsbedrijven. Wel kan de overheid stimuleren bij het organiseren van beurzen en handelsmissies door algemene maatregelen te nemen om het industrieel initiatief te stimuleren. Deze omkadering mag echter niet tot bureaucratie leiden.

8. Samenwerking industrie en onderwijs

Onderneming en onderwijs moeten meer op elkaar worden afgestemd. Dit geldt niet alleen voor het hoger onderwijs en het toegepast wetenschappelijk onderzoek, maar voor het onderwijs in zijn breedst mogelijke betekenis.

De voordelen van deze samenwerking zijn :

- het afstemmen van het onderwijs op de behoeften van de industrie ;
- de afbouw van de weerstand tegen de technologische vernieuwingen ;
- het voorkomen van een contingent onaangepast-geschoolde werklozen.

B. Standpunt van het NCMV

De vertegenwoordiger stelt dat het NCMV positief staat tegenover de DIRV-actie, maar formuleert volgende opmerkingen.

1. De gezonde ontwikkeling van de ondernemingen vraagt een gunstig algemeen klimaat, dat in eerste instantie door het nationaal beleid, maar ook door het regionaal beleid dient bevorderd.

2. De regionalisering is een politiek feit waaraan het bedrijfsleven zich moet aanpassen. Alvorens deze regionalisering door te trekken, zou het wenselijk zijn datgene wat nu reeds geregionaliseerd is behoorlijk te doen functioneren. Spreker klaagt de trage afhandeling van de dossiers inzake overheidssteun aan. Eerst en vooral moet er voldoende personeel zijn om de huidige structuren te stofferen.

3. De DIRV-actie heeft als basisstelling de toepassing van de spitstechnologieën te bevorderen en veroordeelde bedrijven niet langer te steunen. Toch moet men zich hoeden voor een technologische euforie. De hoge werkloosheidscijfers zullen door de veralgemeende uitvoering van spitstechnologieën niet opgelost worden. De welvaart is afhankelijk van de koopkracht, maar ook een sociale ondersteuning van de bevolking is nodig. Bovendien de spitsbedrijven zit er ook toekomst in bedrijven uit de ambachtelijke en de toeristische sector, die zeer arbeidsintensief zijn.

4. De DIRV-actie veronderstelt een bijzondere aandacht voor de beroepsopleiding, de permanente vorming en het alternerend werken en studeren (Duits systeem).

5. Inzake de regionalisering van bij komende financiële middelen moet ervoor gewaakt worden dat het verleggen van de fiscale lasten van het nationale naar het regionale niveau niet leidt tot het optrekken van de fiscaliteit.

6. Het NCMV is geen voorstander van de afschaffing van de expansiesteun. Wegens de duurte van het geld is het onontbeerlijk een hulp te geven aan beginnende ondernemers om ze te stimuleren.

7. De herschikking van de arbeid zal onvermijdelijk zijn. Als dit kan gebeuren zonder loonkostenstijging, des te beter. Echter, de herschikking van de arbeid zal tot een verhoging van de vrije tijd leiden, waarin meer ruimte komt voor eventueel sluikwerk. Dit zwarte circuit samen met het permanente opslorpingscircuit voor structurele werklozen, zou kunnen lei-

den tot een omvangrijke parallelle economie.

C. Standpunt van het VEV

De vertegenwoordiger brengt summier de standpunten van het VEV naar voor :

1. Het VEV staat volledig achter de DIRV-actie. Het VEV heeft de DIRV-actie mede geconcipieerd. Dat de Vlaamse Regering deze actie tot de hare maakt en ze ook wil uitvoeren, kan het VEV alleen maar toejuichen.

2. De omkadering van dit vernieuwd industrieel beleid stuit echter op problemen. De eerste voorwaarde voor het slagen van de DIRV-actie zijn algemene maatregelen die een gunstig economisch en industrieel klimaat creëren. Deze algemene maatregelen behoren echter niet tot de regionale bevoegdheden. De Vlaamse Regering kan enkel selectieve impulsen geven via het economisch expansiebeleid. Het VEV is voorstander van de afschaffing van de economische expansiewetgeving. In de plaats daarvan zou men de vennootschapsbelasting moeten verminderen of een investeringsaftrek invoeren, maar deze maatregelen gaan de regionale bevoegdheden te buiten. Men moet concluderen dat er geen middelen zijn voor een regionaal industrieel beleid, indien men de economische expansie afschaft.

3. Een oplossing om de Vlaamse Regering de nodige middelen te verschaffen, is de volledige regionalisering van alle hefbomen van het industrieel beleid (IWONL, Fonds voor Prototypes, FIV, BDBH, het wetenschappelijk onderzoek).

De vertegenwoordiger van het VEV besluit dat de filosofie van de DIRV-nota ongetwijfeld goed is, maar ondersteund moet worden door algemene maatregelen inzake het omgevingsbeleid. De regionale industriële politiek moet gerealiseerd worden vanuit de volledige regionalisering van de industriële hefbomen.

D. Vragen gesteld door de commissieleden

Een lid stelt volgende vragen :

1. Op welke basis werd de werkgeversafvaardiging in VESOC samengesteld ?

2. Welk is het standpunt van het VEV over het voorkomingsbeleid ? Bestond er over het ontwerp-besluit van de Vlaamse Executieve dat door de Raad van State negatief werd geadviseerd, eensgezindheid ?

3. Welk is het standpunt van het NCMV over de economische expansiewetgeving ? Verschilt dit van de afwijzende houding ingenomen door het VEV ?

4. Vindt men niet dat men vanuit de KMO meer moet ijveren voor tewerkstellingsprojecten in de aard van het KB 123 ?

5. Hoever staat het met de studie „KMO en administratieve verplichtingen” en met de globalisering en vereenvoudiging van de informatie-opvraging ?

6. Welk is het standpunt van de Boerenbond inzake de regionalisering ?

Een ander lid vraagt :

1. Hoever moet de regionalisering gaan : moet ook het kredietbeleid en het monetair beleid wegens het VEV worden ge-regionaliseerd ?

2. Welk is het standpunt van het patronaat t.o.v. regionale CAO's ? Welke inhoud zouden deze regionale CAO's hebben ? Zullen zij verstrekkender zijn dan de nationale CAO's ?

3. Welk is het standpunt van het patronaat t.o.v. de regiona-

lisering van de nationale sectoren? Welke rol zal de steenkoolsector nog toebedeeld krijgen ?

4. Welk is het standpunt van het patronaat inzake het beleid voor de ondernemingen in moeilijkheden ?

5. Inzake de sociale overlegstructuren : moet er zowel voor de adviserende taak als voor het overleg tussen de sociale gesprekspartners een aparte structuur bestaan ? M.a.w. is naast het VESOC de SERV noodzakelijk ? Kunnen beide functies (advies en overleg) niet binnen hetzelfde orgaan ?

6. Meent men niet dat de KMO om een rol te kunnen spelen in het vernieuwd industrieel beleid over geëigende structuren moeten kunnen beschikken ?

7. Heeft men reeds gedacht aan de sociale begeleiding die nodig zal zijn bij de uitvoering van de nieuwe technologieën ?

E. Antwoorden vanwege de werkgeversafgevaardigden

1. Vlaams Economisch verbond :

a) Samenstelling werkgeversafvaardiging in het VESOC

De samenstelling van het VESOC is gebeurd op basis van de samenstelling van de GERV. Men heeft deze eenvoudig overgenomen.

b) Ondernemingen in moeilijkheden

Het VEV gaat akkoord met de termen van het besluit van de Vlaamse Executieve zoals het werd voorgelegd aan de Raad van State. De vertegenwoordiger deelt mee dat er misverstanden zijn nopens de precieze inhoud van het besluit. De op te vragen gegevens zijn uitsluitend publieke gegevens.

c) DIRV-actie eenzijdig ?

Neen, de DIRV-actie is eveneens gericht op het toepassen van technologie in bestaande bedrijven. De vertegenwoordiger wijst hier naar het voorbeeld van de textielsector die dankzij de invoering van moderne technologieën terug renderend werd.

d) Hoever regionaliseren ?

Zover als mogelijk om de monetaire unie niet in het gedrang te brengen.

e) Regionale CAO's ?

Voor het VEV moet dit mogelijk zijn. Regionale CAO's kunnen verdergaande bepalingen bevatten dan de nationale CAO's. Wat meer bepaald de CAO 39 inzake de invoering van nieuwe technologieën betreft ; de regionale CAO's zouden verder kunnen gaan dan de nationale en zich hierbij afstemmen op de resultaten of de aanwijzingen van de STV.

f) Regionalisering van de nationale sectoren

Het VEV is hier voorstander van. Doch dit moet niet prioritair gebeuren.

g) SERV en/of VESOC ?

De SERV zou een sociaal-economische raad zijn waarin de sociale gesprekspartners zonder de regering overleg plegen om aldus hun adviezen aan de regering te kunnen overmaken. In VESOC zijn de drie partijen (dus ook de overheid) vertegenwoordigd. Het is tactisch meer aangewezen de adviserende en

de beslissende functie in aparte structuren uiteen te houden. Men kan niet binnen dezelfde structuur in twee verschillende functies optreden (cfr. GERV : politici waren tegelijkertijd rechter en partij).

h) De invoering van nieuwe technologieën mag niet beperkt blijven tot de grote ondernemingen. Zij is even geldig voor de KMO.

i) De sociale begeleiding van de nieuwe technologieën moet gebeuren op basis van een consensus daarover in de SERV.

2. Nationaal Christelijk Middenstandsverbond :

a) Samenstelling VESOC

Buiten het NCMV zijn er andere middenstandsorganisaties die niet in het VESOC vertegenwoordigd zijn. Het NCMV toetst de ingenomen standpunten met deze organisaties, zodat er tot nog toe geen objecties kwamen van deze organisaties.

b) Preventief beleid

Het ontwerp-besluit richt zich tot ondernemingen met meer dan 100 werknemers. Het zal dus niet zozeer van toepassing zijn voor de gemiddelde KMO.

c) Economische expansiewetgeving

Het NCMV wenst ze niet overboord te gooien. De effectieve hulp voor beginnende ondernemers die deze wetgeving biedt, wordt zeer gewaardeerd.

d) De vereenvoudiging van de administratieve formaliteiten is een must. Dit behoort echter niet tot de regionale bevoegdheid.

e) Hoever de regionalisering moet gaan, is een politieke beslissing. Het bedrijfsleven zal zich aan deze beslissingen aanpassen.

f) Het NCMV heeft geen principieel bezwaar tegen regionale CAO's. Zoals de nationale CAO's verder kunnen gaan dan de internationale arbeidsovereenkomsten, zouden regionale CAO's verder kunnen gaan dan de nationale. Overigens bestaan er regionale conventies in bepaalde sectoren.

g) Begeleiding van invoering van nieuwe technologieën

In de KMO is het van belang dat de werkgever de werknemers grondig informeert over de toepassing van nieuwe technologieën. Alles hangt af van hoe men deze zaken aanbrengt meer dan van een strakke reglementering.

Wanneer de werkgever aantoont dat de expansie van het bedrijf hiermee gebaat is dan zal er zeker geen verzet zijn vanwege de werknemers.

h) VESOC en/of SERV

cfr. antwoord van het VEV

i) De rol van de KMO in de toepassing van nieuwe technologieën ziet de vertegenwoordiger op twee vlakken :

— de eigenlijke produktie van nieuwe technologie ;
kleine spitsbedrijven treden op als toeleveraar of om nieuwe technologie op de markt te brengen ;

— de aanwending van nieuwe technologie. Hier kan men moeilijk een algemene gedragslijn opstellen. Niet al het nieuwe is a priori goed. Men moet erop bedacht zijn dat de aanwending van nieuwe technologie kan aanleiding geven tot feitelijke monopolies (vb. elektronische betaalmiddelen)

3. Boerenbond

a) Vertegenwoordiging in het VESOC

De diverse landbouworganisaties vormen samen het groene front. Voor het sociaal overleg op nationaal vlak spreekt men onderling af wie eraan deelneemt.

Voor het Vlaams Gewest zijn er slechts twee landbouworganisaties waarvan slechts een in de GERV was vertegenwoordigd. Dezelfde vertegenwoordiging als voor de GERV geldt ook voor het VESOC.

b) Voorkomingsbeleid

De BB gaat akkoord met de eerste fase waarbij een gegevensbank wordt aangelegd voor alle bedrijven met meer dan 100 werknemers.

Hij distantieert zich echter van de oprichting van de commissie van negen deskundigen.

c) Regionale CAO's

Hier is in principe niets tegen ofschoon men uiteindelijk veel verschillende onderhandelingsniveaus naast mekaar creëert. (Europees, nationaal, regionaal, sectorieel). Het gevaar voor dubbele structuren en tegenstrijdigheden is niet denkbeeldig.

d) Sociale begeleiding van nieuwe technologieën

Deze moet zo dicht mogelijk bij de onderneming zelf gebeuren. Het bedrijfsleven mag niet in een uniform eng keurslijf worden gedwongen. Verwezen wordt naar de Franse Code du Travail.

e) Regionalisering

De landbouw, zijnde de produktie van primaire grondstof en het inzamelen van deze grondstof, is een supra-nationale sector die met kan geregionaliseerd worden.

De voedingsnijverheid, inclusief de bedrijven „en amont” en „en aval” — toelevering en verwerking — is echter geregionaliseerd. De regionalisering van de hefbomen van het industrieel beleid is wenselijk op voorwaarde dat dit de efficiëntie van deze hefbomen verhoogt.

F. Bijkomende vragen gesteld door de commissieleden

Een lid formuleert volgende bedenkingen :

1. Het stimuleren van nieuwe technologieën moet op supranationaal niveau worden aangepakt. Het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek en het toegepast wetenschappelijk onderzoek moet in Europees samenwerkingsverband gebeuren. Vlaanderen is een te kleine schaal.

2. Welk is de plaats van het openbaar initiatief in de industrie ? De overheid moet niet zelf bedrijven opzetten. Wel is het wenselijk dat de overheid voor sommige sectoren samenwerkingsakkoorden afsluit.

3. Er is nood aan een degelijk gevormd management. Heel vaak komen de ondernemingen in moeilijkheden wegens ver-

keerd bedrijfsbeheer. Ook expanderende bedrijven hebben behoefte aan bekwame managers.

4. Spreker verdedigt de economische expansiewetgeving. Men moet dit in een internationale context zien. De meest gecultiveerde streken genieten meestal de grootste aantrekkingskracht op internationaal vlak. Via de economische expansiewetgeving kan men bepaalde streken aantrekkelijker maken voor buitenlandse investeerders. Er bestaat overigens concurrentie van andere landen die ook een systeem van steunverlening kennen om bedrijven aan te trekken.

Een ander lid formuleert nog volgende bedenkingen :

1. De DIRV-nota legt te veel het accent op de spitstechnologie en niet voldoende op de valorisatie van het bestaande.

2. De discussie rond ofwel fiscale stimuli ofwel subsidiëring van de bedrijven moet genuanceerd worden. Het ene sluit het andere niet uit. Algemene (fiscale) maatregelen zijn goed op voorwaarde dat ze permanent, doorzichtig en eenvoudig zijn. Daarnaast mag er een bovenbouw zijn voor selectieve maatregelen afhankelijk van bepaalde criteria.

3. In de DIRV-nota mist men de zorg voor de bedrijven die een succesvol beleid voeren.

4. Spreker is het eens met een regionalisering die de munteenheid en markteenheden (omwille van het schaalvoordeel) behoudt. Eerst dienen de hefboomen van het industrieel beleid te worden geregionaliseerd. Alleen al omwille van een coherent reconversiebeleid is een verdere regionalisering noodzakelijk. Dit moet op pragmatische wijze gebeuren. Elke kans die zich voordoet dient te worden aangegrepen om een stap in die richting te zetten.

5. Ook inzake de rol van de overheid in het industrieel beleid moet men nuanceren. Ook hier is het niet goed zich op het standpunt „alles of niets” te stellen.

De werkgevers en de werknemers verschillen hierover doorgaans van mening, naargelang hun ideologie. Van werknemerszijde verwerpt men het systeem van de „non-voting-shares”. (niet-stemgerechtigde participaties)

De overheid moet daadwerkelijk bijsturen. Nochtans lijkt het niet zo een kwaad idee dat de overheid de ondernemingen die te weinig geld hebben kan bijschieten en dat de onderneming later deze „non-voting-shares” van de overheid terug inkoopt.

G. Antwoorden vanwege de werkgeversafgevaardigden

1. VEV

a) Dat Vlaanderen een te kleine schaal zou zijn om een DIRV-actie met succes te lanceren mag ons niet beletten initiatieven te nemen die internationale weerklank kunnen hebben en op het supranationaal vlak een sterke positie te verwerven (vb. Flanders' Technology is de grootste technologiebeurs).

b) Algemene maatregelen of selectieve maatregelen ?

Het VEV is gekant tegen uitsluitend selectieve maatregelen die discriminerend werken. Spreker ziet echter in dat men de economische expansiesteun niet zomaar kan afschaffen. Indien men daarentegen de hefboomen van het industrieel beleid integraal regionaliseert zal de Vlaamse overheid over meer middelen beschikken en meer middelen kunnen verdelen dan zij nu via de expansiewetgeving kan uitgeven. Zelfs indien men via regionale stimuli de achtergebleven streken wil laten

aan bod komen, zal men niet beletten dat de streken met meer economische troeven steeds de grootste aantrekkingskracht zullen uitoefenen op nieuwe vestigingen.

c) Rol van de overheid

Het VEV wenst de overheidsinitiatieven te beperken tot duidelijk omliggende ingrepen. Welke is de rol van de GIMV ? Spreker citeert een voorbeeld waarbij de tussenkomst van de GIMV noodzakelijk is vb. AGRIVCO : verhogen van de verkoopsmogelijkheden van de agro-sector in het Oostblok (In het Oostblok moet men best laten blijken dat men de overheid mee heeft).

Wat de non-voting-shares betreft, hierover is het VEV niet enthousiast. Als de overheid participaties in de bedrijven neemt, moet zij ook het zeggenschap dat hieraan verbonden is opnemen anders komt men in een dubbelzinnige situatie terecht.

d) Corps „vliegende managers”

Alle initiatieven die de managementopleiding kunnen verbeteren moeten worden gesteund.

e) Regionalisering

Alleen de monetaire unie en het kredietwezen moeten een blijven. De economische unie moet niet behouden blijven. Ook de nationale sectoren moeten geregionaliseerd worden maar niet prioritair.

2. NCMV

a) Algemene maatregelen hebben niet een zo effectieve uitwerking op KMO als selectieve maatregelen.

b) De essentiële onderbouw voor het welslagen van de DIRV is het investeren in de scholing en de vorming.

3. BB

a) De DIRV-actie is niet eenzijdig als zij ook gericht is op de creatie van toegevoegde waarde ook in bestaande bedrijven. Het accent moet alleszins liggen op innovatie.

b) Het belang van de vorming kan niet miskend worden (8ste thema in de inleiding). Eigenaardig genoeg ontsnapt het onderwijs steeds aan de pogingen om het af te stemmen op de industrie.

c) Wat de specifieke scholing voor managers betreft, hier plaatst spreker vraagtekens. Op welk niveau situeert men deze vorming, waar ? Is een fout in het beheer van een bedrijf zo gemakkelijk te onderkennen ? Het zich inwerken in de specifieke cultuur van een bedrijf is niet zo gemakkelijk.

V. HOOFDSTUKSGEWIJZE BESPREKING

.De Commissie bespreekt dan deel per deel de beleidsnota.

1. De Vlaamse economie in een ruim perspectief

De voorzitter betreurt dat de analyse van de Vlaamse economie zich beperkt tot een loutere kritiekloze constataatie.

Een lid is van oordeel dat de gemaakte analyse een neo-liberale (in de economische betekenis van dit woord) analyse is en derhalve veel te eng. Hij vindt dat het belang dat wordt gehecht aan de kostenevolutie sterk overdreven is. Overigens stelt hij vraagtekens bij het gebruikte cijfermateriaal. Het mengen van indexen en absolute cijfers komt de duidelijkheid niet ten goede. Vergeleken met de andere EG-landen is de loonkost per eenheid produkt in de periode 1970 tot 1983 niet sterk verhoogd. Wij doen het niet noodzakelijk slechter dan onze buurlanden.

De concurrentiekracht van onze economie wordt niet alleen bepaald door de loonkost maar wordt wel mede bepaald door de draagkracht van onze economie. Onze economie wordt te veel gedetermineerd door groepen wat haar draagkracht kunstmatig verkleint. Deze groepen reageren vrij conservatief, hebben geen toekomstvisie en geen commerciële visie. Zij zoeken b.v. geen nieuwe markten. Vandaar de neergang van onze economie.

Daartegenover staat dat de overheid de middelen die zij in de economie injecteert op onsamenhangende wijze besteedt. Er is een gebrek aan duidelijke planning en onvoldoende controle op de uitgaven.

Verder, aldus dit lid, heeft men té weinig de nieuwe tendenzen op de arbeidsmarkt opgevangen. De industriële structuur is onvoldoende aangepast aan de hogere participatiegraad van vrouwen in het arbeidsproces.

Ook de kritiek op de politieke holdings, de multinationale ondernemingen en een management dat de zwak is inzake commerciaal beleid, ontbreekt volkomen.

Een ander lid heeft eveneens vragen over de gemaakte analyse van onze concurrentiekracht waarbij men steeds verwijst naar de loonkost. Hij betwist de uitspraak op pagina 9 : „Ten slotte kan de groeivertraging niet los gezien worden van de kostenevolutie, vooral de loonkostenevolutie, in onze economie. Gedurende de periode 1970-1980 stegen de reële produktiekosten (globale loonkosten omgerekend in internationale valuta) in België sneller dan in de buurlanden enzovoort.”

Als men dergelijke uitspraken doet, moet men dit staven met cijfers.

Wat de vrouwelijke participatiegraad betreft, zijn sommige statistieken interessant, maar zij zijn toch vrij onvolledig. De tabel op pagina 10 moet worden aangevuld met de recente gegevens. Op dit ogenblik zijn er op 100 mannen 54 beroepsactief en op 100 vrouwen 33. (Nu aangevuld in bijlagen)

Spreker verwijst naar de studie van de GERV over de evolutie van de Vlaamse economie in de tachtiger jaren. Daarin stond dat tegen die tijd op 200.000 nieuwe arbeidsplaatsen er 180.000 voor de vrouwen zouden moeten zijn.

Tot slot stelt de heer Dhoore dat onze economie een niet te isoleren gegeven is. Vergelijkingen met het buitenland zijn illustratief. Vandaar de nood aan cijfergegevens inzake de tewerkstelling in de Europese landen.

Een lid verwijst in dit verband naar het Vlaams Economisch Congres van verleden jaar dat volledig gewijd was aan de tewerkstelling. Het verslagboek bevatte zeer goed cijfermateriaal.

Een ander lid mist onder meer elke allusie naar de voor onze economie nefaste uitwerking van compensatiebestellingen en nationale overheidsbestellingen en openbare werken (b.v. autowegen).

Verder wordt, volgens hem, met geen woord gerept over de overdreven overheidsuitgaven en de grote openbare schuld. Dit alles resulteert in een hoge belastingdruk wat toch mede het industrieel klimaat bepaalt en een mogelijke expansie afremt.

Een ander lid zegt dat inzake nationale overheidsbestellingen en compensaties vaak wordt beweerd dat zij in 't nadeel van Vlaanderen gebeuren. Deze bewering zou eventueel moeten worden gestaafd met cijfers. Dit lid is daarentegen van mening dat Vlaanderen in het verleden wel aan bod is gekomen (soms tot 70 procent). Men moet alleen een voldoende ruime referentieperiode nemen.

Het vorige lid is daarentegen van oordeel dat men van Vlaamse zijde voor de compensatie van de F16 gevechtswliegtuigen de actiegroep „FLAG” diende op te richten om zeker te zijn dat men in Vlaanderen voldoende compensaties zou krijgen.

Een ander lid repliceert daarop dat Vlaanderen inzake de bestellingen inzake communicatie (BELL, ATEA) ruimschoots zijn deel krijgt.

Een medewerker van de Minister verwijst voor de compensatiebestellingen enz. naar Deel II, 2. „Een gewestelijk industrieel beleid budgettair bekeken”, waar wel wordt aangetoond welk hun aandeel in de respectieve gewesten is. Zij maken deel uit van de daar verwoorde conclusie (pagina 21) :

„De hoge infrastructuuruitgaven in het recente verleden, in zoverre veroorzaakt door een nefaste compensatiepolitiek, zijn derhalve niet onverdeeld gunstig geweest voor de productieve industriële investeringen. De subsidiepolitiek die erop gericht is de rente te verlagen voor sommige bedrijven werkt dan tegelijk renteverhogend voor de niet-gesubsidieerde bedrijven. Ruimere subsidies voor de bedrijven in het ene gewest worden dan onvermijdelijk gedragen door de bedrijven in het andere gewest in de vorm van hogere rente.”

2. Het belang van de industrie in de Vlaamse economie

Een lid verwijst naar tabel 8 RSZ-Tewerkstelling in de Vlaamse industrie op 30 juni 1981 op pagina 13 en 14.

Voor deze tabel zou men de evolutie over verschillende jaren moeten opgeven en bovendien zou men ze moeten vergelijken met gelijkaardige tabellen voor de tewerkstelling in de openbare sector en voor de zelfstandigen. Zo krijgt men een overzicht over het geheel.

Een ander lid beaamt dit. Er is de jongste jaren een grotere RSZ-tewerkstelling waar te nemen, maar dit gebeurde ten koste van een minder-tewerkstelling in de sector van de zelfstandigen. Dit verloop tussen de sectoren kan men pas onderkennen als men het geheel van de cijfers ziet.

De medewerker van de Minister deelt mee dat men met deze tabel enkel de thesise wilde onderstrepen dat de industrie het draagvlak is van de economie.

Een lid stoort zich aan de overdreven simplificatie van deel

II op pagina 18 : „Voor Vlaanderen is de keuze vlug gemaakt : Vlaanderen moet de derde industriële revolutie leiden en begeleiden met het oog op een groter welzijn van de Vlaamse bevolking.”

3. Economisch beleid en regionalisering

Een lid citeert de zin op pagina 19 bovenaan : „Indien adequaat toegepast, brengt de regionalisering van het beleid geen opsplitsing van de monetaire unie en de economische ruimte met zich mee.”

De EMU mag niet in het gedrang komen ; wij zijn immers in het kader van de BLEU economisch en monetair gebonden. De woorden „indien adequaat toegepast” zijn overbodige luxe.

Een ander lid is van oordeel dat ondanks de EMU er een verkeningsmechanisme zou moeten bestaan in België om te vermijden dat bijvoorbeeld een verkeerde industriële politiek in het zuiden een financiële weerslag heeft op het noordelijk landsgedeelte.

Een lid citeert : „Een trefzeker en efficiënt reconversiebeleid moet op een meer selectieve wijze tewerkgaan en gedifferentieerde hefboomen inzetten. Om de economie weer vlot te krijgen, zijn enkele op vernieuwing en groei gerichte impulsen innovatieprogramma's nodig...” (pagina 18)

Hij vraagt of een selectief beleid noodzakelijkerwijze meer subsidiëring impliceert ? Kan men dit niet met fiscale stimuli ? Dit lid stelt dat het de uitdrukkelijke wens is van het bedrijfsleven dat fiscale verminderingen worden ingevoerd, liever dan subsidies te verlenen.

Een commissaris is van oordeel dat fiscale stimuli het algemeen klimaat voor de bedrijven kan verbeteren. Dit neemt niet weg dat inzake reconversie, waar men regionaal of sectorieel bijzondere maatregelen wil treffen, subsidies wel verantwoord zijn.

Een medewerker van de Gemeenschapsminister antwoordt hierop dat de Vlaamse Executieve niet bevoegd is om fiscale maatregelen te nemen. Overigens is de Executieve geen voorstander van fiscale verschillen op subregionaal vlak (zie ook standpunt inzake de T-zones). Dit veroorzaakt concurrentievervalsing. De Vlaamse Executieve verkiest een subsidieregeling gebaseerd op welbepaalde criteria.

Een te snelle wijziging van opeenvolgende fiscale systemen zou aanleiding geven tot ingewikkelde toestanden.

Een lid repliceert dat de selectiviteit die men met de subsidieregeling beoogt ook niet bepaald doorzichtig is.

Een commissaris vraagt zich af of het stimuleren van een bepaalde ontwikkeling in het bedrijfsleven wel gebaat is met de zgn. „guichettenpolitiek”. Een firma loopt als het ware eerst de NIM, dan de GIMV, dan het FIV plat om steun te krijgen. Spreker is van oordeel dat er wel reconversiesteun nodig is, maar zij moet doorzichtig en efficiënt worden georganiseerd. Hij pleit voor een vereenvoudiging van het pakket hefboomen van het industrieel beleid.

Een andere commissaris meent dat fiscale maatregelen of specifieke stimuli nog geen oplossing zijn voor het tewerkstellingsprobleem. Hij pleit voor steun die gediversifieerd is naar gelang de investeringen arbeidsintensief dan wel kapitaalsintensief zijn. Vooral de eerste dienen te worden aangemoedigd.

Een lid repliceert hierop dat dit onderscheid kunstmatig is.

Een bedrijf moet eerst en vooral een gezonde kapitaalstructuur hebben. Vandaar kan het investeringen doen die op halflange termijn de tewerkstelling zullen bevorderen. Het fiscaal stimuleren van de inbreng van risicodragend kapitaal in de ondernemingen is misschien niet direct tewerkstellingsbevorderend, maar wel op halflange termijn.

Een ander lid vraagt hoe ver het staat met de T-zones. Hoeveel zones en welke zijn reeds erkend ? De T-zones kwamen ter sprake in de Commissie van de BENELUX. Nederlandse bedrijven vrezen oneerlijke concurrentie van bedrijven die zouden gelegen zijn in T-zones in grensgebieden.

Hierop werd gerepliceerd dat in de T-zones gelegen bedrijven zich enkel op nieuwe activiteiten mogen richten, zodat er geen gevaar voor concurrentie bestaat ; overigens zouden er nog geen aanvragen zijn gedaan. Spreker vraagt of deze laatste bewering klopt.

De medewerker van de Minister antwoordt dat de regeling inzake T-zones nog niet zo lang operationeel is. Er zouden een drietal dossiers zijn. Men kan dus het effect ervan op mogelijke concurrentievervalsing nog niet beoordelen. Hij zal meer informatie opvragen en ze bezorgen.

Het lid vindt het verder hoogst eigenaardig dat het de kredietinstellingen zijn die in eerste instantie bepalen welke ondernemingen expansiesteun zouden kunnen genieten, vermits zij de dossiers selecteren en al of niet naar de overheid doorsturen. Dit betekent dat de privé-sector een dossier gewoonweg kan weigeren.

De medewerker antwoordt dat de dossiers inzake steunverlening verschillende kanten opkunnen. Sommige dossiers kunnen worden gesteund door de expansiewetgeving. In andere dossiers neemt de overheid een participatie via NIM, GIMV of FIV. Hierbij stelt zij zich echter steeds als stelregel dat zij pas participeert als er voldoende engagementen van privé-zijde aanwezig zijn. De overheid stelt zich inzake steunverlening niet zomaar in de plaats van de privé-sector.

Een lid heropent de discussie over de wenselijkheid van overheidshulp en de wijze waarop ze wordt verleend. Zijns inziens moet de politiek in de ruime zin uit het economisch leven worden geweerd. Er staat ons nog een lange crisis te wachten.

De overheid moet zich terugtrekken uit de marktsector. De staatshulp trekt immers alles scheef en belet dat wat ongezond is wordt uitgesloten. Verder stelt dit lid dat de loonkost in ons land veel te hoog is omdat men vergeet dat ook het loon een prijs is.

Liever dan allerlei studies te maken over het economisch beleid zou men een totaal nieuw ondernemingsklimaat moeten tot stand brengen.

Een commissaris is van oordeel dat de indirecte loonkost inderdaad hoog is en negatief inwerkt op de tewerkstelling. Hij verwijst naar het Amerikaans voorbeeld. De indirecte loonkost daar is lang niet zo hoog als bij ons. Als men in Amerika 1 procent economische groei realiseert, dan impliceert dit derhalve procentsgewijze meer tewerkstelling dan bij ons.

Een ander commissaris is echter van oordeel dat er in Amerika precies omwille van de lage indirecte loonkost zoveel marginalen het met minder dan het levensminimum moeten stellen.

De Voorzitter meent dat de economische groei in Amerika sterke impulsen kreeg vanuit de spits technologie rond ruimtevaart en bewapening.

De medewerker van de Minister meent dat de competitiviteit van de bedrijven, dankzij een reeks maatregelen waaronder de beheersing van kostenstructuur, tijdelijk is hersteld. Men moet echter niet de kostenstructuur als centraal probleem stellen.

Een lid stelt vast dat de produktiviteit is gestegen, dat de concurrentiële positie van de ondernemingen zeer goed is en dat er grote winsten worden gemaakt. De tewerkstelling daarentegen, mede ten gevolge van de invoering van moderne technologieën, daalt. Men neemt al het goede voor zich, laat de rest voor de staat en beweert dan : „De staat leeft boven zijn stand”. Men moet op de eerste plaats het probleem van de tewerkstelling herbekijken, door bijvoorbeeld het verkorten van de werktijd.

Een ander lid verwijst naar het begrotingsdebat in de Vlaamse Raad. Minister Schiltz pleitte voor een deflatoir beleid gezien de structurele tekorten op de begroting. Alle investeringen zullen worden teruggeschoefd. Spreekster vreest voor de negatieve gevolgen van dit restrictief beleid op de tewerkstelling. Welke ruimte blijft er dan nog om „impulsen te geven” ?

De medewerker van de Minister is van oordeel dat men bij overheidstekorten niet onmiddellijk een deflatoire politiek verwacht. Integendeel, „deficit spending” is een element van een inflatoir beleid. Indien deze „deficit spending” al te lang wordt aangehouden en aanleiding geeft tot een structureel begrotingstekort krijgt men het omgekeerde effect. De overheidsschuld moet gefinancierd worden. Die drukt op de interestvoeten, wat dan weer de investeringen afremt.

Een lid verwijst naar de zin : „Op lange termijn vallen ook deze uitgaven (rentelasten) ten laste van de begroting, m.a.w. de financiering ervan via overheidsschuld betekent slechts uitstel van belastingen. In zoverre de belastingplichtigen zich daarvan bewust zijn, grijpt er, analoog met de actuele belastingen, nu reeds een verdringing van de private bestedingen plaats. De toekomstige verwachte belastingdruk werkt derhalve negatief in op de huidige investeringen.” (pagina 20) Het structurele deficit werkt dus negatief in op de investeringen. Vandaar de noodzaak om de schaarse overheidsmiddelen oordeelkundig aan te wenden, teneinde de tewerkstelling zoveel mogelijk veilig te stellen.

Een lid verzet zich met klem tegen elke „deficit spending” en dit van nu af aan.

Een ander lid leerde uit de bespreking van de wet inzake de saldi en lasten uit het verleden dat er in 1984, rekening houdend met de overname van de lasten en het bijstandsscenario, op de Vlaamse gemeenschapsbegroting een tekort zal zijn van minstens 20 procent. Zulk een enorm tekort vereist een dringende samendrukking van de uitgaven. Hij vreest dat de Vlaamse Executieve dezelfde weg opgaat als de nationale regering, het deficit zou proberen op te lossen met nieuwe belastingen (gewestelijke opcentiemen die vanaf september 1984 zouden kunnen worden geheven).

Een lid citeert op pagina 23 de zin : „Wij moeten alles in het werk stellen om deze bestaande werkgelegenheid te behouden en zelfs uit te breiden. Hierop is ook het beleid van de nationale regering gericht sedert 1982 en met succes”. Dit is een gewaagde stelling. Zij wordt overigens tegengesproken op dezelfde bladzijde (pagina 23) :

„Inmiddels verloren wij in België tussen 1974 en 1982 volgens RSZ-cijfers ruim 383.000 werkplaatsen (nijverheid, energie en bouw) of gemiddeld bijna 48.000 per jaar ! Er zijn instrumenten voor een vernieuwend beleid — eerder teveel dan te

weinig — maar zij worden inconsistent en te traditioneel aangewend. De inspanning gaat al te veel naar ondersteuning van wat zwak of zelfs totaal hopeloos is. De vernieuwing, zelfs de aanpassing kregen onvoldoende aandacht.”

Spreker ergert zich vooral aan de zin die even verder volgt : „De belangrijkste doelstelling is echter niet de (kwantitatieve) tewerkstelling. De belangrijkste twee doelstellingen zijn :

— een beter produkt maken . . .

en

— een produkt afleveren met een hogere toegevoegde waarde...”

De medewerker van de Minister antwoordt hierop dat het tewerkstellingsbeleid wordt gevoerd langs verschillende kanalen. Er is enerzijds het macro-economisch beleid van de nationale regering waarop wordt gealludeerd. Anderzijds is het zo dat sinds 1974 de desindustrialisering met verlies aan arbeidsplaatsen het gevolg is van te weinig vernieuwing.

De zin „De belangrijkste doelstelling is niet de (kwantitatieve) tewerkstelling...” moet begrepen worden als volgt :

Op korte termijn moet men niet de volledige tewerkstelling beogen. Het zal al een hele krachttoer zijn het verlies aan arbeidsplaatsen te halveren. Verder zal de vernieuwing inzake produkten en procédés een indirecte gunstige weerslag hebben op de tewerkstelling.

Een ander lid bevestigt dat de tewerkstelling uiteraard zeer belangrijk is. De vraag is echter : hoe komen we ertoe ? De investeringen die men doet, moeten up to date zijn en op termijn een blijvende tewerkstelling bewerken. Het is altijd mogelijk op korte termijn kleine projecten op te zetten, maar als die dan falikant uitdraaien, is men geen stap verder.

Een commissaris verwijst in dit verband naar het texielplan. Dit beoogde ook in de eerste plaats de verdere afbrokkeling van de sector tegen te gaan. Er is weliswaar veel tewerkstelling verloren gegaan, maar nu is de sector terug in volle expansie en kan hij terug werk verschaffen.

Een andere commissaris vraagt naar aanleiding van de vierde gedachtenstreep op bladzijde 23 — „De globale werkgelegenheid binnen de openbare sector moet behouden worden mede door en verregaand vernieuwingsproces.” — hoeveel ambtenaren reeds zijn overgeheveld naar de Vlaamse administratie.

Tot nog toe zouden er ongeveer 4.000 ambtenaren zijn overgedragen naar het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en zijn er nog ongeveer 700 over te hevelen. Vooral voor de algemene diensten verloopt de overheveling zeer traag.

Spreekster citeert de zin : „De verdeling van deze hogere toegevoegde waarde moet worden herschikt : er moet relatief méér gaan naar de ondernemingen zelf én naar de staat” (blz. 24).

Zij begrijpt dat de toegevoegde waarde derhalve minder naar de gezinnen moet gaan. Nochtans mag dit niet tot gevolg hebben dat de koopkracht van de gezinnen nog verder wordt aangepast.

De Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid zegt dat bedoelde zin macro-economisch moet worden begrepen. Het BNP wordt verdeeld tussen de gezinnen, de ondernemingen en de staat (en subgeledingen).

Wat men de overheid vraagt, is meer dan wat ze krijgt. Bijgevolg moet men het belang van de gezinnen relativeren ten voordele van de ondernemingen en de staat.

Hierbij mag niet worden vergeten dat de staat in feite in gro-

te mate een doorgeefloket is. Het groter aandeel van de ondernemingen in de toegevoegde waarde wordt verantwoord door de filosofie van de DIRV-actie die een grotere responsabilisering van de agenten (de ondernemingen) veronderstelt.

In deze context haalt de Gemeenschapsminister het probleem aan van het terugvloeien van de in Vlaanderen gecreëerde hogere toegevoegde waarde naar de nationale schatkist. Dit heeft voor gevolg dat de inspanningen van de Vlaamse Executieve om bijvoorbeeld de bouwnijverheid te stimuleren niet rechtstreeks ten goede komen van de Vlaamse Gemeenschap naar middelen verschaft aan de nationale overheid.

Een lid wenst uitdrukkelijk te doen acteren in het verslag dat men de staat niet te veel mag vragen, zodat de realisering van een hogere toegevoegde waarde ten goede kan komen van de gezinnen.

De Voorzitter vraagt de Gemeenschapsminister wat zijn voorstel is inzake herverdeling van de beschikbare arbeid. De nota zegt : „Anderen stellen een brutale herverdeling van de beschikbare arbeid voor. Bij een gelijk blijvende loonmassa en dus niet-inlevering van een stuk individueel loon waartegenover dan in principe compenserende aanwervingen staan...” (blz. 25).

De Minister antwoordt dat de arbeidsorganisatie een nationale materie is die voor de Vlaamse Executieve een gegeven is. Wordt de Vlaamse Executieve bij de uitvoering van het nationaal beleid betrokken, dan zal zij maximaal haar verantwoordelijkheid opnemen. Persoonlijk is de Minister voorstander van een bedrijfswijze aanpak.

Een commissaris wenst vooraf in het verslag te laten acteren dat niet iedereen de in de nota vertolkte mening inzake arbeids- en inkomensverdeling deelt. Verder vraagt zij wat de bedoeling is met het voorstel gemaakt in fine van punt 4, blz. 26 :

„Als men 6 maanden recht op permanente vorming zou hebben, in de periode van 5 jaar nadat men is afgestudeerd en 5 jaar voor men op pensioen gaat (een loopbaan van 35 jaar) dan zouden bijna 60.000 mannen en vrouwen elk zes jaar in dit stelsel passeren. Dit komt overeen met 30.000 „full-time” vervangingsbetrekkingen voor de leerlingen en ongeveer 2.000 „full-time” betrekkingen voor leerkrachten.”

Is dit wishfull-thinking ? De werkgevers zitten daar, volgens haar, zeker niet op te wachten.

De Gemeenschapsminister deelt mee dat hierover nog geen akkoord is met de werkgevers. Het ligt nog ter bespreking bij VESOC.

Een lid is van oordeel dat men eerst en vooral het sociaal overleg moet herschikken. Daar is men mee bezig, aldus de Voorzitter van de Vlaamse Executieve. Hij verwijst naar de reorganisatie GERV-SERV.

Een commissaris drukt zijn ongenoegen uit over de onvoldoende aangegrepen mogelijkheden van het DAC. Vele projecten slepen lang aan zodat men de indruk krijgt dat men het stelsel niet echt wil laten functioneren.

De Minister antwoordt dat hierin sinds 1983 een verbetering wordt waargenomen, sinds men met type-projecten werkt. In deze hebben de Gewesten meer beslissingsbevoegdheid.

Over de regionalisering van de opslorplingsprogramma's, zoals voorgesteld in de nota op pagina 26, moet een consensus worden bereikt in het Overlegcomité. Men heeft onlangs de Raad van State hierover om advies gevraagd.

4. Industriebeleid, wetenschappelijk onderzoek en regionalisering

Een lid maakt twee preliminaire opmerkingen :

Blz. 27,2de al. „Zgn. fundamenteel onderzoek enz. . .“ Dergelijke teksten horen, volgens dit lid, niet thuis in parlementaire documenten.

Blz. 27,2de al. : Deze scheiding tussen het fundamenteel en het toegepast wetenschappelijk onderzoek enz. . .” beperkt zich tot het aanheffen van een klaagzang. De Vlaamse Executieve mag zich, volgens dit lid, hier niet bij neerleggen.

Een ander lid bevestigt de in dit deel van de nota voorgehouden stelling dat de grens tussen fundamenteel en toegepast wetenschappelijk onderzoek moeilijk te maken is. Hierover kan men homerische discussies voeren die echter niets opleveren. Hij zou hier liever niet op ingaan, ook niet in de tekst van de resoluties.

Verder wil hij wijzen op drie essentiële thema's waarvoor men in de resolutie een standpunt zal moeten innemen :

- Hoever moet de overheid zich inmengen in het bedrijfsleven ? Welke lijn houdt men aan ? Beperkt men zich tot het verbeteren van het omgevingsbeleid of moet de overheid ook rechtstreeks participeren ? Dit punt zal waarschijnlijk aanleiding geven tot een moeilijke ideologische discussie.

- Het regionaliseren of federaliseren op zichzelf creëert slechts een kader. Dit moet inhoudelijk nog worden opgevuld. Men moet erop bedacht zijn dat de instellingen die nu goed werken (b.v. IWONL) dit in de nieuwe structuren ook kunnen.

- Een derde gevoelig punt is het evenwicht tussen het stimuleren van nieuwe produkten en produktiemethoden enerzijds en de valorisering van de bestaande traditionele industrie anderzijds. Dit evenwicht is in de nota scheefgetrokken ten voordele van het eerste. Zoals de Gemeenschapsminister zei, was deze overaccentuering nodig omwille van de noodzaak tot vernieuwing. In de resolutie zal dit toch op evenwichtige wijze dienen te worden aangegeven.

Een lid is van oordeel dat de economische crisis de strijd voor de schaarse middelen heeft doen oplaaien. Deze strijd speelt ook tussen de twee Gemeenschappen. Zijn thesis is dat het nationale economisch wanbeheer de oorzaak is geweest van een versnelde ontwikkeling naar federalisering. Men heeft te lang een voorbijgestreefde traditionele structuur aangehouden, met als gevolg een economische scheeftrekking ten nadele van een Gemeenschap. Hiertegen kwam terecht protest. Met de federalisering van de economie hoopt men enerzijds aan deze scheve verhoudingen een eind te maken ; anderzijds veroorzaakt de federalisering nieuwe moeilijkheden omdat zij hoe dan ook de financiële en monetaire unie in gevaar brengt.

Een commissaris bevestigt dat men zich inderdaad te lang heeft blindgestaard op bepaalde industriële structuren (b.v. halffabricaten). Dit geldt echter vooral voor Wallonië. In Vlaanderen voerde men een minder conservatief beleid dan in Wallonië waar men bovendien de overheid steeds weer nieuwe middelen afdwong.

Deze commissaris herhaalt wat zijns inziens de basis van de resoluties zou moeten zijn.

Zonder te raken aan het normenstelsel van het EMU moet het industrieel beleid uitsluitend door de Gewesten worden

gevoerd. Alle industriële hefboomen moeten worden overgeheveld.

Een enumeratie van deze hefboomen (soort inventaris) zou erin moeten worden opgenomen. Het gewestelijk industrieel beleid moet ook inhoudelijk opgevuld worden. Een kader schetsen is niet voldoende.

De medewerker van de Gemeenschapsminister geeft aan welke de uitgangspunten van de resoluties zullen zijn :

— Inzake de hefboomen van het industrieel beleid zou men verder gaan dan de traditionele. Voor elke functie van de drietrapsstructuur (onderzoek, kredietverlening en exportbevordering) zou men nagaan welke instellingen en welke kredieten voorbehouden zijn en hoe men ze stuk voor stuk kan opsplitsen (b.v. eventueel ook decentraliseren).

— Inzake de rol van de overheid is een ideologisch standpunt niet volledig operationeel. Men moet zich pragmatisch opstellen zoals aangegeven in de beleidsverklaring van de Vlaamse Executieve.

— Inzake het evenwicht tussen vernieuwing en valoriseren van het bestaande, zal ook aan de reconversie van het toekomstloze aandacht moeten worden besteed.

De vorige spreker waarschuwt echter voor oversimplificatie op drie domeinen :

— Men kan of mag niet alle heil verwachten van de overheidsplanning. De economie gehoorzaamt haar eigen wetten. Te veel planning zou de economische groei kunnen afremmen. Men mag hierin niet te ver gaan.

— De overheid kan het wetenschappelijk onderzoek niet of slechts zeer partieel oriënteren. De innovatie gebeurt binnen de bedrijven. De overheid zou steeds te laat komen bij het oriënteren van het wetenschappelijk onderzoek. Zij kan hoogstens begeleidend optreden.

— Het onderscheid tussen nieuwe produkten en procédés enerzijds en het traditionele is niet zomaar te maken. De vernieuwing zit in beide verweven. Zo gebruikt men in traditionele sectoren nieuwe materialen voor bepaalde onderdelen of nieuwe procédés (b.v. textielsector).

Een lid is van oordeel dat het wetenschappelijk onderzoek voornamelijk in grote bedrijven wordt gevoerd met hun eigen laboratorium en specialisten. De kleine ondernemingen daarentegen hebben helemaal geen toegang tot het toegepast wetenschappelijk onderzoek. Uit ervaring weet hij dat vele kleine ondernemingen zelfs niet weten tot wie ze zich moeten wenden om te weten of over een bepaald punt reeds onderzoek werd gepleegd en met welk resultaat.

Een commissaris beaamt dit. Daarom is de brugfunctie tussen GOM's en kleine bedrijven zo belangrijk. Sommige bedrijven kunnen niet eens hun problemen formuleren. Zij moeten in de mogelijkheid zijn hiervoor een beroep te doen op een georganiseerde actie binnen de GOM's.

Een lid wijst op een interessant initiatief dat door het Waalse Gewest werd genomen. Gedurende drie jaar wordt gratis een ingenieur ter beschikking gesteld van bepaalde bedrijven.

De medewerker van de Minister verwijst in dit verband naar de toepassing van het KB 123. Al-ge diplomeerden worden ter beschikking gesteld van KMO op voorwaarde dat het bedrijf investeert in nieuwe produkten of procédés, energiebesparende investeringen doet of de export wil bevorderen. Dit initiatief wordt door de GOM's gepatroneerd. De toepassing van KB 123 liep moeilijk van start, maar door de begeleiding van de

GOM's kent het nu een redelijk succes (300 aanvragen van bedrijven waarvan 200 goedgekeurd).

Een tweede formule om de KMO bij te staan is het peterschap door de grote ondernemingen die hun **know-how** ter beschikking kunnen stellen. Experimenten gaan eerstdaags van start.

Een lid vindt dit een goed initiatief. Zijns inziens is de ideale formule het ter beschikking stellen van mensen in bedrijven, gecombineerd met een bredere actie binnen de **GOM's**, waarop de KMO's een beroep kunnen doen.

5. Impuls- en innovatiebeleid

De discussie betreft hier inzonderheid „Financiële en fiscale stimuli bij investeringen”. (p. 39)

Een lid meent dat belang moet worden gehecht aan het probleem van de reconversie. De reconversiecontracten zoals behandeld in de inleveringsnota van 15 maart 1984 dreigen de gewestbevoegdheid ter zake te ontmantelen.

Spreker heeft ook vragen over de verdeling van de bijkomende financiering van de reconversie over de Gewesten. De reconversie maatregelen zijn hoofdzakelijk van fiscale aard. Is dit niet tegenstrijdig met de door de Voorzitter van de Vlaamse Executieve voorgestane selectiviteit in de maatregelen ?

Een ander lid is eveneens van oordeel dat de resolutie de reconversie moet behandelen (gebiedsafbakening en inhoud van het reconversiebeleid).

Verder vraagt hij ook aandacht voor de buitenlandse handel. Dit is een nationale materie. Dit belet niet dat de buitenlandse handel een gewestelijke dimensie moet krijgen. De BDBH zou op regionale basis specifieke informatie, begeleiding en hulp moeten verschaffen.

De medewerker van de Minister herinnert aan het standpunt van de Vlaamse Executieve van 22 februari inzake de reconversie. Hierover werd onderhandeld tussen de nationale regering en de gewestexecutieven. (zie Bijlage 11).

De inhoudelijke aspecten van de reconversie (wijze waarop, waar, welke initiatieven met het financieel aandeel van de gewesten worden genomen) zijn regionale materie. De nationale bevoegdheid beperkt zich tot het vastleggen van het volume van de middelen.

Over de regionale verdeling van de reconversiemiddelen die via het FIV zullen worden ter beschikking gesteld van de Gewesten, werd nog geen akkoord bereikt.

Voornoemd lid zegt akkoord te gaan met het standpunt van de Executieve inzake de reconversie. Dat onder de vorm van fiscale maatregelen nog meer middelen voor de reconversie zouden worden vrijgemaakt, keurt hij goed.

Verder constateert hij dat de nationale overheid akkoord gaat om de erkende ontwikkelingszones bij prioriteit voor reconversie in aanmerking te nemen.

6. Ondernemingen in moeilijkheden

En lid wenst dat in de resolutie wordt opgenomen dat wat hierover in VESOC werd overeengekomen. Dit document zal als bijlage bij het verslag worden gevoegd. (zie Bijlage 13)

De medewerker van de Minister licht de stand van zaken toe. De beslissing die door de Vlaamse Executieve werd genomen nadat het standpunt van VESOC werd genomen, wordt thans onder de vorm van een ontwerp-decreet aan het advies van de Raad van State voorgelegd.

7. Werkgelegenheidsbeleid (blz. 46)

Een lid is van oordeel dat aan het werkgelegenheidsbeleid te weinig aandacht wordt besteed in de DIRV-nota. Zijns inziens moeten de opslorplingsprogramma's naar de gewesten worden overgeheveld.

De medewerker van de Minister verduidelijkt dat de tekst op blz. 46 slechts het specifiek werklozenbeleid betreft. Men moet dit zien in samenwerking met het geheel van de nota waarin de bevordering van de tewerkstelling centraal staat.

Wat de bevoegdheid inzake opslorplingsprogramma's betreft, hierover bestaat slechts een partieel akkoord tussen nationale overheid en Gewesten.

Voor elk opslorplingsprogramma werd aan de Gewesten een contingent toegewezen naar rato van hun aandeel in de werkloosheid. De bevoegdheidsvraag inzake de opslorplingsprogramma's is door het Overlegcomité aan de Raad van State overgemaakt.

Een lid wijst erop dat nu de STC's meer bevoegdheden krijgen en aangezien de meeste projecten van de opslorplingsprogramma's zich in de geregionaliseerde sfeer bewegen, de regionalisering van de opslorplingsprogramma's ten zeerste aangewezen is.

VI. ALGEMENE BESPREKING ONTWERP-RESOLUTIES INGEDIEND DOOR DE VLAAMSE EXECUTIEVE

De Voorzitter van de Vlaamse Executieve deelt mee dat de voorliggende resoluties gesteund zijn op de beleidsnota en de hoorzitting. Zij werden ook voorgelegd aan VESOC. Met de reacties van VESOC werd in de tekst rekening gehouden.

De resoluties werden in de Vlaamse Executieve goedgekeurd op 2 mei (2 leden van de Executieve keurden ze niet goed).

De verslaggever stelt als prealabele vraag te weten welke standpunten van patroons- en vakbondszijde in VESOC werden ingenomen. De commissie moet dit weten om te kunnen beoordelen in welke mate de Vlaamse Executieve met deze opmerkingen rekening hield. Dit was overigens zo in de Commissie overeengekomen.

De Minister antwoordt dat in VESOC opmerkingen werden gemaakt. Deze gehoord hebbend, werden de ontwerp-teksten voor de resoluties opgesteld. Zij worden nu aan de Vlaamse Raad ter goedkeuring voorgelegd.

De verslaggever herhaalt dat men de afgesproken procedure moet volgen. De Commissie dient in het bezit te worden gesteld van het advies van VESOC betreffende de resoluties. Zo niet is de passage uit de ontwerp-tekst waarin wordt gesteld dat men het overleg tussen de sociale partners moet bevorderen, een loze verklaring.

Op voorstel van een lid wordt afgesproken de algemene bespreking over de resoluties nu te houden en na kennisneming van het verslag van VESOC in een volgende vergadering de eventuele amendementen op de ontwerp-resoluties te bespreken. Op die wijze kan de Commissie, geïnspireerd door het standpunt van VESOC naar werkzaamheden autonoom verderzetten.

Het verslag van de bespreking in VESOC wordt bezorgd aan de leden tegen de volgende vergadering (zie bijlage 13).

1. Uitgangspunten : Bespreking

Een lid vraagt in verband met het eerste punt (diepgaande structurele wijzigingen, vertraagde groei, recessie werkloosheid)

– wat de oorzaak is van de groei die men in de VSA realiseert ?

– De laatste cijfers door de OESO voor Europa bekend gemaakt zijn wat de groei betreft eerder aan de optimistische kant. Waarop baseert men zich ?

De Minister deelt mee dat de groei die men in de VSA realiseert het gevolg is van een dubbel effect :

1. het rigoureuus doorvoeren van nieuwe technologieën waarvan alle nijverheden profiteren ;

2. de geografische verschuiving van de industrie van West naar Oost.

Wat de OESO-cijfers betreft, men is van oordeel dat in de diverse landen nu stilaan de vruchten worden geplukt van een nieuwe politiek die men voert om de crisis te bestrijden.

Een lid geeft aan welke directe oorzaken men verantwoordelijk acht voor de heropleving van de Amerikaanse economie.

1. Het aanvullen van de voorraden tegen de betere tijden die men verwacht ;
2. De verhoging van de consumptie door de verlaging van de fiscaliteit ;
3. Het aanzwengelen van de woningbouw.

Welke is nu de dieper liggende oorzaak van deze heropleving ?

Op zichzelf is de groei die men in Amerika realiseert niet groter dan bij ons. Wel wordt hij vertaald in een grotere produktiviteitsstijging met grotere toename van de arbeidsplaatsen omdat de factor arbeid in de VSA minder duur kost dan bij ons. Daarom voerde men ook sneller de automatisering door bij ons.

Verder moet men de aandacht erop vestigen dat wij een strakkere reglementering kennen inzake arbeidsorganisatie.

In Amerika waar niet zoveel reglementeringen bestaan, sorteert een heropleving van de economie sneller effect.

Een lid zou het interessant vinden bij gelegenheid een commissievergadering te wijden aan deze aangelegenheden.

Een ander lid wijst erop dat men toch ook niet blind mag zijn voor de negatieve betalingsbalans en de hoge inflatie in de VSA.

Een medewerker van de Minister is van mening dat de Amerikaanse economie levendiger is dan de onze. Hij betwist dat wij een hogere automatisering hebben doorgevoerd.

De Amerikaanse economie kreeg tijdens de afgelopen 15 jaar zeer sterke impulsen van de NASA- en de defensieprogramma's. Technologisch staan zij zeer sterk. Uit een rapport dat onlangs in het Europees Parlement werd besproken, blijkt dat de Europese economie technologisch sterk achterop gebleven is in vergelijking met Amerika en Japan. Dank zij zijn technologische voorsprong heeft Amerika sedert 1973 zijn activiteiten gericht op produkten met een grote groeimarkt.

In Europa daarentegen bleef men te sterk geaxeerd op klassieke en traditionele produkten die een nulgroeimarkt kennen.

Een lid blijft erbij dat de globale groei in Amerika niet zoveel groter is dan de globale groei in Europa. Alleen is het tewerkstellingseffect van deze groei veel hoger in Amerika dan hier.

Een lid heeft een vraag bij punt 4 van de uitgangspunten. De „groeïende” industriële produktie in Vlaanderen lijkt in strijd te zijn met de „negatieve groei van produktie en handel in de meeste geïndustrialiseerde landen”, vermeld onder het eerste uitgangspunt. Hoe rijmpt men dit tesaam ?

De medewerker van de Minister antwoordt hierop dat de Vlaamse industriële produktie sinds 1970 (index 100) tot nu onderbroken gestegen is (tot index 141). In Wallonië is er sedertdien een daling waar te nemen (nu index 97). Er is dus duidelijk een verschil waar te nemen tussen de nationale en de regionale economische groei.

Een lid wenst in de tekst van resolutie 7 de term „sociale partners” te vervangen door „sociale gesprekspartners”. Verder is hij van oordeel dat onvoldoende tot uiting komt dat men bij produktie ook rekening moet houden met de behoeften.

Een ander lid is van oordeel dat de uitgangspunten voorbijgaan aan het bestaan van de subregionale verschillen in het Vlaams industrieel beleid.

Verder betreft het industrieel beleid uiteraard de secundaire sector. Toch duikt in de resoluties ook de export en de tertiaire sector op. Zou het niet beter zijn duidelijker af te bakenen waarop het DIRV-beleid slaat ? Ook op de handel ? En de landbouw ?

De Minister heeft geen bezwaar tegen het gebruik van „sociale gesprekspartners”.

Wat de opmerking inzake het afstemmen van de produktie op de behoeften betreft, is de Gemeenschapsminister van oordeel dat de markt hier regelend optreedt. De vraag en het aanbod maken de markt uit. Vandaar het belang van de marktprospectie.

Een lid houdt voor dat onze maatschappij een „sociaal gecorrigeerde markteconomie” kent. Dit betekent dat men sommige behoeften (b.v. sociale huisvesting) niet aan het marktmechanisme kan toevertrouwen. Men moet daar expliciet rekening mee houden.

Een ander lid is van oordeel dat in de nota ook onvoldoende wordt ingespeeld op de buitenlandse vraag en daaraan gekoppeld de export.

Doorgaans maken wij goede produkten, maar ze zijn te weinig afgestemd op de markt. Hij onderstreept het grote belang van de marktprospectie, teneinde de behoeften te leren kennen.

Op de bedenking inzake de subregionale verschillen antwoordt de Minister dat in de concrete beleidsaspecten de 21e resolutie inhoudt : „selectieve ondersteuning... leefbare werkgelegenheid scheppen in regio's met grote tewerkstellingstekorten.”

In praktijk houdt heel de toepassing van de expansiewetgeving met de afbakening van ontwikkelingsgebieden een permanente zorg voor de achtergebleven gebieden in.

Het lid acht de door hem gemaakte opmerking zo essentieel in de economische politiek sinds 1959 dat zij wel in de uitgangspunten mocht worden vermeld.

De medewerker van de Minister is van oordeel dat men oog moet hebben voor de logica van het geheel van de resoluties. Uitgangspunten verschillen van concrete beleidsopties.

In de uitgangspunten wordt gesteld dat men de werkgelegenheid moet bevorderen. In de concrete beleidsopties preciseert men dat de aandacht inzake tewerkstelling vooral moet gaan naar achtergebleven subregio's.

Wat de tweede opmerking van het lid betreft inzake de afbakening van het industrieel beleid verwijst Minister naar de resolutie 9. De afbakening wordt bemoeilijkt wegens het doorkruisen van de bevoegdheidsafbakening tussen het nationaal en het gewestelijk echelon.

De DIRV-actie is op de eerste plaats gericht op de industrië-

le sector die het draagvlak is van het industrieel beleid. Vanuit de industriële sector worden de innovaties naar de andere sectoren (handel, landbouw, enz.) overgebracht (b.v. computer-gestuurd bewaren van fruit).

Een ander lid resumeert dat de DIRV dus breder is dan de industriële sector omdat zij indirect ook de tertiaire sector voedt. Anderzijds is de DIRV enger dan de eigenlijke industriële sector omwille van het feit dat de actie beperkt is door het Belgisch institutioneel kader (cf. resolutie 9).

De medewerker van de Minister bevestigt de woorden van een ander lid. Uitgangspunt is de afbrokkeling van de industriële sector in Vlaanderen. (De tertiaire sector is nota bene niet afgebrokkeld !)

De heropbouw van de industriële sector (structuur) werkt ook regenererend op andere sectoren en heeft afgeleide effecten op de tertiaire sector, de distributie, de landbouw enz. Dit is de achtergrond van de resolutie 9.

Een lid is van oordeel dat resolutie 9 de indruk wekt dat „industriële produktie, handel en werkgelegenheid” op gelijke voet staan.

De Minister preciseert dat het inderdaad over het industrieel beleid gaat met „in de focus” de industriële sector, die een weerslag heeft op de andere sectoren.

Een commissaris maakt een opmerking bij resolutie 4.

Kan het afzetvolume in Vlaanderen nog opgedreven worden ? Moet men zich niet eerder oriënteren op grotere verscheidenheid in het exportpakket, waarbij wij sneller inpikken op de wereldmarkt.

Een andere commissaris treedt deze zienswijze bij en verwijst hierbij naar resolutie 5 die het antwoord op resolutie 4 inhoudt. „Niettemin zal de toekomst van de Vlaamse industrie in het gedrang komen als de produktietechnieken en het produktie- en exportpakket de evolutie in de wereldeconomie niet op de voet volgen.”

De behandeling van resolutie 9 bracht de bespreking reeds op de basisopties.

2. Basisopties : Bespreking

De Minister geeft lezing van de basisopties.

Resolutie 9 : Het macro-economisch beleid wordt op nationaal vlak gevoerd. Het Vlaamse Gewest heeft geen impact op kostprijsbepalende elementen, energie, loonkost, wisselverhoudingen enz. Het kan zich slechts bezig houden met structuurvernieuwing.

Resolutie 10 : zeer belangrijk. Zie Advies Raad van State inzake herstelwet.

Resolutie 13 : Er werden reeds initiatieven genomen.

Resolutie 14 : Nu ondoorzichtig.

Bespreking

Een lid vraagt of het industrieel beleid dat in resolutie 10 tot de exclusieve bevoegdheid van de Gewesten zou behoren, niet het voorwerp uitmaakt van een gedeelde bevoegdheid (cf. verklaringen van Eerste Minister Martens bij de bespreking in de Commissie die de herstelwet behandelt).

De Minister preciseert dat de handhaving van de EMU een gegeven is dat een aantal nationale bevoegdheden impliceert.

Het openbaar industrieel initiatief kan zich richten op nationale sectoren en de overige sectoren.

Het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de Gewesten.

Een lid preciseert op zijn beurt dat wat de economische expansie betreft, het normatieve kader tot de bevoegdheid van de nationale overheid behoort. Een herziening van de wetgeving kan slechts na akkoord van de Executieven. Het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak behoort tot de gewestelijke bevoegdheid.

Het overige industrieel initiatief is een gedeelde bevoegdheid. Zowel de nationale als de gewestelijke overheid kunnen hier optreden.

Een lid herinnert eraan dat de idee die in basisoptie 10 is verwoord reeds het voorwerp uitmaakte van de vroeger door de Vlaamse Raad goedgekeurde resolutie van de heer Dupré betreffende een onderzoek naar de regionalisering van de nationale sectoren (Stuk nr. 80 (1981-1982) – Nr. 4).

„Overtuigd van de noodzaak dat deze economische zelfontplooiing moet kaderen binnen de bevoegdheden van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, wat impliceert dat niet geraakt wordt aan de monetaire en economische eenheid van ons land, noch aan de nationale solidariteit onder meer op het vlak van de sociale zekerheid.” Aan deze resolutie kan men niets afdoen.

De Minister ziet geen onderscheid tussen de resolutie 10 en de door het lid bedoelde tekst.

De EMU impliceert een parallelle ontwikkeling in beide Gewesten, ook de nationale solidariteit onder meer via de sociale zekerheid.

Een ander lid geeft toe dat men resolutie 10 verschillend kan interpreteren van de resolutie uit Stuk Nr. 80. Nochtans is het niet de bedoeling iets af te doen van de vroeger goedgekeurde resolutie-tekst.

Resolutie 10 moet in die zin worden begrepen.

Een lid is van oordeel dat het industrieel beleid zijn plaats moet krijgen in een integraalplanning die uitgaat van een Vlaams Planbureau.

De Minister verwijst hiervoer naar de tekst van resolutie 22.

Een lid bevestigt dat ook resolutie 12 deze idee van coherentie en integratie bevat, meer bepaald in fine : „De overheid zal deze vernieuwing begeleiden en oriënteren in een globaal sociaal-economisch programma waarbij alle aspecten van het welzijn van de Vlaamse bevolking optimaal betrokken worden en waarin de doelstellingen, de beleidslijnen en de middelen van een industriële politiek, na overleg met de sociale partners, vervat zijn.”

Een ander lid verkiest de term „sociaal-economisch plan” boven „programma”.

Een lid vraagt waarom in resolutie 13 enkel sprake is van selectieve steun aan de industrie in plaats van algemene maatregelen (fiscale stimuli) zoals het VEV voorstaat ?

De Minister preciseert dat de Gewesten niet bevoegd zijn voor algemene (fiscale) maatregelen. Er blijft enkel het regionale beleid dat omwille van de beperkte middelen slechts selectief is (en dus discriminatoir).

Een lid is van oordeel dat men het gewestelijk ondersteuningsbeleid toch ook kan voeren door het radicaler regionali-

seren van de hefboomen (cf. standpunt VEV hoorzitting).

Het mag niet zijn dat de ondernemingen het slachtoffer zijn van de bevoegdheidsopsplitsing tussen nationaal en **gewestelijk** niveau.

Een ander niveau wijst er in dit verband op dat het Gewest mettertijd wel fiscale maatregelen zal kunnen nemen (b.v. vrijstelling van onroerende voorheffing – zie artikel 13 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen).

De medewerker van de Minister waarschuwt voor begripsverwarring. Fiscale maatregelen kunnen algemeen zijn (b.v. verlaging van de vennootschapsbelasting), maar meestal zijn fiscale maatregelen selectief (b.v. investeringsaftrek). (Zie ook herstelwet – ook deze fiscale maatregelen zijn selectief).

Ook de instrumenten van het gewestelijk industrieel beleid zijn selectief (hulp aan ondernemingen, prospectie buitenlandse investeerders enz.).

Indien men pleit voor het afschaffen van specifieke investeringsstimuli dan is dit niet realistisch, want dan zouden wij de enigen zijn in Europa. In Engeland en Nederland zijn de specifieke investeringsstimuli nog veel sterker.

Voornoemd lid besluit dat hij in se niets heeft tegen selectieve maatregelen. Men mag echter het algemeen stimuleringsbeleid niet verwaarlozen.

Wat resolutie 15 betreft, meer bepaald de passage „Het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek moeten als een samenhangend pakket aan de Gemeenschappen en Gewesten worden overgedragen” vraagt dit lid of dit de staatshervorming niet te buiten gaat ?

Ook een ander lid zou daar wensen aan toe te voegen „mits naleving van de evenwichtsakkoorden tussen de schoolnetten”.

De Minister, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, meent dat het hier om een functionele band tussen beide gaat.

Een lid vraagt wat het actief buitenlands beleid, omvat in resolutie 16, betekent. Terloops stelt hij de vraag wat het globaal buitenlands beleid in het Vlaams Gewest in de praktijk inhoudt.

De Minister doet opmerken dat deze optie duidelijk genomen wordt „binnen het domein van de Vlaamse Overheid”, Dit wordt later in de tekst geëxpliciteerd (cf. ook Bijzondere Wet).

De Commissie beslist de algemene bespreking van de ontwerp-resoluties te beperken tot de uitgangspunten en de basisopties, omdat elke resolutie nadien toch concreter en nauwgezet zal worden behandeld.

VII. BESPREKING PER RESOLUTIE, AMENDEMENTEN EN STEMMINGEN

Voorafgaande opmerkingen

Op verzoek van diverse leden stemt de Commissie in met volgende verbeteringen in de gehele tekst van de ontwerp-resoluties :

- de term „sociale partners” wordt vervangen door “sociale gesprekspartners” ;
- „privaat” wordt vervangen door „privé” ;
- „Vlaamse Regering” wordt „Vlaamse Executieve”.

1. Uitgangspunten

Ontwerp-resolutie 1

Geen opmerkingen

Ontwerp-resolutie 2

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende de tweede zin te wijzigen als volgt :

„Hoge toegevoegde waarde, hoge produktiviteit en een hoge kwalitatieve produktie op basis van huidige en toekomstige behoeften moeten borg staan voor tewerkstelling, inkomen en welzijn van de Vlaamse bevolking.”

Het lid wijst erop dat de produktie naar de behoeften moet gericht zijn. Het komt er niet op aan kwantitatief veel te produceren, belangrijk is dat men kwaliteitsprodukten maakt waarvoor een behoefte aanwezig is.

De Gemeenschapsminister pleit voor het behoud van de bestaande tekst. Hij hecht groot belang aan de term „goede exportprestaties”. Het is voor een klein land als het onze belangrijk markten te veroveren.

Een lid is van oordeel dat een compromis kan gevonden worden door „goede exportprestaties” te vervangen door „zowel kwantitatief als kwalitatief hoge exportprestaties”.

De Commissie neemt de ontwerp-resolutie in haar aldus gewijzigde vorm aan met 8 stemmen bij 2 onthoudingen.

Het amendement van de heer De Batselier wordt verworpen met 8 stemmen tegen 2.

Ontwerp-resolutie 3

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende in de eerste zin tussen de woorden „betere” en „werkgelegenheid” de woorden „en grotere” in te voegen.

De Commissie neemt dit amendement eenparig aan.

In de tweede zin stelt de heer De Batselier een amendement voor ertoe strekkende na de woorden „arbeid” toe te voegen, de woorden „inkomens en vermogens”.

Dit lid wijst erop dat in de visie van zijn fractie de arbeidsduurvermindering moet worden gefinancierd door een bijkomende vermogensbelasting. Vandaar dat hij het woord vermogen hier wenst toe te voegen. Er is voor hem dus een duidelijke binding tussen herverdeling van arbeid en van vermogen.

Een ander lid is van oordeel dat het niet de bedoeling kan zijn een vermogensherverdeling te bewerkstelligen via het industrieel beleid.

De Gemeenschapsminister geeft toe dat de arbeidsverdeling aanleiding kan geven tot inkomensverdeling. Verder kan men binnen het bestek van deze ontwerp-resolutie niet gaan. De vermogensverdeling is een fiscale aangelegenheid die hier niet thuis hoort.

Het amendement van de heer De Batselier wordt verworpen met 8 stemmen tegen 2.

In de loop van de bespreking over de basisopties betreurt de heer Van Ooteghem, Commissievoorzitter, dat te weinig de nadruk wordt gelegd op de hoge werkloosheidscijfers en meer bepaald op de jeugdwerkloosheid. Hij dient een amendement in om dit sterker te beklemtonen. (Zie bespreking ontwerp-resolutie 12bis en 15)

De Commissie is echter van oordeel dat het beter is dit amendement op te splitsen en in de aanhef van ontwerp-resolutie 3, waarin sprake van de werkloosheid, een aanvulling op te nemen luidend :

„Gezien de groei van de actieve bevolking, het hoge peil van de werkloosheid in het algemeen en de jeugdwerkloosheid in het bijzonder, en de structuur... ”

De Commissie stemt met deze aanvulling ‘eenparig in.

Ontwerp-resolutie 4

Geen opmerkingen

Ontwerp-resolutie 5

De heer De Batselier stelt voor de woorden „Vlaamse industrie” te vervangen door „industrie in Vlaanderen”.

Dit amendement wordt eenparig aangenomen.

Ontwerp-resolutie 6

Geen opmerkingen.

Ontwerp-resolutie 7

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende het woord „programma” te vervangen door het woord „plan”. Deze terminologie stemt overigens overeenmet de wet houdende de organisatie van de planning en economische decentralisatie.

Een lid is van oordeel dat het begrip programma ruimer is dan het plan. Het plan zou de basis zijn van het programma dat een globale conceptie inhoudt.

Een ander lid is van oordeel dat het onderwijs b.v. wel deel kan uitmaken van een sociaal-economisch programma, echter niet van een sociaal-economisch plan. Hij verwijst hierbij naar de ontwerp-resolutie 22 waarin sprake van het „Vlaams Planbureau” en het industrieel beleid.

De indiener van het amendement is van oordeel dat een sociaal-economisch plan wel b.v. het onderwijs en nog veel meer omvat.

De term programma wekt volgens hem, de indruk dat dit niet bindend is voor de overheid, ofschoon het tot stand kwam na overleg met de sociale gesprekspartners.

Een lid is van oordeel dat de term „programma” niet de bedoeling heeft de term „plan” af te zwakken. Integendeel, het programma moet het plan uitvoeren, maar het is ruimer.

De Gemeenschapsminister bevestigt deze zienswijze. Hij

pleit voor het behoud van de term programma die zijns inziens ruimer is en geenszins de bedoeling heeft de term planning uit te hollen.

De Commissie verwerpt het amendement van de heer De Batselier met 8 stemmen tegen 2.

Ontwerp-resolutie 8

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende aan de bestaande tekst toe te voegen „en het economisch beleid aan efficiëntie verliest”.

De indiener preciseert dat men thans noch op nationaal noch op gewestelijk vlak een efficiënt economisch beleid kan voeren. Een duidelijke bevoegdheidsopdeling en een andere geestesgesteldheid zijn hiervoor noodzakelijk. Dit is echter heden geen van beide aanwezig.

Een lid gaat akkoord met de idee in deze ontwerp-resolutie verwoord. Hij is echter van oordeel dat het geen nut heeft de staatshervorming van 1980 te appreciëren of er commentaar op te geven. Dit is hier niet ter zake. Overigens zijn de leden van de Vlaamse Raad, in hun hoedanigheid van lid van het nationale parlement hier tegelijkertijd rechter en partij.

Een ander lid is van oordeel dat de voorgestelde tekst van de ontwerp-resolutie zich beperkt tot objectieve vaststellingen.

Ook de Gemeenschapsminister meent dat de talrijke bevoegdheidsconflicten objectieve gegevens zijn die het werkingskader reëel bemoeilijken.

De heer Beysen stelt voor het tweede lid van ontwerp-resolutie 8 te vervangen door volgende tekst die positiever zou overkomen :

„Zij kan haar volle betekenis slechts krijgen indien zij snel en coherent wordt uitgevoerd en indien aan de talrijke bevoegdheidsconflicten een einde wordt gesteld.”

De Commissie keurt dit amendement goed met 6 stemmen tegen 1 bij 3 onthoudingen.

Voor wat het amendement van de heer De Batselier betreft, wordt op verzoek van enkele leden een nieuwe tekst voorgesteld : „Hierdoor zou het globaal economisch beleid aan efficiëntie winnen.”

De Commissie stemt met deze tekst eenparig in. Het amendement van de heer De Batselier wordt ingetrokken.

Ontwerp-resolutie 8bis (nieuw)

De heer De Batselier wenst een ontwerp-resolutie 8 (nieuw) aan de tekst toe te voegen waarvan de tekst luidt :

„De Vlaamse Raad stelt vast dat binnen de nationale regering er een tendens bestaat om diverse problemen rond het industrieel beleid opnieuw nationaal aan te pakken, zonder het akkoord van de Gewesten.”

De heer De Batselier geeft de volgende motivering :

„De beste voorbeelden zijn het wetenschappelijk onderzoek en het reconversiebeleid en de werking van vele Investens. De geest van de staatshervorming van 1980 wordt heden met de voeten getreden en strookt geenszins met de opvatting van de verschillende fracties in de Vlaamse Raad.”

Een lid is van oordeel dat deze idee vervat ligt in de tekst van ontwerp-resolutie 8.

Een ander lid meent dat de Vlaamse Raad zich niet over het nationaal beleid moet uitspreken.

De Gemeenschapsminister verwijst naar de discussie onder ontwerp-resolutie 8. Ook hier rijst het probleem van het dubbel mandaat. De Vlaamse Raad moet zich hier niet uitspreken over het nationaal beleid.

Andere leden betwisten dit. De door de vier fracties goedgekeurde resolutie betreffende het industrieel beleid voor Vlaanderen (Stuk 210 (1982-1983) — Nr. 1) impliceert dat het industrieel beleid een gewestelijke materie is. In het licht hiervan kan men de houding van de nationale regering niet goedkeuren.

Ter stemming gelegd wordt het amendement van de heer De Batselier houdende de invoeging van een ontwerp-resolutie 8bis (nieuw) verworpen met 6 stemmen tegen 4.

2. Basisopties

Ontwerp-resolutie 9

De Gemeenschapsminister stelt voor in de eerste zin „handel” te vervangen door „afzet”. Deze term sluit nauwer aan bij het begrip „industrieel beleid” dat men wil expliciteren dan de term „handel” die naar de distributiesector verwijst.

De Commissie stemt hiermee in.

De heer De Batselier stelt voor in fine van de tekst „economisch produktieve werkgelegenheid” uit te breiden tot „economisch produktieve en zinvolle werkgelegenheid”.

De Gemeenschapsminister vraagt of zinvolle werkgelegenheid objectief of subjectief wordt bedoeld. Hij kan met het amendement akkoord gaan als bedoeld wordt economisch zinvolle werkgelegenheid.

De indiener preciseert dat in zijn visie „zinvol” niet louter en objectief gegeven is. Zijns inziens zou het produceren van legerjeeps b.v. geen zinvolle werkgelegenheid zijn.

De meeste commissieleden en de Gemeenschapsminister kunnen deze interpretatie niet bij treden.

Het amendement van de heer De Batselier wordt verworpen met 5 stemmen tegen 3 bij 2 onthoudingen.

Ontwerp-resolutie 9bis (nieuw)

De heer De Batselier stelt voor een ontwerp-resolutie 9bis (nieuw) in te voegen waarvan de tekst luidt :

„De Vlaamse Raad verwacht derhalve van de nationale overheid dat zij prioritair werk zal maken van een doorgedreven arbeidsduurvermindering.

De produktiviteitsstijgingen mogen niet meer aangewend worden voor verhogingen van het reëel loon, maar moeten voor de helft aangewend worden voor het financieren van de doorgedreven werktijdverkorting.”

Een lid kan niet akkoord gaan met de tweede alinea van de voorgestelde tekst. Immers de produktiviteitsstijgingen kunnen ook aangewend worden voor het doorvoeren van prijsverminderingen. Indien men dit in het buitenland zou doen terwijl men bij ons daarentegen de werktijd verkort, dan stellen wij ons in een slechte concurrentiële positie. Overigens wordt door dit amendement de indruk gewekt dat de arbeidsvermindering een doel op zichzelf is, terwijl zij hier wordt gezien in functie van de tewerkstelling.

De Gemeenschapsminister meent dat het amendement in tegenstrijd is met de tekst van ontwerp-resolutie 9 („de impact ... op de verdeling van arbeid en inkomen eerder beperkt is ...”).

Het Vlaamse Gewest is niet bevoegd inzake arbeidsduur. Het heeft hier geen directe impact op.

De indiener is het ermee eens dat de arbeidsduur niet tot de bevoegdheid van de Gewesten behoort. Het industrieel beleid en de structuurvernieuwing hebben echter wel repercussies op de arbeidsduur. Dus is het nodig hier te zeggen hoe men die herverdeling van de arbeid ziet.

Een ander lid is van oordeel dat het debat inzake arbeidsduurvermindering al of niet gekoppeld aan loonvermindering niet zo evident is en zeker hier niet thuis hoort.

Nog een ander lid stelt dat het voorbeeld van de Verenigde Staten (4 miljoen nieuwe arbeidsplaatsen zonder arbeidsduurvermindering) aantoont dat men met noodzakelijk een arbeidsduurverkortening moet doorvoeren om nieuwe arbeidsplaatsen te creëren.

De Gemeenschapsminister herhaalt zijn standpunt. Het voorgestelde amendement brengt de coherentie van de tekst in het gedrang en opent de discussie over een punt waarvoor de Vlaamse overheid niet direct bevoegd is.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in — enkel op basis van het feit dat de bevoegdheid in dit verband niet bij de Gewesten ligt. Hij vraagt dat dit voor alle volgende resoluties ook op die manier zou worden gesteld.

Ontwerp-resolutie 10

De heer De Batselier herinnert eraan dat de idee die in basisoptie 10 is verwoord reeds het voorwerp uitmaakte van de vroeger door de Vlaamse Raad goedgekeurde resolutie van de heer Dupré betreffende een onderzoek naar de regionalisering van de nationale sectoren (Stuk Nr. 80 (1981-1982) — Nr. 4).

De tekst luidt :

„Overtuigd van de noodzaak dat deze economische zelfontplooiing moet kaderen binnen de bevoegdheden van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, wat impliceert dat niet geraakt wordt aan de monetaire en economische eenheid van ons land, noch aan de nationale solidariteit onder meer op het vlak van de sociale zekerheid ;”

De heer De Batselier is van mening dat men van deze goedgekeurde tekst niets kan afdoen. Hij dient een amendement in om ontwerp-resolutie 10 te vervangen door bovenvermelde tekst.

De Gemeenschapsminister ziet geen onderscheid tussen de ontwerp-resolutie 10 en de door de heer De Batselier voorgestelde tekst.

Een lid geeft toe dat men ontwerp-resolutie 10 verschillend zou kunnen interpreteren van de door de heer De Batselier voorgestelde tekst. Nochtans is het niet de bedoeling iets af te doen van de vroeger goedgekeurde resolutie-tekst.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in.

De heer Denys C.S. dient een amendement in ertoe strekend in de tekst het woord „exclusieve” te laten wegvallen vóór „bevoegdheid”.

Uit de commissiebesprekingen van het ontwerp van herstellwet is gebleken dat deze resolutie-tekst niet overeenstemt

met de juiste interpretatie van de wet van 1980 wat de respectieve bevoegdheden van de nationale en gewestelijke overheid inzake het economisch beleid betreft.

Een lid treedt de indiener van dit amendement bij.

Het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de Gewesten.

Het overige openbaar industrieel initiatief is een gedeelde bevoegdheid. Zowel de nationale als de gewestelijke overheid kunnen hier optreden. Zij zijn hier aanvullend.

Wat de economische expansie betreft, het normatieve kader behoort tot de bevoegdheid van de nationale overheid. Een herziening van de wetgeving kan slechts na akkoord van de Executieven.

Een lid is van oordeel dat de conjunctuurpolitiek toch bezwaarlijk als een gewestelijke materie kan worden beschouwd.

De Gemeenschapsminister preciseert dat de conjunctuurpolitiek inderdaad tot het macro-economisch beleid hoort en dus onder de beperking van de EMU valt.

Het lid besluit dat het woord „exclusief” niet op zijn plaats is waar men het heeft over het openbaar industrieel initiatief. In zover de andere aspecten van het industrieel beleid zijn bedoeld (b.v. economische expansie behoudens normatief kader) kan „exclusief” wel weerhouden worden.

Enige commissieleden stellen vervolgens een nieuwe tekst op voor ontwerp-resolutie 10 die rekening houdt met bovengemelde beschouwingen. Hij luidt als volgt :

„Het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak en de andere aspecten van het industrieel beleid moeten tot de exclusieve bevoegdheid van de Gewesten behoren binnen het raam van de economische en monetaire unie in België.”

Ter stemming gelegd wordt deze tekst aangenomen met 7 stemmen bij 4 onthoudingen.

Een lid verklaart zich te hebben onthouden omdat hij het begrip „openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak” onduidelijk acht, ondanks dat deze terminologie zich in de bijzondere wet bevindt.

Ontwerp-resolutie 11

De heer Denys C.S. diende oorspronkelijk een amendement in om, gezien hun samenhang, ontwerp-resolutie 11 te koppelen aan ontwerp-resolutie 10. Na de aanneming van de nieuwe tekst van resolutie 10 trekt hij dit amendement in.

Ontwerp-resolutie 12

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende in de eerste zin de woorden „enerzijds” en „anderzijds” toe te voegen zodat de tekst luidt :

„... zal binnen een evenwichtig geheel van maatregelen enerzijds gericht op herstructurering en versterking van bestaande en anderzijds op stimulering van nieuwe activiteiten, ...”

Het amendement strekt ertoe het bestaande én het nieuwe op gelijke wijze te benadrukken.

De Commissie keurt dit amendement eenparig goed.

Na de eerste alinea wenst de heer De Batselier bij amendement een zin toe te voegen die luidt :

„Deze vernieuwing kan zich immers ook binnen de zogenaamde traditionele sectoren afspelen.”

Op voorstel van de Gemeenschapsminister wordt dit amendement als volgt in de laatste zin van de eerste alinea ingevoegd :

„Deze prioriteit vereist een zekere selectiviteit van de schaarse middelen en verwaarloost geenszins de vernieuwing binnen de traditionele sectoren en produkten.”

De Commissie stemt hiermee eenparig in. Het amendement van de heer De Batselier wordt ingetrokken, gezien aangenomen in de tekst van de Gemeenschapsminister.

De heer De Batselier dient een derde amendement in ertoe strekkende de tweede alinea van ontwerp-resolutie 12 aan te vullen als volgt :

„Al deze begrippen behoren dan tot het regionale instrumentarium van het industriële beleid.”

De heer De Batselier is van oordeel dat de tweede alinea van ontwerp-resolutie 12 aantoont dat de huidige opsplitsing van het F.I.V. geen steek houdt.

In het F.I.V. wordt de reconversie tot de gewestelijke bevoegdheid gerekend, de innovatie tot de nationale. Nochtans zouden reconversie, renovatie en innovatie hetzelfde betekenen en dus beide in de regionale bevoegdheidssfeer thuishoren.

Tot daar de motivering van de indiener.

De Gemeenschapsminister bijgetreden door een lid betoogt dat het hier om begrippen gaat die eenzelfde economische betekenis en finaliteit hebben. Enkel hun technische betekenis verschilt.

Het amendement van de heer De Batselier zou verwarring kunnen scheppen.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in.

De heer De Batselier dient een vierde amendement in, namelijk op de laatste paragraaf. Hij wenst de aanhef als volgt te wijzigen :

„De overheid zal binnen een marktcorrigerend **voluntaristisch** industrieel beleid deze vernieuwing begeleiden, oriënteren en sturen in een globaal sociaal-economisch plan...”

De indiener motiveert zijn amendement. Wij leven heden in een gecorrigeerde markteconomie. Om de markt te corrigeren moet de overheid een voluntaristisch beleid voeren wat het „sturen”, namelijk het openbaar economisch initiatief, impliceert.

De Gemeenschapsminister kan niet akkoord gaan met het amendement. Hij doet afbreuk aan de idee van samenwerking en overleg met de industrie, zowel met werkgevers als met werknemers, zoals verwoord in de ontwerp-resolutie 13.

Een lid is van oordeel dat het amendement een ideologisch debat zou openen. Zijns inziens gaat het te ver.

Ter stemming gelegd wordt het amendement verworpen met 9 stemmen tegen 1.

Tot slot van de bespreking van deze ontwerp-resolutie stelt de heer Olivier voor in de laatste alinea „het optimaal betrekken van alle aspecten van . . .” te vervangen door “waarbij op tiemaal rekening wordt gehouden met alle aspecten van . . .”.

De Commissie aanvaardt eenparig deze tekstverbetering.

Ontwerp-resolutie 12bis

De heren Van Ooteghem en Debusseré dienen een amendement in ertoe strekkend een ontwerp-resolutie 12bis (nieuw) toe te voegen, zodat de bezorgdheid inzake de werkloosheid in een aparte resolutie wordt verwoord.

Dit amendement luidt :

„De Vlaamse Regering is zich terdege bewust van de onaanvaardbaar hoge werkloosheid en van de enorme **jeugdwerkloosheid**. Zij zal dan ook, zowel door opslorpingsprogramma's, door scholing, herscholing en door alle haar ter beschikking staande middelen inspanningen leveren om de werkloosheid te drukken en om de werknemers te integreren in het vernieuwd industrieel beleid.”

De Gemeenschapsminister is van oordeel dat de ideeën in dit amendement verwoord reeds elders aan bod komen, **namelijk** in de ontwerp-resoluties 3 en 9. (Zie bespreking **ontwerp-resolutie 3**)

De indieners van het amendement trekken het in en zullen het bij ontwerp-resolutie 15 opnieuw indienen.

Ontwerp-resolutie 13

De heer De Batselier stelt voor in de eerste zin de woorden „in samenwerking” te vervangen door „in overleg”.

De Gemeenschapsminister pleit voor het behoud van de bestaande tekst. De term samenwerking is ruimer dan overleg.

Een lid is van oordeel dat overleg samenwerking onderstelt en vice versa. Hij stelt voor beide termen op te nemen.

De Commissie stemt hiermee eenparig in zodat de aanhef van ontwerp-resolutie 13 luidt :

„De Vlaamse overheid wil een industrieel beleid voeren na overleg en in samenwerking met . . .”

De heer De Batselier dient een amendement in bij de tweede zin. Hij wenst de woorden „indien nodig” weg te laten. Zijns inziens staan de privé-initiatieven en de overheidsinitiatieven op gelijke voet. Ofwel slaat het „indien nodig” op beide, ofwel op geen van beide initiatieven. Hij stelt dat de huidige tekst liberaal ideologisch is gekleurd.

De Gemeenschapsminister is van oordeel dat men moet kunnen appreciëren of een overheidsinitiatief nodig is. Hij pleit voor het behoud van de bestaande tekst.

Ter stemming gelegd wordt het amendement van de heer De Batselier verworpen met 7 stemmen tegen 3.

De heer Denys C.S. dient een amendement in ertoe strekkend de tweede zin van de ontwerp-resolutie als volgt te herschrijven :

„De Vlaamse overheid zal op algemene wijze en op selectieve wijze private initiatieven stimuleren. Indien nodig en bij voorkeur in samenwerking met de privé-sector zal de Vlaamse overheid zelf actief aan de vernieuwing participeren door het nemen van eigen initiatieven.”

Dit lid wil aldus dat naast selectieve ook algemene maatregelen worden genomen om de industrie te stimuleren. Men moet het niet extreem bij het ene of het andere houden.

Samenspraak met de nationale regering zal hier noodzakelijk zijn. Hij citeert als voorbeeld het eventueel verlagen van de vennootschapsbelasting als compensatie voor het verminderen van de expansiesteun.

Dit amendement komt tegemoet aan wat de **patroonsorganisaties** zelf vragen.

Het lid preciseert dat hij geenszins de middelen van het Gewest wenst te verminderen. Hij wil ze wel anders aangewend zien.

De Gemeenschapsminister stelt dat de algemene maatregelen die het omgevingsklimaat betreffen tot de bevoegdheid van de nationale overheid behoren. Het impulsbeleid, de selectieve maatregelen, behoren tot de gewestelijke bevoegdheid.

Wij moeten binnen onze bevoegdheid blijven. Het regionale beleid kan omwille van de beperkte middelen slechts selectief zijn.

Het lid betreurt dat de ondernemingen het slachtoffer zijn van de bevoegdheidsopsplitsing tussen nationaal en **gewestelijk** niveau.

Een ander lid wijst er in dit verband op dat het gewest metertijd wel fiscale maatregelen zal kunnen nemen (zie artikel 13 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). Een algemeen beleid zal dan wel mogelijk zijn. Thans zijn gewestelijke algemene maatregelen vrijwel uitgesloten.

De Gemeenschapsminister betoogt dat indien men pleit voor het afschaffen van specifieke investeringsstimuli, dit niet realistisch is. In Engeland en Nederland zijn de specifieke investeringsstimuli nog veel sterker.

Verder wijst hij erop dat men geen gericht beleid kan voeren door algemene maatregelen. Dit is in strijd met de zorgvuldige aanwending van de middelen.

De heer Denys trekt de eerste zin van zijn amendement in.

Wat de tweede zin van het amendement van de heer Denys C.S. betreft, hier heeft de Gemeenschapsminister geen bezwaar. Hij wijst erop dat de voorkeur voor de samenwerking met de privé-sector ook opgenomen wordt in de concrete beleidsaspecten ontwerp-resolutie 21, laatste alinea.

Dit lid staat erop dat deze gedachte reeds in **ontwerp-resolutie 13** als basisoptie te verwoorden. De tweede zin van het amendement van de heer Denys wordt ter stemming gelegd en aangenomen met 7 stemmen tegen 3.

Ontwerp-resolutie 14

Geen opmerkingen

Ontwerp-resolutie 14bis (nieuw)

De heer De Batselier is bekommerd om een degelijk management en dient een amendement in dat ertoe strekt een **ontwerp-resolutie 14bis (nieuw)** toe te voegen luidend als volgt :

„De Vlaamse overheid wil tevens bijdragen tot een beter en meer toekomstgericht management van de ondernemingen in Vlaanderen.”

De Gemeenschapsminister en de commissieleden stemmen in met de inhoud van dit amendement. Men stelt echter voor het toe te voegen aan de tekst van de ontwerp-resolutie 21 in fine van de **subtitel** „ondersteunen”.

Ontwerp-resolutie 15.

De heer De Batselier dient een reeks amendementen in op de tekst van deze ontwerp-resolutie. Het eerste amendement vervangt de aanhef van de eerste alinea als volgt :

„Alhoewel het onderwijs duidelijk ook ruimere oogmerken heeft dan het louter economisch-industriële, zijn het onderwijs, en in het bijzonder . . .”

Dit amendement wordt eenparig aangenomen.

Een lid stelt voor in de tweede alinea de woorden „is nog steeds niet” te vervangen door „moet worden”, wat een positiever standpunt is.

De Commissie stemt hiermee eenparig in.

Het tweede amendement van de heer De Batselier strekt ertoe aan de derde alinea toe te voegen : „, mits naleving van de bestaande pakten en akkoorden onder de diverse schoolnetten”.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat een vier-partijenakkoord werd gesloten aangaande de interpretatie van de bevoegdheid van de Gemeenschappen inzake onderwijs. Men wil de bakens van 1980 verzetten. De uitzonderingen opgenomen in artikel 59bis, § 2, punt 2 zouden voortaan op minimalistische wijze worden geïnterpreteerd. in die optiek zou het amendement van de heer De Batselier verwarring scheppen.

Het onderwijs komt hier overigens slechts ter sprake in zover het een functional relatie heeft met het industrieel beleid.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in.

Ook het amendement van de heer VanDaele C.S. strekkende tot de invoeging van de woorden „overeenkomstig de staats-hervorming van 1980” in de derde alinea wordt door de indier ingetrokken om verwarring inzake het hogergenoemd vier-partijenakkoord te vermijden.

Het derde amendement van de heer De Batselier strekt ertoe in fine van de vijfde paragraaf de woorden „van het vernieuwd industrieel beleid” te vervangen door „van de samenleving”.

In zijn visie is het industrieel beleid slechts een instrument ; het uiteindelijk doel is de samenleving.

De Gemeenschapsminister en diverse leden stemmen met deze visie in. Zij zijn echter van oordeel dat in eerste instantie aan de noden van het vernieuwd industrieel beleid moet worden voldaan. Dit heeft dan indirect repercussies op de samenleving.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in. De ruimere oogmerken van het onderwijs, buiten het louter economisch-industriële, werden overigens reeds bij amendement in de aanhef van de ontwerp-resolutie verwoord.

De heren Van Ooeteghem en Debusseré dienen een amendement in dat ertoe strekt de zesde alinea van ontwerp-resolutie 15 te vervangen door een nieuwe tekst als ontwerp-resolutie 15bis.

De tekst luidt :

„De Vlaamse Regering is zich terdege bewust van de onaanvaardbaar hoge werkloosheid en van de enorme jeugdwerkloosheid. Zij zal dus ook door bijscholing, omscholing van leerkrachten en werknemers, aanpassing van de curricula, oprichting van nieuwe richtingen en opties ter vervanging van structuren en opleidingen zonder toekomstperspectieven als ook door alle andere haar ter beschikking staande middelen inspanningen leveren om de werkloosheid te drukken en om de werknemers volwaardig te betrekken bij het vernieuwd industrieel beleid.”

De indiener geeft uiting aan zijn bezorgheid om aan de werkloosheid voldoende aandacht te schenken in een aparte ontwerp-resolutie.

De Commissie heeft, zoals uiteengezet bij de bespreking van ontwerp-resolutie 3, de eerste zin van het amendement van de heren Van Ooteghem en Debusseré opgenomen in de eerste zin van ontwerp-resolutie 3.

Uit de tweede zin van het amendement weerhoudt de Commissie eenparig de woorden „en werknemers,„ die zij invoegt na de woorden „omscholing van leerkrachten „ van de laatste alinea van ontwerp-resolutie 15.

De laatste zin van het amendement wordt door de indieners ingetrokken nu de Commissie erop wijst dat de betrokkenheid van de werknemers bij het vernieuwd industrieel beleid voldoende tot uiting komt in de ontwerp-resoluties 12, in fine, en 13, eerste lid.

Ontwerp-resolutie 16

De heer A. Denys C.S. stelt bij amendement voor aan deze tekst een zin toe te voegen die luidt :

„Dit beleid dient gecoördineerd met het globale Belgische buitenlandse beleid te verlopen.”

Dit lid is van oordeel dat er geen conflictsituatie mag ontstaan tussen het nationale en het gewestelijke buitenlands beleid. Coördinatie is nodig.

De Gemeenschapsminister gaat akkoord met een coördinatie van het buitenlands beleid op voorwaarde dat deze in beide richtingen gebeurt.

Een nieuw lid treedt de Gemeenschapsminister bij en stelt voor het amendement als volgt te formuleren :

„Het economisch buitenlands beleid van de nationale regering en van de gewestelijke regering moet worden gecoördineerd.”

De Commissie neemt dit aldus gesubamendeerde amendement aan met 8 stemmen tegen 2.

Ontwerp-resolutie 17

Geen Opmerkingen

3. Concrete beleidsaspecten

Ontwerp-resolutie 18

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkende aan de eerste gedachtenstreep de volgende zin toe te voegen : „Zo moet heel het reconversiebeleid tot de bevoegdheid van de gewesten behoren.”

De Gemeenschapsminister pleit voor het behoud van de bestaande tekst.

Het amendement van de heer De Batselier wordt verworpen met 7 stemmen tegen 2.

Een tweede amendement van de heer De Batselier strekt ertoe vóór de laatste paragraaf van ontwerp-resolutie 18 volgende tekst in te voegen :

„Het basisbeginsel van de koppeling van meer autonomie aan een eigen financiële verantwoordelijkheid voor de regio's,

onderstelt voor de Vlaamse Raad evenwel duidelijk het bestaan van een welbegrepen nationale solidariteit.

Deze moet evenwel doorzichtig zijn, niet automatisch en wederkerig.

Zowel de inhoud, omvang als richting van die nationale solidariteit moeten op een duidelijke wijze worden georganiseerd.

De sociale zekerheid en de arbeidswetgeving blijven hierbij ook fundamentele gegevens van een nationale solidariteit.”

De heer De Batselier acht het benadrukken van de nog steeds bestaande nationale solidariteit hier op zijn plaats aan, gezien de andere alinea's over de diverse aspecten van de verdere regionalisering handelen.

De Gemeenschapsminister treedt de idee van de heer De Batselier bij maar zij hoort hier niet thuis. Hij pleit voor het behoud van de bestaande stekst.

Een lid wijst erop dat de **fincanciering** van de **gewestbegroting** hoofdzakelijk gebeurt door dotaties. In deze dotaties zit een deel nationale solidariteit ingebouwd. Overigens acht hij het niet opportuun te veel de nationale solidariteit te beklemtonen als men weet dat de regionalisering van de hefbomen van het industrieel beleid wordt tegengehouden precies omdat hun financiering zal gebeuren via de voor het Vlaamse Gewest interessante *ristorno's* op gelocaliseerde belastingen.

Een lid wijst erop dat het probleem van de nationale solidariteit in deze context niet thuishoort.

Ter stemming gelegd wordt het amendement van de heer De Batselier verworpen met 9 stemmen tegen 1.

Ontwerp-resolutie 19

De heer De Batselier stelt bij amendement voor het woord „expansie” te vervangen door „kwalitatieve groei” en subsidiair het woord „nuttig” in te lassen voor produkten en produktiemethoden. Hij verkiest de term kwalitatieve groei omdat expansie uitsluitend op het kwantitatieve zou kunnen slaan.

Een commissielid stelt voor de tekst te wijzigen als volgt „expansie, op kwantitatief en kwalitatief vlak”. De Commissie stemt hiermee eenparig in en de heer De Batselier trekt zijn amendement in.

De Gemeenschapsminister stelt een tekstverbetering voor, namelijk in plaats van, „in alle ondernemingen” „en ondernemingen”. Dit lijkt minder stringent.

Een lid hoopt dat deze tekstwijziging niet impliceert dat men de vernieuwing in het carcan van de sector wil houden. De vernieuwing moet ook op ondernemingsvlak worden bevorderd.

De Gemeenschapsminister stemt met de zienswijze van het lid in.

De Commissie keurt de tekstwijziging goed.

Ontwerp-resolutie 20

Op deze tekst dient de heer De Batselier een amendement in. Dit strekt ertoe de eerste zin als volgt te lezen : „De Vlaamse Executieve onderstreept dat een vernieuwd industrieel beleid moet kaderen in een globale en evenwichtige aanpak van alle sociale, maatschappelijke en economische aspecten van de ontwikkeling van Vlaandere.”

De heer De Batselier is van mening dat het woord maat-

schappelijk ruimer is dan sociaal. Ecologie bijvoorbeeld is niet een sociaal aspect, maar wel een maatschappelijk.

De Commissie stemt eenparig met het amendement in.

Ontwerp-resolutie 21

(Informeren en sensibiliseren)

De heer De Batselier dient een amendement in ertoe strekkend de tekst onder de titel „Informeren en sensibiliseren” in fine als volgt te wijzigen : „ . . . markten en maatschappelijke gevolgen.”

De Commissie neemt dit amendement eenparig aan.

(Ondersteunen)

In de tekst onder de subtitel „Ondersteunen”, in de derde zin, wenst de heer De Batselier bij amendement de woorden „fiscale stimuli” weg te laten.

De Gemeenschapsminister pleit voor het behoud van de tekst. Het gewest beschikt over een weliswaar beperkte mogelijkheid fiscale stimuli aan te wenden. Hij verwijst bijvoorbeeld naar de verdubbelde lineaire afschrijving voor ondernemingen in ontwikkelingszones. Ook zal het gewest mettertijd bijvoorbeeld een vermindering kunnen toestaan op het registratierecht geheven bij de inbreng van een onroerend goed in een vennootschap.

De heer De Batselier trekt zijn amendement in.

In fine van de subtitel „Ondersteunen” wordt ook de tekst van het amendement van de heer De Batselier toegevoegd dat als ontwerp-resolutie 14bis was ingediend.

Deze toevoeging luidt : „De Vlaamse overheid wil tevens bijdragen tot een beter en meer toekomstgericht management van de ondernemingen in Vlaanderen.”

De Commissie keurt dit amendement eenparig goed.

(Industrieel overheidsinitiatief)

Op de tekst liggen verschillende amendement voor. De heer De Batselier wenst in de eerste zin vooreerst de woorden „bij gebrek aan voldoende privé-initiatieven” te laten vallen en vervolgens in te voegen „de overheid kan, al dan niet in samenwerking met de privé-sector.”

Deze amendementen strekken ertoe het evenwicht tussen overheidsinitiatieven en privé-initiatieven te herstellen. Het mag niet zo zijn dat men overheidsinitiatieven naar de minder interessante sectoren draineert.

De Gemeenschapsminister is van oordeel dat zijn tekst die indruk niet wekt en pleit voor het behoud ervan.

Het amendement van de heer De Batselier wordt verworpen met 6 stemmen tegen 4.

De heer Van Daele C.S. dient een amendement in om de derde zin te vervangen door volgende tekst : „Onder de leiding van de private sector zal de GIMV mede als motor fungeren van een vernieuwd industrieel beleid door nieuwe toekomstgerichte industriële activiteiten te ontwikkelen en te exploiteren.”

De Gemeenschapsminister is van oordeel dat dit amendement de indruk wekt dat men de GIMV onder de voogdij van de privé-sector zou willen plaatsen. Dit kan niet. De privé-sector is samen met de overheid in de GIMV vertegenwoordigd. Overheidsinitiatief en privé-initiatief zijn in principe gelijkwaardig en vullen mekaar aan. Op basis van pragmatische gronden wordt bepaald aan welk van beide men de voorkeur zal geven.

Een lid wijst erop dat de tekst van het amendement incompatibel is met de zogenaamde derde functie van de GIMV die uitsluitend overheidsinitiatieven **bestrijkt**.

Een ander lid is van oordeel dat het privé-initiatief niet mag uitgehold worden. Hij stelt daarom voor de woorden „In het kader van de gelijkwaardigheid tussen privé- en overheidsinitiatief” weg te laten en de derde zin te formuleren als volgt : „De GIMV zal mede als motor fungeren van een vernieuwd industrieel beleid door nieuwe toekomstgerichte industriële activiteiten te ontwikkelen en te exploiteren.”

De Commissie neemt dit amendement aan met 7 stemmen tegen 3. Het amendement van de heer Van Daele wordt ingetrokken.

Ontwerp-resolutie 22

De heer De Batselier stelt voor in de eerste zin van het woord „indicatieve” te laten wegvallen voor het woord „planning”. Immers deze planning kan naar de overheid imperatief en naar de privé-sector ook contractueel zijn.

De Commissie keurt dit amendement eenparig goed.

Een tweede amendement van de heer De Batselier strekt ertoe in de tweede zin toe te voegen benevens sociale en economische indicatoren „ecologische en culturele”.

De Gemeenschapsminister herhaalt zijn standpunt dat men de ontwerp-resoluties inzake het vernieuwd Vlaams industrieel beleid tot hun specifiek domein moet beperken. Hij stelt voor het amendement niet aan te nemen.

Een lid stelt voor de na te streven doelstellingen niet te omschrijven. Dit heeft het voordeel dat men ten eerste niet onvolledig kan zijn en ten tweede bepaalde aspecten niet over- of onderbeklemtoont.

De Commissie keurt eenparig de volgende tekst als tweede zin goed : „Het Vlaams plan zal kwalitatief en kwantitatief de grote na te streven doelstellingen van de Vlaamse Gemeenschap vastleggen.”

De heer De Batselier trekt zijn amendement in.

De heer De Batselier dient nog een amendement in om een nieuwe alinea in te voegen tussen de derde en de vierde alinea. De tekst luidt : „Jaarlijks, bij het opstellen van de begroting zal een evaluatie en een bijsturing van het plan gebeuren.”

De heer De Batselier wijst erop dat deze tekst bedoeld is als kritiek op de huidige werkmethode.

Een lid is gewonnen voor de in het amendement verwoorde idee maar acht het beter deze aangelegenheid te regelen bij de in het vooruitzicht gestelde oprichting van het Vlaams Planbureau.

Ter stemming gelegd wordt het amendement verworpen met 9 stemmen tegen 1.

Tenslotte dient de heer De Batselier een amendement in om in de laatste alinea in de opsomming de „GOM's” te laten wegvallen. Hij wijst erop dat in de Vlaamse Raad een voorstel van decreet werd ingediend houdende afschaffing van de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen. Zonder op de behandeling van dit voorstel van decreet vooruit te lopen zou men ze beter niet meer opnemen in een louter exemplatieve opsomming.

De Gemeenschapsminister bevestigt dat de opsomming inderdaad exemplatief is. Vermits de GOM's nu eenmaal be-

staan en blijk geven van een verhoogde activiteit en inzet inzake de vernieuwing pleit hij voor het behoud ervan in de tekst.

Andere leden stellen voor de opsomming weg te laten en een meer algemene term te gebruiken. Dit heeft het voordeel dat men ruimte laat voor evolutie ook in de eventuele oprichting en afschaffing van instellingen.

Deze leden stellen voor de opsomming te vervangen door de woorden „de economische instellingen in het Vlaams Gewest werkzaam.”

Hiermee zijn dan thans op de eerste plaats bedoeld, de GOM's, economische intercommunales, STC's, maar men laat ruimte voor nieuwe instellingen.

De Commissie keurt eenparig de tekst goed : „Het plan zal tot stand komen via samenwerking en inbreng van de economische instellingen in het Vlaamse Gewest werkzaam en als referentiebasis dienen voor de uitvoering en de evaluatie van het gewestelijk industrieel beleid.”

Ontwerp-resolutie 23

Op deze ontwerp-resolutie liggen twee amendement voor.

Het eerste van de heer De Batselier strekt ertoe in de tweede alinea de woorden „zal verder gevolgd worden” te vervangen door „zal strikt worden nageleefd”.

De heer De Batselier betoogt dat een VESOC-richtlijn de overheid, die partij is bij het overleg, bindt.

Een lid preciseert dat de VESOC-richtlijn alleen de Executieve bindt en niet de Vlaamse Raad.

Door het aannemen van dit amendement doet de Vlaamse Raad zijn autonomie tekort.

Een lid verkiest de tweede zin van de ontwerp-resolutie weg te laten. De eerste zin zegt reeds genoeg. Zo behoudt de Vlaamse Raad zijn volledige appreciatiebevoegdheid inzake het beleid inzake ondernemingen in moeilijkheden.

De Gemeenschapsminister staat erop dat de tekst behouden blijft aangezien hij zich tegenover de sociale gesprekspartners geëngageerd heeft de VESOC-richtlijn — waarin het beleid inzake de ondernemingen in moeilijkheden en het preventief beleid aan mekaar zijn gekoppeld — te volgen.

Verschillende leden dringen aan op een zodanige formulering dat er voor de overheid toch enige appreciatieruimte overblijft. De Commissie keurt uiteindelijk volgende tekst eenparig goed : „Het vernieuwingsbeleid impliceert ook de voortzetting van het beleid inzake ondernemingen en sectoren in moeilijkheden rekening houdend met de VESOC-richtlijn — zowel wat het eigenlijk beleid inzake ondernemingen in moeilijkheden als wat het preventief beleid betreft.”

De heer De Bastelier trekt zijn amendement in.

Tenslotte dient de heer De Batselier een amendement in ertoe strekkende de laatste zin van de ontwerp-resolutie te vervangen door volgende tekst : „Wat de zogenaamde nationale sectoren betreft, zal de Vlaamse Regering zo vlug mogelijk een eigen beleid ter zake voorbereiden. Inzonderheid zal zij de nadruk leggen op het beleid in de steenkoolsector. Zij zal deze opties met concrete maatregelen voorleggen aan VESOC en de Vlaamse Raad.”

De Gemeenschapsminister pleit voor het behoud van de ingediende tekst. Formeel heeft de Vlaamse overheid geen andere bevoegdheid dan het voorbereiden van een beleid. Een

technische studiec commissie voor de steenkoolnijverheid in Vlaanderen wordt eerstdaags geïnstalleerd.

Een ander lid zegt de zorg van de heer De Batselier volkomen te delen maar stelt vertrouwen in de Vlaamse regering wat de voorbereiding van het beleid betreft.

Ter stemming gelegd wordt het amendement van de heer De Batselier verworpen met 6 stemmen tegen 2 bij 1 onthouding.

De Commissie stelt voor de laatste zin van ontwerp-resolutie 23 op te nemen in een aparte ontwerp-resolutie. Dit wordt dan de ontwerp-resolutie 24. De ontwerp-resoluties 24,25 en 26 worden vernummerd naar ontwerp-resoluties 25,26 en 27.

Ontwerp-resolutie 24 (vernummerd naar 25)

Verschillende leden dringen erop aan op de derde lijn de woorden „die industriële activiteiten ontwikkelen” te laten wegvallen.

De Gemeenschapsminister betoogt dat deze beperking voortvloeit uit de bespreking van het ontwerp, namelijk het industrieel beleid.

Een lid wijst erop dat men bij de uitgangspunten toch heeft gesteld dat dit industrieel beleid breed moet worden gezien. Zijn inziens mogen KMO's uit de commerciële en dienstverlenende sector niet worden uitgesloten. Overigens bevat de eerste regel reeds het verband met het industrieel beleid dat de Gemeenschapsminister beoogt.

De Commissie keurt eenparig de weglating van de woorden „die industriële activiteiten ontwikkelen” goed.

De heer De Batselier dient een amendement in om in fine volgende tekst toe te voegen : „De Vlaamse Regering zal er tegelijkertijd op toekijken dat de sociale verhoudingen in deze KMO's maximaal verbeteren.”

De Gemeenschapsminister en verschillende leden wijzen erop dat ten eerste de gewesten ter zake niet bevoegd zijn en ten tweede deze aangelegenheid niet thuishoort binnen het bestek van deze tekst.

Het amendement wordt verworpen met 9 stemmen tegen 2.

Ontwerp-resolutie 25 (vernummerd naar 26)

Op deze tekst ligt een amendement van de heer Beysen voor ertoe strekkend de laatste zin te schrappen en te vervangen door wat volgt :

„De sociale partners zullen bij het bepalen van het beleid via een adviesprocedure betrokken worden.”

De Gemeenschapsminister vraagt dit amendement te verwerpen aangezien het in strijd is met de huidige standregelen van VESOC, die voorhouden dat de Vlaamse Executieve zich engageert om datgene uit te voeren waarover in VESOC een consensus werd bereikt.

Verschillende leden betonen met klem dat de Vlaamse Raad niet vertegenwoordigd is in VESOC en er niet kan door worden gebonden.

Ter stemming gelegd wordt dit amendement verworpen met 6 stemmen tegen 3 bij 1 onthouding.

Ontwerp-resolutie 26 (vernummerd naar 27)

Geen opmerkingen.

Ontwerp-resolutie 27 (nieuw)

In fine van de tekst wenst de heer De Batselier bij amendement volgende tekst toe te voegen :

„De Vlaamse Regering zal regelmatig de bevoegde Commissie van de Vlaamse Raad informeren en de nodige discussies aangaan over het te voeren en het gevoerde industrieel beleid.

De Vlaamse Raad zal steeds de mogelijkheid hebben de conceptie of de uitvoering van het industrieel beleid te evalueren en desgevallend bij te sturen.”

De Gemeenschapsminister is van mening dat dit ten allen tijde kan gebeuren bijvoorbeeld naar aanleiding van de behandeling van de begrotingen.

Een lid is van oordeel dat de informaties en discussies in de commissie nodig en nuttig zijn. Het is echter niet nodig hier toe een aparte ontwerp-resolutie op te stellen.

De Commissie verworpt het amendement met 5 stemmen tegen 4 bij 2 onthoudingen.

Stemming

Het geheel van de ontwerp-resoluties wordt aangenomen met 9 stemmen bij 2 onthoudingen.

De Verslaggever,

N. DE BATSELIER

De Voorzitter,

0. VAN OOTEGHEM

VIII. TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE OP 12 JUNI 1984

1. UITGANGSPUNTEN

Bij het voeren van een vernieuwd industrieel beleid in Vlaanderen dient men uit te gaan van een aantal belangrijke overwegingen.

1. De Westerse economieën – en zeker de Vlaamse economie als één der meest open economieën ter wereld – worden geconfronteerd met diepgaande structurele wijzigingen. De economische recessie, die gepaard gaat met een vertraagde zelfs negatieve groei van produktie en handel in de meeste geïndustrialiseerde landen, verscherpt de concurrentie, vertraagt de investeringen en mondt uit in ontwrichte openbare financiën. De recessie en de structurele onevenwichten in de Vlaamse economie veroorzaken ook in Vlaanderen massale werkloosheid.

2. De industrie is ook voor de Vlaamse economie het draagvlak van de welvaart. Hoge toegevoegde waarde, hoge produktiviteit en zowel kwantitatief als kwalitatief hoge exportprestaties moeten borg staan voor tewerkstelling en inkomen voor de Vlaamse bevolking.

3. Gezien de groei van de actieve bevolking, het hoge peil van de werkloosheid in 't algemeen en van de jeugdwerkloosheid in het bijzonder en de structuur van de Vlaamse economie, is een vernieuwd industrieel beleid de hoofdfactor van het streven naar een betere en grotere werkgelegenheid in Vlaanderen. Maar het werkgelegenheidsprobleem zal daarnaast ook andere maatregelen inzake een economisch verantwoorde herverdeling van arbeid en inkomen en inzake parallelle tewerkstelling vergen.

4. Vlaanderen beschikt onbetwistbaar over troeven op basis waarvan het succesvol structurele aanpassingen kan doorvoeren. Het heeft een dynamische, goed geschoolde bevolking, een groeiende industriële produktie, een uitstekende geografische ligging en een sterke exportpositie.

5. Niettemin zal de toekomst van de industrie in Vlaanderen in het gedrang komen als de produktietechnieken en het produktie- en exportpakket de evolutie in de wereldeconomie niet op de voet volgen.

6. De Vlaamse overheid is zich bewust van de kansen en de bedreigingen van de industrie in Vlaanderen en wil onder eigen verantwoordelijkheid en met een geëigende aanpak versneld die industriële toekomst van Vlaanderen voorbereiden en veilig stellen.

7. Het industrieel beleid dient gekaderd te worden in een breed sociaal-economisch programma dat als doelstelling heeft bij te dragen tot een optimale werkgelegenheid langs exportgeleide groei en verhoogde afzetmogelijkheden op de binnenlandse markt. Dit programma dat wordt opgesteld en uitgevoerd na overleg met de sociale gesprekspartners, bevat de doelstellingen, de algemene beleidslijnen en de in te zetten middelen van de gewestelijke economische en sociale politiek.

8. De staatshervorming van 1980 heeft een juridisch kader geschapen voor een gewestelijk industrieel beleid. Zij kan haar volle betekenis slechts krijgen indien zij snel en coherent wordt uitgevoerd en indien aan de talrijke bevoegdheidsconflicten een einde wordt gesteld. Hierdoor zou het globaal economisch beleid aan efficiëntie winnen.

II. BASISOPTIES

9. Het industrieel beleid van de Vlaamse Executieve omvat het geheel van maatregelen en instrumenten met het oog op de verhoging en verbetering van de industriële productie, de afzet en de werkgelegenheid. Vermits in het kader van de gewestbevoegdheden de impact op de onderscheiden elementen van de kostenstructuur van de ondernemingen en de verdeling van arbeid en inkomen eerder beperkt is, ligt het actieterrein van de Vlaamse overheid vrijwel uitsluitend op het vlak van de structuurvernieuwing die moet leiden tot nieuwe, economisch productieve werkgelegenheid.

10. Het openbaar industrieel initiatief op gewestelijkvlak en de andere aspecten van het industrieel beleid moeten tot de exclusieve bevoegdheid van de gewesten behoren binnen het raam van de economische en monetaire unie in België.

11. Om deze bevoegdheid te kunnen uitoefenen dienen alle daartoe voorziene middelen, gelijktijdig met de bevoegdheden, aan de Gewesten overgedragen te worden in uitvoering van de wetten op de staatshervorming van 1980.

12. Het Vlaams industrieel beleid zal binnen een evenwichtig geheel van maatregelen enerzijds gericht op herstructurering en versterking van bestaande en anderzijds stimulering van nieuwe activiteiten, de klemtoon leggen op de noodzakelijke versnelde industriële producten en produktiemethoden met voldoende groeikansen. Deze prioriteit vereist een zekere selectiviteit van de schaarse middelen en verwaarloost geenszins de hernieuwing binnen de traditionele sectoren en producten.

Renovatie, reconversie, innovatie en vernieuwing zijn begrippen die economisch dezelfde betekenis hebben : zij strekken ertoe het industrieel potentieel te ontwikkelen en finaal – zowel direct als indirect – nieuwe en duurzame werkgelegenheid tot stand te brengen.

De overheid zal deze vernieuwing begeleiden en oriënteren in een globaal sociaal-economisch programma waarbij optimaal rekening wordt gehouden met alle aspecten van het welzijn van de Vlaamse bevolking en waarin de doelstellingen, de beleidslijnen en de middelen van een industriële politiek, na overleg met de sociale gesprekspartners, vervat zijn.

13. De Vlaamse overheid wil een industrieel beleid voeren na overleg en in samenwerking met de industrie, zowel werkgevers als werknemers. De Vlaamse overheid zal op selectieve wijze privé-initiatieven stimuleren. Indien nodig en bij voorkeur in samenwerking met de privé-sector zal de Vlaamse overheid zelf actief aan de vernieuwing participeren door het nemen van eigen initiatieven.

14. Het instrumentarium waarover de Vlaamse overheid beschikt om het industrieel beleid te ondersteunen en te richten, zal meer gecoördineerd, meer doorzichtig en toegankelijk gemaakt worden.

15. Alhoewel het onderwijs duidelijk ook ruimere oogmerken heeft dan het louter economisch-industriële, zijn het onderwijs, en in het bijzonder het wetenschappelijk onderzoek (zowel toegepast als fundamenteel), belangrijke pijlers van de industriële vernieuwing die zich opdringt.

De staatshervorming van 1980 moet worden uitgevoerd wat betreft de overheveling van de middelen inzake toegepast wetenschappelijk onderzoek en onderwijs (tweede-kansonderwijs, sociale promotie).

Het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek moeten als een samenhangend pakket aan de Gemeenschappen en Gewesten worden overgedragen.

De Vlaamse overheid wil het wetenschappelijk onderzoek beter, beter gecoördineerd en meer in samenwerking met de Vlaamse industrie uitbouwen om het aldus te activeren en beter te valoriseren.

Het onderwijs moet in nauwe samenwerking met het wetenschappelijk onderzoek en met het Vlaamse bedrijfsleven voldoende snel kunnen inhaken op de nieuwe noden van het vernieuwd industrieel beleid.

Bijscholing, omscholing van leerkrachten en werknemers, aanpassing van de curricula, oprichting van nieuwe richtingen en opties ter vervanging van structuren en opleidingen zonder toekomstperspectieven, zijn noodzakelijk.

16. De Vlaamse overheid zal in de domeinen waar ze bevoegd is, ook in het kader van het vernieuwd industrieel beleid, een actief buitenlands beleid voeren. Het economisch buitenlands beleid van de nationale regering en van de gewestelijke regering moet worden gecoördineerd.

17. De economie moet voldoende soepel zijn om zich aan te passen aan de gewijzigde randvoorwaarden die worden opgelegd door een preventief en efficiënt milieubeleid.

III. CONCRETE BELEIDSASPECTEN

Inzake regionalisering

18. Vlaanderen moet volwaardig en op autonome wijze een coherent industrieel beleid kunnen voeren. Daartoe is het volgende nodig.

– Op korte termijn dienen de wetten van 8 en 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen volledig uitgevoerd te worden. In dit kader moeten dringend de hefbomen van het industrieel beleid, het toegepast wetenschappelijk onderzoek, en de investerings- en commerciële politiek geregionaliseerd worden.

Deze hefbomen zijn onder meer :

- de kredieten en instellingen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek (IWONL, Prototypes, R & D-contracten, initiatieven en fondsen inzake toegepast wetenschappelijk onderzoek in sector nieuwe technologieën) ;

- overheidsmiddelen voor investeringen in geregionaliseerde sectoren : Investen, FIV, NIM, Participatiefonds voor KMO's, landbouwkredieten ;

- kredieten en instellingen ter bevordering van de buitenlandse handel : BDBH, Fonds voor Buitenlandse Handel, Copromex, Leningen van Staat tot Staat, Nationale Delcrede-re Dienst Deze kredieten en instellingen met een internationale dimensie moeten verder naar de Gewesten gedecentraliseerd worden.

– De middelen voorzien ter uitvoering van de opsloringsprogramma's moeten in verhouding tot het gewestelijk aandeel in de werkloosheid aan de Gewesten overgedragen worden.

– De Gewesten dienen betrokken te worden bij de compensatiebestellingen en de industriële implicaties van de over-

heidsbestellingen.

— De Gewesten en Gemeenschappen dienen hun bevoegdheden op internationaal vlak volwaardig te kunnen uitoefenen.

— Indien deze voorwaarden op korte termijn vervuld worden, moeten, om een coherent regionaal industrieel beleid te kunnen voeren, onder meer :

- de zogenaamde nationale sectoren geregionaliseerd worden zowel inzake bevoegdheid als inzake financiering ;

- , • het onderwijs onder de bevoegdheid van de Gemeenschappen ressorteren ;

- de Gewesten en Gemeenschappen betrokken worden bij het vastleggen van het algemeen economisch normatief kader dat onder de nationale bevoegdheid blijft behoren en bij het nationaal openbaar investeringsprogramma.

De Vlaamse Raad, en de Vlaamse Executieven na raadpleging van de sociale gesprekspartners, zullen op basis van de in deze resoluties opgenomen beginselen een globaal actieplan uitwerken om samen een autonoom en samenhangend industrieel beleid op gewestelijk vlak te kunnen voeren door een volledige en correcte uitvoering van de staatshervorming van 1980.

Inzake het industrieel beleid in Vlaanderen

19. Een passende vernieuwing en expansie op kwantitatief en kwalitatief vlak moet nagestreefd worden in alle industriële sectoren en ondernemingen wat produkten en produktiemethoden betreft.

20. De Vlaamse Executieve onderstreept dat een vernieuwd industrieel beleid moet kaderen in een globale en evenwichtige aanpak van alle sociale, maatschappelijke en economische aspecten van de ontwikkeling van Vlaanderen.

Daartoe moeten ook bepaalde aspecten van het onderwijsbeleid, de beroepsopleiding, de sociale en maatschappelijke aspecten van de invoering van nieuwe technologie in de SERV — in het bijzonder in de Stichting Technologie Vlaanderen — in het VESOC en door de overheid zelf op een permanente wijze onderzocht, in de industriële vernieuwing ingeschakeld en op elkaar afgestemd worden.

21. Dit beleid vanwege de overheid kan diverse actieterreinen bestrijken.

Informereren en sensibiliseren

De overheid zal alle verantwoordelijken op diverse beleidsniveaus motiveren om mee te werken aan de industriële vernieuwing in Vlaanderen en hen informeren over nieuwe mogelijkheden inzake produkten, produktietechnieken, markten en maatschappelijke gevolgen.

Ondersteunen

De overheid zal op selectieve wijze industriële vernieuwing en expansie ondersteunen, Prioritair zullen de ondersteuningsinspanningen gericht worden op industriële bedrijvigheden die een hoge toegevoegde waarde en leefbare werkgelegenheid kunnen creëren en op regio's met grote tewerkstellingstekorten. Deze selectieve ondersteuningspolitiek kan diverse vormen aannemen : subsidie, fiscale stimuli, participatie, contracten, leningen enzovoort, en dit in de diverse stadia van de industriële bedrijvigheid (onderzoek en ontwikkeling,

investerings, commercialisering). De Vlaamse overheid wil tevens bijdragen tot en beter en meer toekomstgericht management van de ondernemingen in Vlaanderen.

Industrieel overheidsinitiatief

Omwille van het strategisch belang (bevorderen en beveiligen van de industriële toekomst van Vlaanderen) bij gebrek aan voldoende privé-initiatieven kan de overheid, bij voorkeur in samenwerking met de privé-sector, eigen initiatieven ontwikkelen inzake prospectie, onderzoek, investeringen en commercialisering. De GIMV zal mede als motor fungeren van een vernieuwd industrieel beleid door nieuwe toekomstgerichte industriële activiteiten te ontwikkelen en te exploiteren.

22. De Vlaamse Executieve zal een Vlaams Planbureau uitbouwen teneinde via planning op middellange en lange termijn de coherentie en de continuïteit van het industrieel beleid te verzekeren.

Het Vlaams plan zal kwalitatief en kwantitatief de grote na te streven doelstellingen van de Vlaamse Gemeenschap vastleggen.

Daartoe zal men op regionaal vlak de vereiste gegevens dienen te verzamelen en te verwerken. Het plan zal voor overleg aan de sociale gesprekspartners voorgelegd worden waarna de Vlaamse Raad erover beslist.

Het plan zal tot stand komen via samenwerking en inbreng van de economische instellingen in het Vlaamse gewest werkzaam en als referentiebasis dienen voor de uitvoering en de evaluatie van het gewestelijk industrieel beleid.

23. Het vernieuwingsbeleid impliceert ook de voortzetting van het beleid inzake ondernemingen en sectoren in moeilijkheden rekening houdend met de VESOC-richtlijn zowel wat het eigenlijk beleid inzake ondernemingen in moeilijkheden als wat het preventief beleid betreft.

24. Wat de zogenaamde nationale sectoren betreft, zal de Vlaamse Executieve een eigen beleid ter zake voorbereiden.

25. De Vlaamse Executieve zal in haar vernieuwd industrieel beleid bijzondere inspanningen doen voor de KMO's. Dit beleid zal erop gericht zijn de KMO's te ondersteunen en te begeleiden en actiever te betrekken bij alle aspecten van het industrieel beleid. Die ondersteuning zal gebeuren onder meer via op te richten bedrijvencentra, steun aan lokale initiatieven, sterkere betrokkenheid bij onderzoek, exportpromotie en overheids- of compensatiebestellingen en administratieve vereenvoudiging, ontwikkelen van samenwerkingsverbanden tussen grote en kleine industriële ondernemingen.

26. De Vlaamse Executieve zal de middelen waarover zij beschikt om het industrieel beleid uit te voeren, coördineren en vereenvoudigen. De industriële hefbomen zullen gegroepeerd worden rond drie hoofdopdrachten : onderzoek en ontwikkeling, steun aan investeringen en commercialisering. Deze hergroepering moet tevens leiden tot een continue politiek inzake overheidssteun, tot administratieve vereenvoudiging en grotere toegankelijkheid. De Vlaamse administratie zal meer ingeschakeld worden bij de uitvoering van dit beleid. De sociale gesprekspartners zullen bij het bepalen van het beleid en bij de uitvoering ervan betrokken worden.

27. De Vlaamse Executieve wil met de sociale partners een ruim en systematisch overleg organiseren en in stand houden over het te voeren en gevoerde industrieel beleid. Het VESOC zal geïnstitutionaliseerd worden als overlegorgaan tussen de

Vlaamse Executieve en de sociale gesprekspartners. Het overleg tussen de sociale gesprekspartners zal in de SERV over brede mogelijkheden en opdrachten beschikken om op gepaste wijze de sociale gesprekspartners te betrekken bij de conceptie, uitvoering en evaluatie van het industrieel beleid.

IX. BIJLAGEN

- Bijlage 1 : Vlaams ACV : Houding tegenover de nota „DIRV-actie – Visie op vernieuwd Vlaams industrieel beleid”
- Bijlage 2 : Visie van de Vlaamse Intergewestelijke van het ABW op de beleidsnota van Minister Geens
- Bijlage 3 : ACLVB : Prioriteiten voor een Vlaams economisch overheidsbeleid
- Bijlage 4 : Basisopties van de Belgische Boerenbond voor een vernieuwd Vlaams industrieel beleid
- Bijlage 5 : Nota VEV : Twee jaar Vlaamse Regering : Alle kansen zijn nog niet benut
- Bijlage 6 : Evolutie van activiteitsgraden in procenten :
a) van het land, sedert 1866, zie Tabel 1
b) van Vlaanderen, sedert 1961, zie Tabel II
- Bijlage 7 : Evolutie van totale werkgelegenheid in Vlaanderen, sedert 1953, ingedeeld volgens hoofdsectoren, zie Tabel III
- Bijlage 8 : Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen – Vlaamse Gewest, zie grafiek 1
- Bijlage 9 : Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen jonger dan 25 jaar – Vlaamse Gewest, zie grafiek II
- Bijlage 10 : Beslissing van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983 inzake industrieel voorkomingsbeleid
- Bijlage 11 : Standpunt van de Vlaamse Executieve ten aanzien van het reconversiebeleid
- Bijlage 12 : Advies van de Vlaamse Executieve over het voorontwerp van wet houdende maatregelen tot bevordering van de industriële reconversie
- Bijlage 13 : Verslag Vesoc-vergadering 9 maart 1984 betreffende de DIRV-actie
-

BIJLAGE 1

Vlaams ACV

Houding tegenover de nota „DIRV-actie – Visie op een vernieuwd Vlaams Industrieel beleid” van G. Geens, Voorzitter van de Vlaamse Executieve

A. Algemene bemerkingen

De volgende elementen van de beleidsnota vinden we positief :

1) Het doel „vernieuwing van de industrie” om een opgelopen achterstand in te halen.

Maar : Het begrip „DIRV-actie” staat te centraal. De derde industriële revolutie raakt inderdaad de hele industrie. Een industrieel beleid kan echter niet exclusief gericht zijn op enkele zeer spijttechnologische bedrijven, zoals dit tot nu toe met de DIRV-actie wél het geval is.

a. Een dergelijk eng opgevat beleid verwaarloost de klassieke producten, de traditionele industriële sectoren en de vele kleine en middelgrote ondernemingen.

b. De sociale gevolgen van een (vernieuwde) industriële politiek worden onderschat, genegeerd of geminimaliseerd.

c. Daarbij is ook de rol van de overheid beperkt opgevat.

2) Er is het idee van een sociaal-economisch plan en de voorstellen over bijvoorbeeld een herverdeling van arbeid en inkomen.

Maar : a. Men moet vooraf heel juist en concreet bepalen wat dit plan is en wat men ervan verwacht, zoniet zal dit plan een „plan” naast zovele andere zijn.

b. De concretisatie van het plan moet samen met de werknemersorganisaties gebeuren. Het plan moet ook voorzien hoe de werknemers in de toekomst gestructureerd, regelmatig en tijdig op alle niveau's bij de uitvoering van het industrieel beleid betrokken zullen worden.

3) De nota pleit voor het feitelijk voltooiën van de juridische regionalisering binnen de wetten van 8 en 9 augustus 1980, en pleit ook voor een zekere verdere regionalisering.

Maar : a. Er ontbreekt een politiek actieplan dat aangeeft hoe deze verwachtingen voor een regionalisering gerealiseerd zullen worden.

b. Het volstaat niet om voor de verdere regionalisering te pleiten om zo financiële middelen ter beschikking te krijgen. Men moet ook vooraf bepalen met welke structuur en volgens welke criteria men die middelen zal gebruiken.

c. We moeten met de Vlaamse Regering en de Vlaamse sociale gesprekspartners dringend een beleid ontwerpen voor de nationale sectoren, met het oog op hun hangende regionalisering.

B. Doelstellingen, organisatie en kader van het industrieel beleid

1) Doelstellingen :

a. Het Vlaams industrieel beleid zal een maximale tewerkstelling van een zo groot mogelijke kwaliteit nastreven, gelijkmatig verspreid over de verschillende subregio's van het Vlaams Gewest. Het beleid zal ook rekening houden met de noodzakelijk herverdeling van arbeid en inkomen.

b. Deze doelstelling kan ondermeer bereikt worden langs een selectieve en actieve overheidspolitiek, gericht op de vernieuwing van de producten en de productiestructuur – die is dringend noodzakelijk. Een te bruske overgang naar nieuwe industriële activiteiten verwaarloost het bestaande nijverheidsweefsel – en dit is noch economisch wenselijk, noch sociaal aanvaardbaar. Daarom dient het industrieel beleid een evenwichtig geheel uit te maken van maatregelen die enerzijds gericht zijn op de herstructurering en het behoud van bestaande bedrijven en sectoren, en anderzijds op de stimulering van nieuwe bedrijvigheden.

Dit evenwicht vinden we niet of te weinig terug in de nota van Voorzitter Geens.

c. De juistgenoemde doelstellingen moeten gerealiseerd worden door een selectieve inzet van middelen en niet door algemene, slecht gerichte en oncontroleerbare steun.

2) Verwachtingen tegenover de verschillende beleidsniveau's :

- a. Europa
- b. De Nationale regering en het Parlement

– Het Vlaams ACV onderkent samen met de Vlaamse Regering de onduidelijkheid en de onvolmaaktheid van de huidige bevoegdheidsverdeling tussen het nationaal en het regionaal niveau (bijvoorbeeld : op het vlak van het arbeidsmarktbeleid, het wetenschappelijk onderzoek, het exploitatiebeleid). Bovendien ontbreken voldoende financiële middelen voor een ernstig gewestelijk industrieel beleid.

– Daarom is een verduidelijking van de huidige bevoegdheidsverdeling – waar ze overlappingsen bevat – in de zin van een maximale regionalisering noodzakelijk en moeten de financiële hefboomen voor een industrieel beleid zonder uitstel worden overgedragen naar het regionaal vlak. Dit zijn fundamentele startvoorwaarden van een gewestelijk industrieel beleid.

– Het Vlaams ACV dringt ook aan op meer duidelijkheid in de regionalisering naar de industriële sectoren toe, en hiervoor eist het een regionalisering met eigen financiële verantwoordelijkheid van de nationale industriële sectoren.

- c. De Vlaamse Executieve en de Vlaamse Raad

– De Vlaamse Executieve en de Vlaamse Raad moeten, met het oog op de realisatie van juistgenoemde essentiële startvoorwaarden, een actieplan opstellen, waarin zij bepalen hoe zij in het politieke vlak de verwerkelijking van de basisvereisten voor een gewestelijk industrieel beleid zullen benaarstigen.

– De Vlaamse Regering moet een coherente en eenvoudige structuur ontwerpen, waarmee zij haar industrieel beleid ten uitvoer zal leggen. Het sociaal-economisch plan en een systematische werknemersbetrokkenheid, zijn daarbij centrale ideeën (die elders in deze tekst nader toegelicht worden).

– Vlaamse Raad en Vlaamse Executieve moeten dringend in nauw overleg met de werknemersorganisaties, een beleid ontwerpen voor de bedrijven uit de zogenaamde nationale sectoren die in het Vlaamse Gewest liggen.

3) Kader en organisatie van het industrieel beleid :

- a. Het gewestelijk industrieel beleid heeft als referentiebasis het sociaal-economisch plan.

Dit sociaal-economisch plan moet in hoofdstuk een betrokkenheid van de werknemersgroep bij het industrieel beleid, garanderen. Deze betrokkenheid is een voor de hand liggende noodzaak : het industrieel beleid wordt immers mee gefinancierd met gelden uit de gemeenschap. Bovendien ondervindt de werknemersgroep ook de niet altijd positieve sociale gevolgen van het industrieel beleid en zijn impact op de industrie.

De betrokkenheid van de werknemers is niet alleen van belang bij de opstelling van het plan. In het plan zelf moet bepaald zijn, hoe de werknemersgroep systematisch bij de uitvoering van het industrieel beleid zal betrokken worden. Het zal nauwkeurig de momenten, de instellingen, de procedure, de mate van betrokkenheid omschrijven.

Dit laatste geeft het plan de nodige soepelheid en het noodzakelijke aanpassingsvermogen aan de veranderde omstandigheden. Het sociaal-economisch plan hoeft immers geen stricte, alomvattende catalogus van het toekomstig industrieel beleid te zijn.

In het sociaal-economisch plan vindt de Vlaamse Executieve de grote doelstellingen en de globale beleidslijnen voor het bereiken van die doelstellingen terug. Er wordt ook gespecificeerd hoeveel financiële middelen er voor het gewestelijk industrieel beleid zullen ingezet worden, en hoe deze over de grote beleidsfacetten verspreid worden.

- b. Het industrieel beleid, waarvan het ontwerp in het sociaal-economisch plan vervat ligt, wordt in belangrijke mate gerealiseerd door een actief optreden van de gewestelijke overheid.

Algemene ongerichte maatregelen van eerder fiscale aard kunnen niet de basis vormen van een gewestelijke industrie politiek. Deze fiscale ingrepen behoren overigens niet, tot de regionale bevoegdheden.

Een herziene expansiewetgeving gebouwd op een driedelige selectiviteit (tewerkstelling, innovatie, regionale verschillen) moet de kern van het gewestelijk economisch beleid vormen.

Het openbaar industrieel initiatief, waarvan de GIMV de uitvoerder is, heeft ook een belangrijke plaats in het economisch beleid.

Voor de overheid is dus een gewichtige taak weggelegd in de uitvoering van het gewestelijk industrie beleid. Op elk van die taken wordt verder teruggekomen.

c. Voor de implementatie van het gewestelijk industrieel beleid is een eenvoudige, overzichtelijke en coherente structuur nodig. Deze structuur dient aan te sluiten bij de logische facetten van het industrieel beleid, en dit zal zich ook weerspiegelen in de begrotingsartikels die met dat doel gehergroepeerd of opgesplitst moeten worden.

d. Allereerst moet het VESOC een juridisch-institutionele grondslag krijgen en moet de GERV tot een SERV, met louter sociale partners, worden omgevormd. De taak van en de onderlinge samenhang tussen de verschillende instanties voor de uitvoering van het gewestelijk industrieel beleid, worden verder in de tekst gespecificeerd.

C. Inhoud van het Gewestelijk industrieel beleid

Vooraf :

In het voorgaande stelden we enkele kritieken voorop, bij de beleidsnota van Minister Geens.

Twee daarvan gaan over :

- 1) de onvolmaaktheden van de huidige regionalisering ;
- 2) de rol die aan de DIRV-actie wordt toebedeeld in het gewestelijk industrieel beleid.

Zonder dat deze punten besproken en uitgeklaard zijn, heeft het opmaken van een gedetailleerde inventaris aan voornemens voor een industrieel beleid weinig zin.

Wat de noodzakelijke overdracht van de financiële hefboomen en een verdere regionalisering betreft, onderstreepten we reeds dat alleen een politiek actieplan vanuit de Vlaamse Raad en Executieve operationele uitkomst biedt.

Hoezeer een vernieuwing van het industrieel weefsel ook nodig is, toch kan de DIRV-actie in enge zin niet als enig en exclusief facet weerhouden worden van een gewestelijk industrieel beleid.

We voerden reeds aan, dat een gewestelijk industrieel beleid ook oog moet hebben voor de herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden en voor de expansie van het huidige omvangrijk potentieel van industriële bedrijven en vooral de KMO's.

Deze laatste twee beleidsfacetten – expansiebeleid en beleid voor OIM – zijn nog niet of nauwelijks terug te vinden in de beleidsnota van Voorzitter Geens. Om die reden vullen we, in onze reactie op de beleidsnota, deze ontbrekende elementen in bij een overzicht van de wenselijke inhoud van het gewestelijk industrieel beleid.

1. Expansiebeleid :

a. De overheid dient een specifiek beleid te voeren gericht op de expansie van de productie en commercialisatie van goederen en diensten. Dit expansiebeleid dient zich duidelijk te onderscheiden van het beleid voor de herstructurering van de bestaande industrieën of bedrijven. Dit beleid moet kaderen binnen het sociaal-economisch plan voor Vlaanderen.

b. In het bijzonder moet de bestaande expansiewetgeving herzien, vereenvoudigd en doorzichtiger gemaakt worden. De herziene expansiewetgeving moet gebaseerd zijn op de volgende principes :

1. De gewestelijke bevoegdheid inzake economische expansie moet duidelijker gespecificeerd en maximaal geïnterpreteerd worden.

2. Globale fiscale maatregelen, die automatisch en zonder enig onderscheid worden toegekend, zijn uitgesloten.

3. De expansie moet selectief zijn op basis van volgende criteria :

- maximale tewerkstelling
- innovatie
- prioritaire steun aan achtergebleven gebieden.

4. Expansiesteun mag niet vrijblijvend worden toegekend, en er moet controle zijn op het gebruik van de gegeven steun. Bij omvangrijke hulpverlening kan de participatieformule de nodige garanties bieden.

c. Het Vlaams ACV sluit zich aan bij de logische structuur inzake ondersteuningsbeleid die door de Vlaamse Executieve wordt onderscheiden : steun voor onderzoek en ontwikkeling, aan de productie, aan commercialisatie en export.

d. Het ondersteuningsbeleid moet aan efficiency winnen door het op een sectoriële indeling van de economie te baseren. Een ondersteuningsbeleid dient er echter rekening mee te houden dat sommige economische processen ook de bedrijfssectoren overstijgen. Men zal derhalve ook intersectoriële synergetische ondersteuningsinitiatieven moeten nemen.

e. Elke onverheidssteun, van welke vorm ook, moet in duidelijkheid toegekend en gecontroleerd worden. In elk geval moet er inspraak en betrokkenheid van de werknemers zijn. In sommige gevallen moeten contractuele verbintenissen voor het scheppen of behouden van tewerkstelling aangegaan worden.

2. Specifiek beleid voor ondernemingen in moeilijkheden :

a. Naast een beleid gericht op de expansie van de productie en commercialisatie, moet er ook een specifiek beleid zijn ingericht op het voorkomen, opvangen en oplossen van moeilijkheden bij ondernemingen. Dit moet erop gericht zijn de vernieuwing en aanpassing van onze economie te versoepelen en op meer continue wijze te laten verlopen. Ook het beleid voor ondernemingen in moeilijkheden dient geïntegreerd te zijn in het sociaal-economisch plan voor Vlaanderen.

b. Het voorkomen en oplossen van moeilijkheden in bedrijven moet de individuele onderneming overstijgen, daar waar deze moeilijkheden en hun oorzaken gemeenschappelijk zijn aan de bedrijfssector waartoe de onderneming behoort. Aldus moet de steunaanpak sectorieel zijn. Dit zal des te meer het geval moeten zijn in het vooruitzicht van de regionalisering van de sectoren staal, steenkool, holglas, textiel en scheepsbouw- en herstelling, ook de sectoriële steunaanpak moet kaderen binnen het globaal sociaal-economisch plan voor Vlaanderen.

c. Het herstructureringsbeleid moet enerzijds preventief en anderzijds remediërend zijn. Beide beleidsluiken moeten evenwichtig en blijvend verwerkelijkt worden.

d. Het Vlaams ACV dringt aan, op de werkelijke toepassing van de in VESOC goedgekeurde richtlijnen voor een gewestelijke overheidsop treden inzake ondernemingen in moeilijkheden.

e. Het Vlaams ACV wil eveneens een spoedige realisatie van het op VESOC bereikte akkoord voor een industrieel voorkomingsbeleid. Het wil echter een initiatiefrecht voor de werknemersgroep in ondernemingen met minder dan 100 werknemers ingeschreven zien.

3. Selectieve vernieuwing van het industrieel weefsel :

Vooraf : De beleidsnota van Minister Geens draagt als titel „DIRV-actie, visie op een Vernieuwd Vlaams Industrieel Beleid”. We stelden reeds, dat de DIRV-actie zoals we die nu kennen een te nauwe basis is van een gewestelijk industrieel beleid. In feite moet er sprake zijn van een expansiebeleid en anderzijds een herstructureringsbeleid. Het beleid voor de vernieuwing van het industrieel weefsel kan men realiseren binnen het expansiebeleid. Dit kan gebeuren, door in de toekenningscriteria voor expansiesteun, ook het criterium „innovatie” in te lassen.

a. Het specifiek beleid dat gericht is op de vernieuwing van het productie-apparaat en het produktenpalet in de richting van spits technologieën, moet geïnterpreteerd zijn in het sociaal economisch plan naast de andere beleidsfacetten. Ook hiervoor moet vooraf bepaald worden welk bedrag aan middelen ervoor besteed zal worden, in voorafgaand overleg met de sociale partners op het VESOC.

b. De GIMV is spil van het openbaar industrieel initiatief, de aangewezen instantie voor het overheidsinitiatief inzake nieuwe technologieën.

c. De instellingen die in het kader van het vernieuwingsbeleid worden opgericht, moeten gecoördineerd worden en bijeengebracht onder een duidelijk aanwijsbare politiek verantwoordelijke.

d. Over alle instanties, verwezenlijkingen en instanties voor het beleid inzake vernieuwing moet het VESOC gehoord en regelmatig geïnformeerd worden en moet het controle uitoefenen.

4. Weerslag op onderwijs en tewerkstelling :

a. Het industrieel beleid en de veranderingen in de industriële structuur hebben ook een weerslag op en releveren noden van het onderwijsbeleid en het tewerkstellingsbeleid. Daarom moeten de politieke verantwoordelijke voor elk der beleidsterreinen samenwer-

ken, in overleg met de gesprekspartners. Het sociaal-economisch plan zal deze samenhang met de onderwijs- en tewerkstellingspolitiek opvangen.

b. Onderwijs.

– Enerzijds beroepsvoorbereidend : nood aan een coherente aanpassing van het onderwijs aan de evoluties op de arbeidsmarkt en in de economie. Anderzijds een verruimde aandacht voor de algemene vorming. Hiertoe dient een overleg op gang gebracht tussen de sociale partners en de onderwijs en opleidingswereld.

– Uitbouw van een stelsel van alternerend leren, minstens voor de voortijdige verlaters van het dagonderwijs onderworpen aan de deeltijdse leerplicht. Hierbij dienen formules uitgebouwd waarbij deeltijdse tewerkstelling van deze jongerengroep kan aansluiten op deeltijdse vorming georganiseerd door onderwijs en vormingsinstellingen.

c. Beroepsopleiding.

– De RVA-Beroepsopleiding moet gericht zijn op de tewerkstelling van zoveel mogelijk werkzoekenden en moet vooral bestaan uit een opleiding naar toekomstgerichte functies.

– Verplichte mededeling van de tewerkstellingsverwachtingen van ondernemingen en diensten (verplichte doorzending van informatie verschaft in het kader van CAO nr. 9).

– Er is nood aan een sterke gerichtheid voor de beroepsopleiding op laaggeschoolde werklozen, vrouwen, migranten, enzovoort. De deelname van deze probleemgroepen aan de beroepsopleiding moet sterk bevorderd worden. De algemene vorming mag daarbij niet uit het oog verloren worden.

– De samenwerkingsverbanden met lokale onderwijsinstellingen en vormingsinstellingen dienen sterker bevorderd.

d. Arbeidsbemiddeling.

– Aan de lang aanslepende problemen van het personeelskader van de arbeidsbemiddeling dien een einde te worden gemaakt. De personeelstekorten en de overvloed aan onzekere statuten verhinderen een werking met kwalitatief en kwantitatief voldoende middelen.

– Verplicht melding van vacatures.

e. Raamakkoord nieuwe technologieën.

f. Opslorpingsprogramma's.

– Middelen en bevoegdheid regionaliseren.

– Uniformeren en verbeteren van het personeelstatuut.

– Bestrijden van vervanging van normale tewerkstelling door opslorpingsprogramma's.

– Onder controle brengen van het vrijwilligerswerk met vrijstellingen van stempelcontrole.

5. Instellingen en instanties voor de conceptie en uitvoering van het industrieel beleid : hun taak en onderlinge verhouding.

Vooraf : Het gewestelijk industrieel beleid blijkt vele facetten te hebben. Er komen meerdere instellingen, instanties en beslissingscentra bij te pas.

Een eerste vereiste is, dat de taken van deze diverse instellingen en hun onderlinge verhoudingen vooraf duidelijk afgelijnd worden, en dat ze samen een coherente, eenvoudige structuur zouden vormen.

Een tweede vereiste is, dat in deze structuur een actieve en ernstige betrokkenheid van de werknemersgroep weerslag vindt.

Om die twee redenen moet de organisatiestructuur van het industrieel beleid gedetailleerd in het sociaal-economisch plan weergegeven zijn.

Hieronder geven we de visie van het Vlaams ACV op deze structuur weer. Dit is echter niet meer dan een eerste benadering.

a. Schematische voorstelling van het industrieel beleid volgens de visie van het Vlaams ACV.

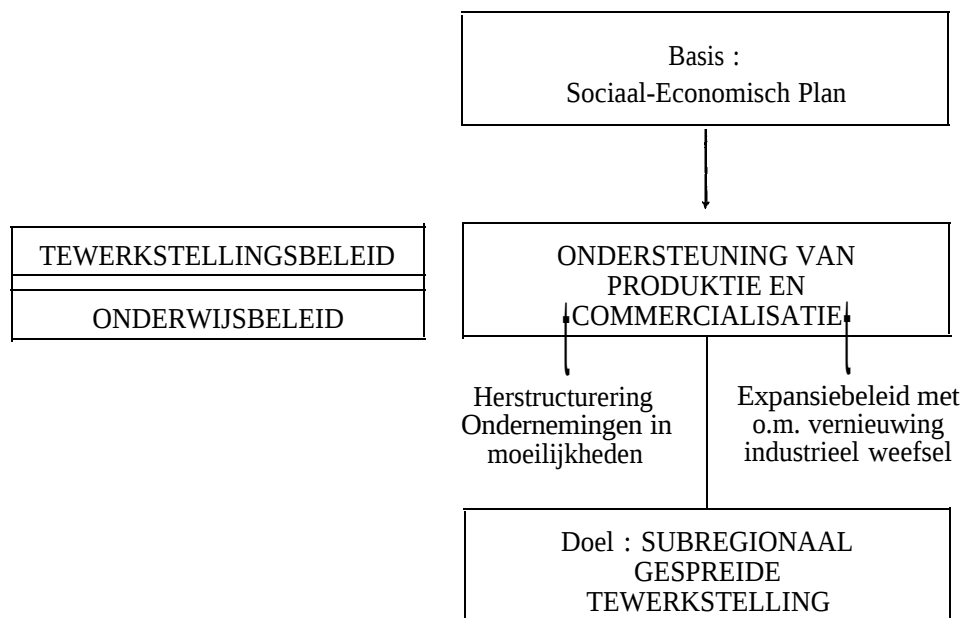

Fig. 1 : Krachtlijnen van het Industrieel Beleid.

b. Schematische voorstelling van de instellingen voor de uitvoering van het industrieel beleid.

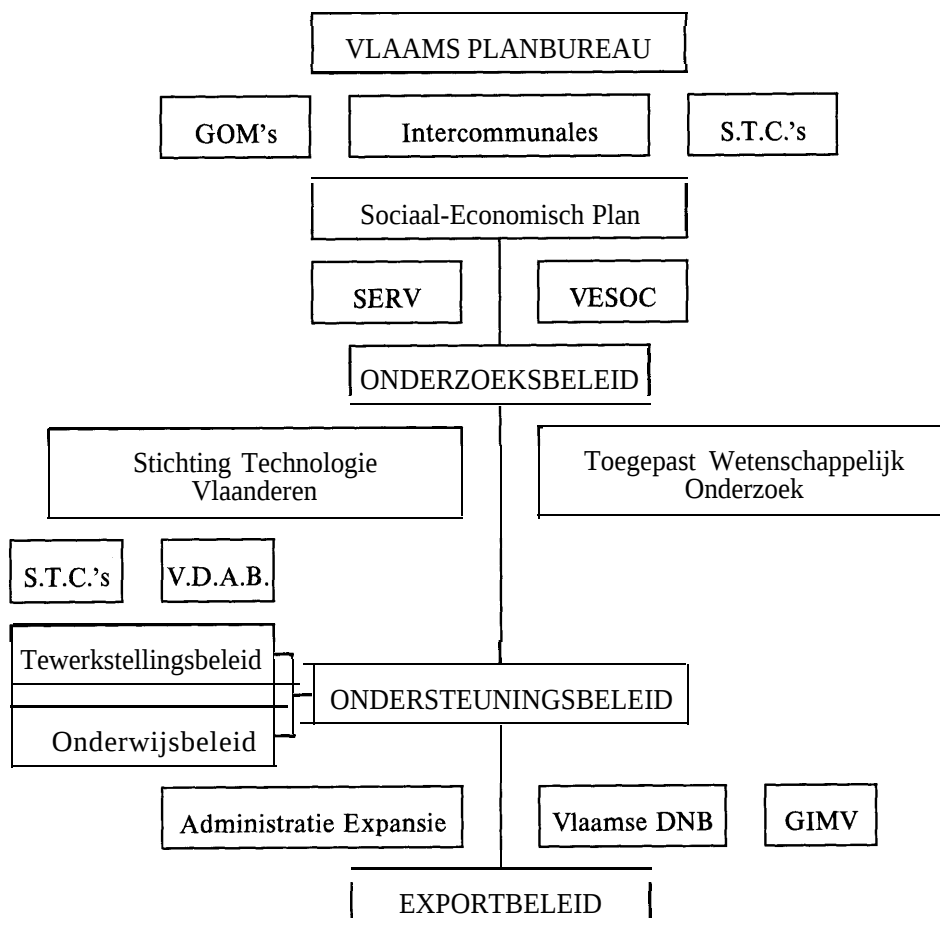

Fig. 2 : Instellingen voor het Industrieel Beleid.

c. Beschrijving van de verschillende instellingen en hun taken.

Vlaams Economisch en Sociaal Overlegcomité – VESOC

- Overlegorganen tussen Vlaamse regering, werknemers en werkgevers, met een juridische basis ;
- Volgt het industrieel beleid op, maakt een evaluatie en kan bijstellingsvoorstellen doen. Het sociaal-economisch plan dient als referentielijn ;
- Aan het VESOC moet daarom verplicht en regelmatig gerapporteerd worden door de politiek verantwoordelijke over het beleid voor ondernemingen in moeilijkheden, de activiteiten van de commissie voor het preventief beleid, de technologie-instellingen. Dit laat ook toe de realisaties van het sociaal-economisch plan te verifiëren.

Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen

- Overleg en adviesorganen tussen werkgevers en werknemers ;
- Adviseert verplicht of vrijwillig, bijvoorbeeld over het sociaal-economisch plan, de jaarlijkse begroting ;
- Beheer van de Stichting Technologie Vlaanderen.

Gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen + Intercommunales.

- Voorbereiding van het sociaal-economisch plan ;
- Sommige uitvoerende taken (de huidige) ;
- Opsporen valabele industriële initiatieven ;
- Mede verantwoordelijkheid in regionale politiek, bijvoorbeeld in de **INVESTEN** of verantwoordelijk voor regionale reconversie.

Subregionale Tewerkstellingscomités :

- Voorbereiding plan + het tewerkstellingsbeleid ;
- Beslissing opslorplingsprogramma's.

Vlaamse DNB :

- Paritair beheer ;
- Staffunctie tegenover de Vlaamse Executieve, bijvoorbeeld opsporen van projecten voor industrieel openbaar initiatief.

Vlaams Planbureau :

- Opmaak plan (samen met de SERV-diensten ?)

Onderzoeksfonds :

- Politieke verantwoordelijkheid van een minister, met rapportering aan VESOC ;
- S.T.V. paritair beheerd door Serv-partners ;
- Werkt met voorafbepaalde criteria en procedure voor tussenkomst.

Ondersteunfonds :

- Onder politieke verantwoordelijkheid minister ;
- Expansiesteun : op basis van een herziene expansiewetgeving, administratieve cel met rapportering aan VESOC.

– Openbaar Industrieel Initiatief: GIMV spilfunctie, Gewestelijke Investeringsmaatschappij.

Exportfonds.

BIJLAGE 2

Visie van de Vlaamse Intergewestelijke van het A.B.V.V.
op de beleidsnota van Minister Geens „DIRV-actie —
Visie op een vernieuwd Vlaams Industrieel Beleid”

1. Een vernieuwd Vlaams industrieel beleid in het kader van de staatshervorming.**1.1. Het industrieel beleid is onbetwistbaar een regionale bevoegdheid.**

Volgens de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, zijn in de niet als nationaal erkende industriële sectoren de gewesten immers institutioneel bevoegd voor het openbaar industrieel initiatief, voor de economische expansie en onder meer het aantrekken van investeerders en de hulp aan de ondernemingen, alsmede voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek.

De administratieve en budgettaire middelen voor de uitoefening van die bevoegdheden bevinden zich evenwel nog onder nationaal beheer en moeten dus naar de gewesten worden overgeheveld.

Uit de rapporten van de werkgroep „Industrieel beleid”, de zogenaamde werkgroep „Beernaert”, blijkt dat zowel de diverse overheidsinstellingen als het ganse gamma aan steunmaatregelen grotendeels nationaal werden gehouden.

— De Vlaamse Intergewestelijk ke heeft dan ook reeds herhaaldelijk gesteld dat prioriteit moet gegeven worden aan de volledige uitvoering van de wetten op de staatshervorming van 8 en 9 augustus 1980.

— De Vlaamse Intergewestelijke eist bovendien dat de wetten van 8 en 9 augustus 1980 bijgestuurd worden in het voordeel van de gewesten en de gemeenschappen en stelt een maximale overheveling van bevoegdheden en middelen voorop.

De Vlaamse Intergewestelijk ke wenst aldus dat het pakket autonome bevoegdheden voor gewesten en gemeenschappen zou uitgebreid worden met die bevoegdheden waarbij de regio's reeds betrokken worden.

Gezien de bevoegdheidsverdeling tussen de nationale, gewestelijke- en gemeenschaps-materies niet duidelijk is, stellen wij een verdeling voor die geen interpretaties, overlappingen toelaat.

De bijsturing die wij hier vragen dient aldus maximaal in het voordeel van de regio's te gebeuren.

1.2. Een eigen financiële verantwoordelijkheid maar ook een welbegrepen nationale solidariteit.

— De Vlaamse Intergewestelijk ke eist tevens de herziening van de financieringsmechanismen en oordeelt dat bij de overdracht van bevoegdheden ook de overdracht van middelen noodzakelijk is.

Bij uitbreiding van bevoegdheden is aldus ook de overdracht van de middelen noodzakelijk. De regio's moeten bijgevolg zelf verantwoordelijk zijn in het kader van de bevoegdheden, voor de inkomsten en de uitgaven.

Er kunnen dan ook geen nieuwe dotaties ten laste van de centrale schatkist worden aangewend.

Elke gemeenschap moet zelf de nodige financiële middelen kunnen opbrengenvia de in de wet voorziene ristorno's en personenbelasting.

— De Vlaamse Intergewestelijke weerhoudt echter ook een nationale solidariteit. Ze moet evenwel doorzichtig zijn, niet automatisch.

Het komt de Gemeenschappen en de Gewesten toe onder elkaar de inhoud ervan te bepalen.

Zowel inhoud, omvang als richting van die nationale solidariteit moeten op een klare wijze georganiseerd worden. De huidige enveloppes van dotaties zijn reeds een belangrijk element van nationale solidariteit. Daarnaast kunnen ook de loon- en arbeidsvoorwaarden en arbeidswetgeving, alsmede de sociale zekerheid fundamentele gegevens blijven van een nationale solidariteit. Die solidariteit moet bovendien kunnen gebaseerd zijn op klare

afspraken tussen de gewesten en gemeenschappen. Op die wijze moeten verkeer en relaties tussen de respectievelijke deelgebieden bij een verdere regionalisering optimaal kunnen geregeld worden.

1.3. Regionalisering van de nationale sectoren.

— De Vlaamse Intergewestelijke stelt vast dat een doeltreffend sectorieel beleid op nationaal vlak onmogelijk is geworden omwille van de opeenvolgende impasse-situaties. Hierdoor mist de financiering van de nationale sectoren meer en meer alle industriële doeltreffendheid. Bovendien worden de lopende sectoriële herstructureringsprogramma's door Martens V in toenemende mate afgebouwd en volgens neo-liberale beginselen gepri-vatiseerd.

— De regionalisering van de nationale sectoren kan een uitweg zijn om uit die impasse te geraken mits :

- De hefboomen van het industrieel beleid, met name de financiële middelen en instellingen, voorafgaand aan de gewesten worden overgeheveld. Elk sectorieel beleid dient zich immers te kaderen in een globaal industrieel beleid.

- de nodige financieringsmiddelen worden overgeheveld, zodat de eigen financiële verantwoordelijkheid compleet gesteld wordt aan de beslissingsbevoegdheid. In deze zin werd ook in de Commissie van de Vlaamse Raad op 15 juni 1983 een resolutie goedgekeurd.

— De Vlaamse Intergewestelijke is echter tevens eisende partij voor een actief en gericht industrieel beleid.

In de beleidsnota wordt ons hiertoe niet de nodige waarborgen gegeven.

Wij eisen een duidelijke inhoudelijke opvulling van het beleid dat zal gevoerd worden door de Vlaamse regering na de regionalisering van zogenaamde „nationale sectoren”.

1. 4. Een tweesporenbeleid.

— In de beleidsnota wordt een tweesporenbeleid vooruitgeschoven :

- Vooreerst dient door de nationale overheid een ondernemingsvriendelijk omgevingsklimaat geschapen op basis van deregulering en de overdracht van middelen van de gezinnen naar de bedrijven.

- Anderzijds moet als noodzakelijke aanvulling op deze nationale „deflatoire opdieetstelling” door de regionale overheid een micro-economisch impulsbeleid gevoerd worden, gericht op de vernieuwing van de produktiestructuur en de export, dan natuurlijk inzonderheid door de DIRV-actie.

— Inhoudelijk valt de beleidsnota dus volledig terug op de neo-liberale uitgangspunten. Dit heeft voor gevolg dat de wijze waarop een regionaal industrieel beleid dient gevoerd te worden, niet door de gewesten bepaald wordt.

Vanuit de politieke machtsverhoudingen binnen de Vlaamse Executieve, wordt het Vlaams industrieel beleid netjes op maat van de nationale regering gesneden. En dit gebeurt dan ook met het nodige handgeklap in de nota :

„Wij moeten alles in het werk stellen om deze bestaande werkgelegenheid te behouden en zelfs uit te breiden. Hierop is ook het beleid van de nationale regering sedert 1982 gericht en met succes” (blz. 23)

— Op heel wat bevoegdheidsconflicten wordt de nationale regering dan ook ingedekt :

- Uitholling gewestelijk openbaar economisch initiatief: creatie van diverse gemengde holdings, oprichting Participatiefonds NKBK en dreiging nationaal kader met **non-voting shares**.

- Reconversie werd naar het nationaal niveau gehaald via de blokkering van het FIV, gemengde holdings, T-zones, reconversieplan Eyskens.

- Doorkruising van een gewestelijk preventief overheidsbeleid voor bedrijven in moeilijkheden door het (nationaal) institutionaliseren van de opsporingskamers bij de Rechtbank van Koophandel.

- Uitholling van de gewestelijke economische expansie door een herziening van de expansiewetgeving op basis van (nationale) fiscale stimuli, parallelisme via T-zones en reconversievoordelen.

— Voor de Vlaamse Interprovinciale is de bevoegdheidsverdeling nationaal-regionaal essentieel afhankelijk van de doelstellingen die men wil bereiken met het industrieel en economisch beleid.

Zolang er geopteerd wordt voor een neo-liberale politiek, blijven de bevoegdheden van de gewesten holle slogans. Er wordt immers geen ruimte gelaten voor een gericht, actief overheidsbeleid (zie hoofdstuk III. 2).

II. Naar een evenwichtig uitgebouwd Vlaams industrieel beleid.

De beleidsnota wordt gekenmerkt door een driedig onevenwicht :

1° Onevenwicht door een al te eenzijdige benadering van de innovatie (DIRV-actie).

2° Onevenwicht door een eenzijdige technologische benadering van de DIRV, zonder een evenwaardig sociaal-maatschappelijk luik.

3° Onevenwicht binnen de technologische benadering zelf, door het massale overwicht van het micro-elektronica-programma.

II. 1. Eenzijdige benadering van de DIRV-actie.

1.1. Innoveren boven alles.

— De beleidskeuzen tot een gewestelijk industrieel beleid kunnen nagenoeg herleid worden op één en dezelfde noemer : innovatie. Hierbij is de titel zelf van de beleidsnota, reeds sprekend : „De DIRV-actie : visie op een vernieuwd Vlaams industrieel beleid”, de DIRV moet dus maar synoniem zijn (worden) van een gans industrieel beleid.

— Deze eenzijdige beleidskeuzen gericht op vernieuwing moeten dan meteen ook maar de teloorgang inhouden van de traditionele (basis)-sectoren, die nochtans de hoekstenen (en nog altijd de grote werkverschaffers) blijven binnen onze economische structuren :

„Het komt erop aan een reconversie van het industrieel apparaat tot stand te brengen door in de kwijnende sectoren te desinvesteren en de inspanningen te concentreren op de sectoren met een potentieel grote groei... De overheidshulp moet in principe beperkt blijven tot de „sterke punten” en de groeiende marktsegmenten, om het desinvesteringsproces in de kwijnende sectoren niet te vertragen” (blz. 39)

„Overheidshulp is in „zwakke sectoren” slechts verantwoord indien de plotse ineenstorting van bepaalde bedrijven of sectoren nefaste gevolgen zou hebben op de tewerkstelling” (blz. 39-40).

1.2. De noodzaak van een actief vernieuwings- en weerstandsbeleid.

— Er op rekenen dat het marktmechanisme de juiste vernieuwing van onze economische structuur zal uitlokken (private herstructurering) biedt geenszins de garantie dat deze aanpassingen in de meest gunstige zin en met voldoende sociale soepelheid zal doorgang vinden.

— Eerder dan het (noodzakelijke) vernieuwingsproces door het marktmechanisme te laten gebeuren, is een voluntaristisch industriebeleid nodig.

— Een voluntaristisch industriebeleid (actief en gericht) laat immers toe de **gekozen vernieuwing** van de industriële structuur gepaard te laten gaan met het behoud van een aantal preferentiële activiteiten, waarvan het behoud beantwoordt aan de sociale realiteit, of aan de continuïteit van een bestaande specialisatie, technologisch leadership, enzovoort.

— Met andere woorden enkel een actief en gericht industrieel beleid is in staat een evenwicht tot stand te brengen tussen vernieuwing (innovatie naar gekozen specialisaties) en weerstand (selectieve instandhouding van de strategische kennis in onze basisindustrieën).

— In een stagnerende economie is het van wezenlijk belang dat de strategische kennis van basisindustrieën behouden blijft, omwille van de voorwaarden en de mogelijkheden die se creëert om andere bedrijven aan het werk te houden. De uitstralingseffecten van deze basisindustrieën, gemeten naar directe en indirecte tewerkstelling, zijn immers bijzonder groot.

1.3 Bedrijven in moeilijkheden

De beleidsnota schotelt tevens een aantal nieuwe beleidsopties voor t.a.v. bedrijven in moeilijkheden, die een volledige negatie inhouden van de evenwichtig uitgebouwde richtlijnen in het VESOC. Zo wordt overheidshulp afgemaakt als een „morele verplichting om ondernemingen in moeilijkheden te redden om arbeidsplaatsen te behouden” en „de bereidheid van de werknemers om door middel van een loonmatiging de concurrentiepositie van het bedrijf te verbeteren is van doorslaggevend belang” (blz. 45-46).

In de overlegde VESOC-richtlijnen van 30 april 1982 werd echter gesteld :

„Overheidssteun moet steunen op een evenwichtig geheel van sociale en economische criteria... . Bovendien dient elk dossier van ondernemingen in moeilijkheden geval per geval te worden beoordeeld, kaderend in het marktsegment waar de onderneming actief is en rekening houdend met de algemene economische context, de budgettaire situatie, de tewerkstellingsdimensie en eventuele wedertewerkstellingskansen en specifieke sub-regionale gegevens... . Een eventueel sociaal luik van herstructurering, kan enkel het voorwerp uitmaken van overleg tussen de bedrijfsleiding en de representatieve werknemersorganisaties”.

II. 2. DIRV : niet enkel een technologisch probleem !

— De ganse uitgedokterde DIRV-actie wordt gevaarlijk naïef wanneer de veralgemeende invoering van nieuwe technologieën totaal los gezien wordt van de fundamentele sociale en maatschappelijke gevolgen ervan.

Volgens de beleidsnota komt het er enkel op aan dat de samenleving in haar breedste geleidingen enkel bewust gemaakt wordt en gemotiveerd voor een actieve, dynamische en doelgerichte participatie aan de DIRV.

Het brede sociaal-maatschappelijk luik wordt dan ook afgedaan als louter emotionele overwegingen die een weerstand kunnen doen ontstaan tegen technologische innovatie. Deze weerstand zou dan voorkomen moeten worden door vooraf de doelstellingen, de economische en sociale rol en de ethische problemen verbonden aan de technologische innovatie, aan de werknemers en het grote publiek uitvoerig te verklaren. (blz. 42).

— Bijzonder typerend in de nota is dan ook dat de maatschappelijke implicaties van een DIRV-beleid volledig afzonderlijk en bovendien erg oppervlakkig benaderd worden (blz. 47) en totaal niet geïntegreerd zijn in de beschreven DIRV-actie (blz. 41-45).

Vanuit dergelijke optiek stelde Voorzitter Geens in de Vlaamse Raad van 22 maart 1983, een volledige tewerkstelling voorop in 1990 (weliswaar in de hypothese van een „arbeidsreserve” van 100.000 personen) en dit op basis van een voluntaristisch industrieel beleid, gesteund op nieuwe technologische ontwikkelingen. Dergelijke optimistische verklaring kon door geen enkele wetenschappelijke benadering ondersteund, laat staan bewezen worden en werd door het nagenoeg gelijklopende 16e Vlaams Wetenschappelijk economisch congres in zijn prognoses 1980-1990 reeds ontkracht. De beleidsnota zingt dan ook reeds een toontje lager : „Streefdoel op korte termijn moet zijn : de gemiddelde jaarlijkse afname van industriële werkgelegenheid tussen 1974 en 1981 definitief te stoppen.

Maar het zal al een hele krachttoer zij om die vermindering af te remmen en terug te brengen tot op de helft” (blz. 23-24).

— Ondanks (of is het juist dankzij) de DIRV-actie, ziet men zich dan ook genoodzaakt over te gaan tot een „noodzakelijke herverdeling van arbeid in inkomen” (blz. 25).

Het is natuurlijk een verheugend feit te kunnen vaststellen dat ook hier de noodzaak erkend wordt om te komen tot een noodzakelijke herverdeling van de arbeid.

Buiten deze inleidende positieve vaststelling, botsen we echter onmiddellijk bij de verdere uitwerking inzake modaliteiten en financiering van deze arbeidsherverdeling.

Als uitgangspunt wordt gesteld : „Men moet objectief onderzoeken hoe een verdeling van de beschikbare arbeid gepaard kan gaan met een herverdeling van de financiële lasten van de werkloosheid.

Het probleem spitst zich toe op de vraag : hoe de onvermijdelijke verhoging van de arbeidskost (door spreiding van de arbeid over meer werknemers) te combineren met tenminste het behoud van het concurrentievermogen van onze industrie en met tenminste geen zwaardere maar veeleer lichtere lasten voor de overheid ? . . .

Bij een gelijk blijvende loonmassa en dus met inlevering van een stuk individueel loon waartegenover dan in principe compenserende aanwervingen staan” (blz. 25).

Er wordt echter met geen woord gerept over de aanwending van de **produktiviteitsstijgingen** (die nochtans bijzonder belangrijk kunnen zijn bij een versnelde en veralgemeende invoering van nieuwe technologieën) voor de financiering van een operatie arbeidsduurverkortung.

Wat wel extra aangepraat wordt is de deeltijdse arbeid, waarbij België naar het Europees gemiddelde zou moeten streven. Hierbij zouden dan ruimweg 100.000 „part-timers” kunnen tevoorschijn getoverd worden.

Het A.B.V.V. heeft zich steeds verzet deeltijdse arbeid als een middel tot herverdeling van de arbeid te aanzien, en blijft aldus gekant tegen de veralgemening van de deeltijdse arbeid, dat enkel en alleen op vrijwillige basis mag georganiseerd worden.

Tenslotte wordt veel verwacht van de overheveling naar de regio's van de nationale opslorplingsprogramma's voor werklozen. Reeds op het VESOC van 11 maart 1983 werd door de Voorzitter een tewerkstellingsplan voor Vlaanderen voorgelegd. Door een Vlaamse aanpak van opslorplingsprogramma's werkloosheid, beroepsopleiding en stages, zouden 25.000 werklozen minder geteld kunnen worden. Bij een eerste evaluatie einde september bleek dit Vlaams banenplan eerder een fata morgana te worden voor de Vlaamse werkloze : netto gerekend waren er minder jobs in de opslorplingsprogramma's dan voorheen.

II. 3. Overzicht van de micro-elektronica.

— Zo wordt momenteel de vormgeving van de DIRV-actie, oorspronkelijk gezien via drie basistechnologieën (micro-elektronica, bio-technologie en nieuwe materialen) en acht toepassingsdomeinen (telematica, buretica, robotica, lucht- en ruimtevaarttechnologie, medische technologie, nieuwe energie (technologie), agro-industrie, engineering) noodzakelijkerwijze budgettair hoofdzakelijk beperkt tot het domein van de micro-elektronica. De uitbouw van de overige technologieën, en in feite van het ganse regionale industriële beleid, worden **afhankelijk** gesteld van een verdere overheveling van nationale middelen.

— Ook binnen het kader van de micro-elektronica worden de schaarse middelen vooral opgeslorpt door het Interuniversitair Mikro-Electronica Centrum (IMEC) od Superlab (3,5 à 4 miljard), waardoor de andere luiken (zoals de Stichting Technologie Vlaanderen met een jaarlijkse dotatie van 50 miljoen frank) er compleet bekaaid vanaf komen. Maar ook de uiteindelijke financiering van Superlab blijft onzeker (onder meer door het incalculeren van een hoogst onzekere Europese subsidie van meer dan 600 miljoen via het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling).

Er dient bijgevolg scherp over gewaakt te worden dat IMEC niet gerealiseerd wordt ten koste van het investeringsbeleid (door een kunstmatige verscherping van de selectiviteit bij de toepassing van de expansiewetgeving) of van het wetenschappelijk onderzoek (door aanrekening op de overgedragen middelen IWONL en prototypes).

III. Inhoudelijke opvulling van een Vlaams industrieel beleid.

III. 1. Institutionele aspecten.

— Wat de institutionele organisatie van de hefbomen van het industriebeleid betreft, gaan wij (zoals iedereen wellicht) natuurlijk akkoord met een grotere coördinatie, eenvoud en doorzichtigheid. Reeds in 1981 pleitte de IG/A.B.V.V. in het kader van een vernieuwd expansiebeleid voor een eenvormige en eenvoudige basiswetgeving, waarbij alle overheidstussenkomsten — zowel direkt als indirekt ten gunste van de ondernemingen progressief moeten ingeschakeld worden.

— In die zin moet dan ook de vooropgestelde drietrap-structuren (onderzoek-, investerings- en commercialisatiefonds) nader onderzocht worden, met het oog op duidelijke voorstellen inzake :

- de verdeling van de beschikbare middelen over de drie fondsen,
- de wijze waarop deze fondsen worden beheerd (zowel naar bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Executieve als naar de betrokkenheid van de sociale partners),
- de vorm van de financiële tussenkomsten die door deze fondsen worden verstrekt,
- de intergratie van de over te hevelen nationale instellingen over drie fondsen.

— De beoogde drietrap-structuur wordt in de beleidsnota inhoudelijk verder uitgewerkt voornamelijk wat de wijze betreft waarop deze fondsen zullen worden beheerd, en wat de integratie dient in te houden van de over te hevelen nationale instellingen :

De subsidiekanalen moeten immers vervangen worden door deze fondsen, die zullen ondergebracht worden in de Vlaamse administratie. Dit wil zeggen onder direct beheer van de ministeriële kabinetten die daardoor hun macht over het toekennen van subsidies enorm gaan versterken, en dit zonder enige vorm van controle of zonder enig overlegd toekenningscriterium.

De drietrap-structuur houdt aldus in dat de hefbomen van het industriebeleid worden omgebogen naar niet-interventionistische instrumenten. De instellingen met een zekere autonomie worden afgeschaft en herleid tot adviserende cellen binnen de administratie onder beheer van de ministeriële kabinetten. Op deze wijze wordt de kaderwet van 15 juli 1970 houdende organisatie van de planning en economische decentralisatie (wet Terwagne) volledig uitgehouden.

Concreet spreekt men zich reeds uit over enkele hefbomen :

- afschaffing van het geregionaliseerde gedeelte van het Fonds voor Prototypes en het Instituut tot Aanmoediging van Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw (IWONL) en integratie in de cel „Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek” van de Vlaamse administratie ; blz. 38-39).

- afschaffing van de Dienst voor Nijverheidsbevordering (DNB) en integratie in de Vlaamse administratie ; (blz. 41)

- afschaffing van het Planbureau, en opname in de cel „Planning en Programmatie” van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, waar dan een prestigieus „Vlaams Plan 2000” zou moeten uitgedokterd worden (blz. 37).

De overheveling van de hefbomen voor het industrieel beleid, zou meteen via de integratie in de Vlaamse administratie ook hun likwidatie moeten inhouden en dit zonder één enkele evaluatie terzake !

Voor de IG/A.B.V.V. is dit onaanvaardbaar :

- het IWONL heeft in de praktijk zijn verdiensten bewezen, en dient als regionale parastatale weerhouden te worden,

- de DNB moet in functie van zijn statutaire opdrachten, zijn verworven know-how en zijn functionele eenheid, via een maximale coördinatie met de GIMV als geëigende overheidsinstelling weerhouden worden,

- de oprichting van een Vlaams Planbureau werd reeds in 1980 door de IG/A.B.V.V. opgeëist.

— Tegenover deze rabiante uitschakeling van belangrijke hefbomen voor een industrieel overheidsbeleid worden de technologiegroepen met name FLAG (lucht- en ruimtevaart), meditek (medische apparatuur), Agriv (Agro-industrie), Flora (Robotica) en Energik (Rationaal Energieverbruik) en de handelsgroep Intradiv (inter-traders) als nieuwe beleidsinstrumenten vooruitgeschoven.

Het betreft hier patronale verenigingen onder VZW-structuur die gedomineerd worden door enkele spitsbedrijven uit de betrokken sectoren. De Vlaamse regering geeft hen een financiële en morele ondersteuning in het kader van de DIRV-actie.

Door de VZW-formule als beleidsinstrument te gebruiken, opteert men voor een duidelijke privatisering en wordt een stukpolitieke verantwoordelijkheid doorgeschoven, die de Vlaamse regering normaal zelf zou moeten opnemen.

III. 2. Rol van de Overheid.

— Volgens de beleidsnota moet de Vlaamse Overheid begeleidend en stimulerend optreden. Dit komt neer op een regionaal impulsbeleid (aanmoedigen, bijsprijnen en als wijze van „voorttrekken” zelfdoen), als aanvulling op het macro-economisch nationaal omgevingsklimaat.

De rol van de Overheid wordt dus minimaal gehouden : „De Overheid treedt niet in de plaats van de ondernemingen, zij kan en wil dat niet”. „Het potentiële actieterrein van het openbaar industrieel initiatief blijft beperkt” (blz. 38).

— Dit staat in tegenstelling met de Beleidsverklaring van de Vlaamse Executieve (januari 1982) waar gesteld wordt : „In een kader van gelijkwaardigheid tussen het privé- en het

openbaar initiatief dient de GIMV mede als motor te fungeren voor een vernieuwd industrieel beleid en als promotor voor nieuwe initiatieven (openbare en gemengde)“.

Weliswaar wordt in een verhoging van de werkmiddelen van de GIMV voorzien, maar dit weegt niet op tegen de feitelijke uitholling van het regionaal economisch overheidsinitiatief door de Investeringen (in Vlaanderen Sidinvest : 8,3 miljard, Alinvest 1: 1 miljard, Alinvest II : 0,68 miljard, Shipinvest 1,5 miljard) en de dreigende inhoudelijke uitholling door het systeem van non-voting shares.

— Wij stellen als alternatief een sturend optreden van de Overheid, een actief en participatief overheidsoptreden in het kader van een vernieuwd industrieel beleid : een volwaardig uitgebouwd openbaar initiatief, een contractuele en selectieve overheidssteun in tegenstelling tot de verruimde fiscale vrijstellingen, een verschuiving van de vrij blijvende overheidssteun (versterkt nog door het non-voting-systeem) naar een actief participatiebeleid, een planmatige benadering via een regionale uitbouw van de wet Terwagne 15 juli 1970, ...

III. 3. Een brede maatschappelijke consensus.

- De nota wijst herhaaldelijk op de noodzaak van een brede maatschappelijke consensus. zo onder meer :

- een impuls- en innovatiebeleid, „een beleid dat een grondige aanpassing van ons maatschappelijk leven beoogt, moet rusten op een brede consensus. De Vlaamse bevolking moet daarom intens betrokken worden in de conceptie en realisatie van dit beleid. De Vlaamse Raad en het Vlaams Sociaal Overleg zullen zich meer dan voorheen moeten buigen over de basisopties en de concrete beleidslijnen die tot deze vernieuwing moeten leiden.

Deze debatten moeten uiteindelijk leiden tot een consensus in Vlaanderen tussen alle betrokken verantwoordelijken over de na te streven doelstellingen op lange en middellange termijn. Op deze manier wordt de basis gelegd van een Vlaams Plan 2000” (blz. 37).

- de maatschappelijke implicaties van een DIRV-beleid, „De Vlaamse regering is er zich van bewust dat de belangrijke opties die aan de grondslag liggen van het DIRV-beleid moeten gedragen worden door brede lagen van de Vlaamse bevolking” (blz. 47).

In de nota wordt tevens gewezen op de opportuniteit van een nieuwe produktiviteitsverklaring. „Dertig jaar na de Gemeenschappelijke Verklaring over de Produktiviteit, zou een gemeenschappelijke inzet voor betere werkgelegenheid en competitiviteit onze economie weer op het goede spoor naar meer welvaart en meer welzijn kunnen loodsen”.

Tevens wordt gepleit om het Vlaams overleg te verruimen naar de collectieve arbeidsbetrekkingen, in het kader van de technologie-akkoorden.

Vanuit dezelfde stroming, wordt door economie-minister Eyskens in het kader van een reconversiebeleid aangestuurd op sociale pakten.

— Volgens ons is dergelijke consensus in elk geval niet vanzelfsprekend, maar moet inhoudelijk opgevuld worden :

- regionalisering van het industriële beleid met een sturend optreden van de Overheid : een actief en participatief overheidsbeleid in het kader van een vernieuwde industriële politiek

- een evenwichtig industrieel beleid met innovatie enerzijds en weerstandsbeleid anderzijds

- uitbouw van een volwaardig sociaal-maatschappelijk luik aan de DIRV-actie

- uitwerking van de drietrappstructuur met garanties op de syndikale betrokkenheid, de integratie van de over te hevelen nationale instellingen, de vorm van de financiële tussenkomsten...

BIJLAGE 3

Algemene centrale der liberale vakbonden van België
Prioriteiten voor een Vlaams Economisch Overheidsbeleid

Voor het bepalen van de prioriteiten voor een Vlaams economisch overheidsbeleid dient te worden uitgegaan van een doelstelling die moet voortvloeien uit de huidige sociaal-economische problemen waarmee wij te kampen hebben.

Als syndicale organisatie is hierbij uiteraard het hoofdprobleem de werkloosheid, die helaas ook in Vlaanderen sociaal onaanvaardbare vormen heeft aangenomen.

Hoofdobjectief van het overheidsbeleid moet voor de A.C.L.V.B. ontegensprekelijk bestaan in het vrijwaren en het creëren van werkgelegenheid, en dit door middel van een politiek, gericht op het bekomen van duurzame effecten.

Een dergelijk beleid dient uit te gaan van een ernstige studie van de socio-economische structuur van Vlaanderen, waarin niet alleen de unieke exportpositie van ons land wordt besproken, maar waarbij men ook oog heeft voor :

- de structuur van de import ;
- de mogelijkheid inzake toelevering ;
- alle externe factoren die het bedrijfsleven zowel positief als negatief beïnvloeden ;
- de mogelijkheden van de KMO's inzake werkgelegenheid ;
- de noden inzake beroepsopleiding en onderwijs ;
- en dergelijke meer.

Slechts wanneer men een degelijk inzicht heeft in de concrete facetten van het socio-economisch leven, kan men, met een grote kans op slagen, een beleid uitstippelen met een maximale weerslag op de werkgelegenheid.

Grosso modo kan men 2 alternatieven onderscheiden om in een sociaal gecorrigeerde vrije markteconomie een overheidsbeleid te voeren ter begeleiding van de evolutie van de economie, namelijk :

- een macro-economisch beleid via een algemene aanmoedigingspolitiek, of
- selectief beleid via gerichte overheidsstimuli.

Kenmerkend voor een algemene aanmoedigingspolitiek is het ingrijp en op de evolutie van macro-economische grootheden, zoals :

- de inflatie
- de interestvoet
- het bruto-nationaal produkt
- de betalingsbalans
- de tewerkstelling.

Aldus kan men tegemoet komen aan conjuncturele problemen die voornamelijk te wijten zijn aan afzetmogelijkheden bij de ondernemingen. Daarbij kan worden gesteld dat een algemene politiek voornamelijk voordelig is voor exportgerichte bedrijven en dus voor een groot deel ten goede komt aan Vlaanderen, dat immers 70 % van de industriële export van België voor zijn rekening neemt.

Aan een dergelijke algemene politiek zijn echter ook nadelen verbonden, niet in het minst door het zeer tijdelijk effect van de diverse maatregelen.

Een tijdelijke verbetering van het concurrentievermogen bestendigt immers de actuele socio-economische structuur met haar sterke punten, maar ook met haar zwakheden, zoals :

- het buitenlands deficit inzake uitrustingsgoederen ;
- het groot aandeel van de automobiel in ons exportpakket ;
- de belangrijke en groeiende concentratie van onze export naar onze buurlanden ;
- de sterke afhankelijkheid, vooral in de groeisectoren, van de buitenlandse beslissingscentra.

Een politiek, uitsluitend gericht op algemene stimuli (onder andere door verlaging van de produktiekosten), verhoogt dus op termijn onze risicograad en afhankelijkheid ten opzichte van het buitenland.

Hieraan kan enkel worden verholpen via een selectief beleid. Een dergelijk beleid moet inwerken op de structurele problemen van onze economie, waarvan er enkele hierboven zijn opgesomd. Een selectief beleid via een daadwerkelijke reconversiepolitiek kan meer duurzame resultaten hebben voor de economie, en ons als dusdanig meer onafhankelijk maken van de internationale conjunctuur.

Een selectief overheidsbeleid moet stimulerend werken voor nieuwe ondernemingen en voor uitbreidingsinvesteringen, terwijl uiteraard zeer bijzondere aandacht moet worden besteed aan de specifieke problemen van de KMO's. Een duurzaam effect kan worden gegarandeerd door zich te richten naar groeisectoren (electronica-uitrustingsgoederen) en het hoofddoel moet uiteraard tewerkstelling zijn.

Als middelen kunnen wij citeren :

- aanbreng van risicodragend kapitaal ;
- overheidsbestellingen ;
- selectieve fiscale politiek ;
- steun aan toegepast wetenschappelijk onderzoek ;
- efficiënte administratieve en organisatorische ondersteuning ;
- selectief verminderen van de investeringskosten ;
- stimuleren van venture-capital ;
- exploratie naar mogelijkheden inzake joint ventures.

De criteria voor het aanwenden van dergelijke middelen zouden in overleg met werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers moeten worden vastgelegd.

Het is duidelijk dat de A.C.L.V.B. een voorkeur heeft voor een dergelijk selectief beleid.

Een beleid, gericht op nieuwe initiatieven, mag echter bestaande sectoren en ondernemingen niet uit het oog verliezen. Hoewel wij inderdaad stellen, dat een duurzaam en positief effect voor de werkgelegenheid vooral moet worden gevonden binnen het ontwikkelen en uitbreiden van economisch rendabele bedrijven, dient, met betrekking tot ondernemingen en sectoren in moeilijkheden, uiteraard op een evenwaardige wijze rekening te worden gehouden met de actuele situatie inzake werkloosheid.

Een dergelijk reconversiebeleid, dat positieve perspectieven inzake werkgelegenheid biedt, moet de hoeksteen zijn van een beleid inzake ondernemingen en sectoren in moeilijkheden.

Uiteindelijk blijft er het probleem van de betrokken overheid. Moet de nationale of de regionale regering een dergelijk beleid voeren ?

Voor de liberale vakbond is vooral belangrijk wat men doet, niet zozeer wie het doet, terwijl een rationeel beleid zeker veronderstelt dat de nationale en de regionale mekaar aanvullen.

De A.C.L.V.B. wenst zeker niet verder te gaan dan wat nu is gebeurd via de wet van 8 augustus 1980, wat wil zeggen dat een macro-economisch beleid zeker nationaal moet blijven, terwijl het kwalitatief expansiebeleid in het kader van de huidige regionalisering gewestelijke moet worden gevoerd.

Een selectief beleid, gericht op de economische structuren van een gewest, dient dus uiteraard onder de betrokkenen van het gewest te worden besproken.

Een voorbeeld van selectief beleid kan de DIRV-actie zeker worden genoemd. De A.C.L.V.B. erkent zeker het belangrijk psychologisch effect van een dergelijke actie, terwijl dit zeker de nationale politiek ergens aanvult. Doch, waar het als doel heeft, de export-gerichte bedrijven te versterken, kan dit zeker niet als een nieuw beleid worden bestempeld, daar na W.O. II het beleid van zowat alle regeringen tot doel had exportgerichte bedrijven aan te trekken.

Daarbij gaat de DIRV-politiek voorbij aan het feit dat bijvoorbeeld Japan vooral uitblinkt in het superieure gebruik van conventionele technologie (= management). De voorname vraag die men zich hierbij kan stellen is of het zin heeft het beleid bijna uitslui-

tend te richten op exportontwikkeling in een periode van groeivertraging van de internationale handel.

De DIRV-actie zal maar echt aanvaardbaar en geloofwaardig worden als de Vlaamse regering ook initiatieven neemt die op korte termijn resultaten inzake werkgelegenheid met zich meebrengen.

BIJLAGE 4

Basisopties van de Belgische Boerenbond voor een vernieuwd
Vlaams Industrieel Beleid

Inleiding

In deze nota worden de bakens gezet waarbinnen, volgens de Boerenbond (als landbouw- en bedrijfseconomische organisatie) het Vernieuwde Vlaams Industrieel Beleid moet gevormd en gerealiseerd worden. De nota kan aldus een leidraad vormen bij het bepalen van de standpunten in te nemen door de Belgische Boerenbond-vertegenwoordigers in de diverse politieke en overlegorganen van bijvoorbeeld het Vlaamse Gewest.

1. Zuiver industrieel beleid.

Er is een behoefte aan een beleid gericht op herindustrialisering van onze economie. Alhoewel het accent ligt op de industrie (of secundaire sector) moet ook de dienstensector (tertiaire sector) voldoende aandacht krijgen vermits deze sector een belangrijke toegevoegde waarde creëert en een bijdrage levert tot het industrialisatieproces. Omgekeerd geldt ook dat de tertiaire sector functie is van de industrialisering (bijvoorbeeld verzekering van nijverheidsrisico's). Tenslotte dient ook de primaire sector te worden betrokken bij het industriële beleid.

Het industrieel beleid mag evenwel niet worden verbreed tot een algemeen socio-economisch beleid; de socio-economische aspecten dienen zo nodig in een ander forum te worden behandeld om een vertraging in de herindustrialisatie te vermijden (bijvoorbeeld SERV).

2. Beleid gericht op marktverruiming.

De marktverruiming dient op twee vlakken te worden gerealiseerd :

- op de buitenlandse markt door stimulering van de export ;
- op de binnenlandse markt door substitutie van de import.

2. a. Export

De Belgische markt is vaak te klein om de rendabiliteit van de industriële exploitaties te verzekeren. Zo is bijvoorbeeld de recuperatie van de hoge ontwikkelingskosten van gesofisticeerde produkten slechts mogelijk mits een voldoende afzet voor deze produkten kan gevonden worden. De Belgische markt is veelal te klein om de nodige afzet te realiseren. Bovendien worden behoud en schepping van tewerkstelling erdoor bevorderd.

In de toekomst verwacht men een toenemende industriële specialisatie per landenblok (bijvoorbeeld Comecon, West-Europa, Nieuwe geïndustrialiseerde landen,...). Dit betekent ook een intensivering van de internationale handel tussen de landenblokken. De geringe dimensie van de Belgische markt en de internationale specialisatie noodzaken een coherent exportbeleid gericht op de stimulering van de export van onder meer projecten, technieken, software, spijstechnologie, systemen, financieringsmogelijkheden (formules) naast tangibele produkten.

De uitbouw van een commerciële exportstructuur dient een absolute prioriteit in het exportbeleid te zijn. Hierbij wordt gedacht aan :

- een verbetering van de organisatie van het internationaal net van commerciële en landbouwwattachsés verantwoordelijk voor de actieve promotie van de Belgische produkten en diensten in het buitenland. Momenteel zijn de commerciële en landbouwdelegaties in het buitenland onvoldoende uitgebouwd, zij beschikken over onvoldoende middelen, zijn te weinig dynamisch en teveel afhankelijk van een bureaucratische structuur die belemmerend werkt.

- een reorganisatie en uitbouw van de BDBH en de NDALTP. Vastgesteld wordt dat bijvoorbeeld Nederland (Ministerie van Landbouw, Produktschappen) een heel wat actievere promotie-activiteit voert voor landbouwproducten.

- de ondersteuning van exportbedrijven die in het kader van buitenlandse projecten kapitaalparticipaties in de door hen te realiseren projecten moeten nemen (zogenaamde joint-ventures). Deze ondersteuning kan gebeuren via de Delcrederedienst en/of een gespecialiseerde instelling (analoog aan BMI).

2. b. Binnenlandse markt

Het beleid moet oog blijven hebben voor nationaal gerichte bedrijven met duidelijke

groeikansen zodat deze op de Belgische markt voldoende competitief zouden kunnen worden om de import gedeeltelijk te kunnen substitueren.

3. Beleid gericht op de creatie van toegevoegde waarde.

Het beleid dient de ontwikkeling van bedrijven die een hoge toegevoegde waarde voortbrengen, te ondersteunen. Het betreft hier

- zowel bedrijven werkzaam in de bestaande basisindustrie voor zover ze toekomstgericht zijn (niet : stervende bedrijven in leven houden),
- als bedrijven met toepassingen inzake spits technologieën.

4. Hoofddaccent op innovatie.

Het hoofddaccent van het Vernieuwde Vlaams Industrieel Beleid moet liggen op innovatie (nieuwe produkten, nieuwe procédés).

De voordelen hieraan verbonden zijn onder meer :

- contact houden met de evolutie van de know-how,
- afremmen van brain-drain,
- bewaren van de competitiviteit,
- versterken van de onafhankelijkheid ten opzichte van het buitenland voor bepaalde essentiële produkten (bijvoorbeeld chips).

Het stimuleren van de spits technologie mag nochtans niet gebeuren ten koste van bestaande toekomstgerichte bedrijven die een hoge toegevoegde waarde creëren. Financiering van nieuwe ontwikkelingen gebeurt in de industriële sector voor 70 % door het overschot op de „klassieke ” produkties.

5. Internationale situering.

Het Vernieuwde Vlaams Industrieel Beleid moet worden geïntegreerd in en afgestemd op de initiatieven ter zake op internationaal vlak die uitgaan van politieke of bedrijfsinstanties (bijvoorbeeld ESPRIT). Dit is ondermeer noodzakelijk :

- omwille van de belangrijkheid van de middelen nodig voor innovatieprojecten,
- om dubbelwerk te vermijden,
- voor uitwisseling van informatie.

6. Vlaams karakter.

De Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 dient verder uitgevoerd te worden zodat het Vlaamse Gewest :

- de nodige bevoegdheden maar ook de middelen ontvangt voor de realisatie van een vernieuwd industrieel beleid ;
- toegang krijgt tot het net van attachés in het buitenland.

Het Vlaams karakter mag evenwel niet op onverantwoorde wijze worden doorgedrukt : bijvoorbeeld dubbele structuren opzetten (op nationaal en gewestelijk vlak) die uiteindelijk ten laste vallen van dezelfde burger (bijvoorbeeld het „nationaal” wetsontwerp nr. 775 en het Vlaams industrieel voorkomingsbeleid ; IVA en STV in SERV, . . .).

7. Rol van de Overheid.

De overheid stimuleert en begeleidt de industriële ontwikkeling, maar stelt zich hierbij in essentie subsidiair op. Dit betekent onder meer dat de overheid :

- geen of slechts uitzonderlijk een bedrijfsinitiatief mag nemen (de overheid is geen goed manager) ;
- wel een controle- en verantwoordingsrecht heeft.

Hoofdtaken zijn :

- organiseren van beurzen, handelsmissies, . . . ter stimulering
- en omkadering van het industriële initiatief (infrastructuur, fiscaliteit, . . .). Het afremmen van initiatieven door bureaucratische structuren en reglementen moet vermeden worden.

8. Onderneming en onderwijs.

Er dient een gestructureerd samenwerkingsverband tussen de onderneming en het onderwijs (in ruime zin) te worden opgezet ; dit houdt meer in dan universitair onderwijs en (toegepast) wetenschappelijk onderzoek. De voordelen van een dergelijk samenwerkingsverband zijn

- kwalitatieve en kwantitatieve afstemming van het onderwijs op de behoeften van de ondernemingen,
 - doorstroming van know-how,
 - vermindering van de maatschappelijke tegenstand tegen de nieuwe technologieën,
 - voorkoming van bepaalde werkloosheidscontingenten op termijn.
-

BIJLAGE 5

Vlaams Economisch Verbond

Nota voor de Commissie voor economisch-, tewerkstellings- en energiebeleid van de Vlaamse Raad

Een industrieel beleid moet worden gevestigd op twee belangrijke groepen van beleidsinstrumenten. Een eerste groep omvat het geheel van instrumenten dat gericht is op het scheppen van de ideale werkingsomgeving van de ondernemingen. In deze groep zijn de belangrijke componenten onder andere het geheel van sociale maatregelen en het fiscaal en budgettair beleid. Een tweede groep van beleidsinstrumenten zijn de hefboomen van het industrieel beleid, onder andere de prototypes, het IWONL, de buitenlandse handel, . . .

In het kader van de wet van 1980 behoren de hefboomen voor het industrieel beleid tot de regionale bevoegdheid. Wij stellen echter vast dat de daadwerkelijke overheveling van deze hefboomen nog maar zeer gedeeltelijk is gebeurd. Er moet dan ook worden aangedrongen op een versnelde overheveling van deze hefboomen naar de regio's.

Gelijktijdig dringt het VEV erop aan dat er verder wordt gewerkt aan een geheel van maatregelen die gezamenlijk uitmonden in een verbetering van het werkingsklimaat van de ondernemingen. Een belangrijk aspect daarin is de defiscalisering, die trouwens volledig kadert in de „back the winner” aanpak. Deze defiscalisering moet worden vertaald in een grondige hervorming van de expansiewetgeving.

De huidige selectieve subsidiëeringspolitiek die wordt gehanteerd dient te worden vervangen door algemene fiscale maatregelen.

Binnen dit kader van algemene, hoofdzakelijk fiscale maatregelen moeten de industriële hefboomen op regionale basis worden gehanteerd.

De concrete beleidslijnen kunnen dan ook als volgt worden getrokken :

- Binnen het kader van de wet van 1980 dient de regionalisering verder te worden uitgebouwd, wat neerkomt op een overheveling van de hefboomen van het industrieel beleid naar de regio.

- Bij de nationale overheid dient te worden aangedrongen om een geheel van algemene, in hoofdzaak fiscale, maatregelen te treffen ter verbetering van het ondernemingsklimaat. Gelijktijdig dient er een politiek van kostenbeheersing, met het accent op de loonkostenbeheersing, te worden gevoerd om het concurrentievermogen van de ondernemingen ten aanzien van dat van de belangrijke concurrenten op peil te houden.

Met betrekking tot de DIRV-actie heeft het VEV een positieve instelling. Wel is het VEV van mening dat er enige nuancering nodig is. De gehele actie mag niet louter geconcentreerd worden op spijttechnologieën en op nieuwe produkten. Ook de toepassing van de technologieën moet worden aangemoedigd. De DIRV-actie mag dus niet eenzijdig worden geïnterpreteerd. Marktverdieping en vergroting van het volume van de huidige activiteiten zijn even belangrijk en moeten wezenlijk deel uitmaken van het DIRV-programma.

Antwerpen, 14 februari 1984.

R. De Feyter,

Afgevaardigd-B eheerder

Bijlage : Verklaring van het VEV over twee jaar beleid van de Vlaamse Regering.

Twee jaar Vlaamse Regering : Alle kansen zijn nog niet benut

Na twee jaar actieve werking is de Vlaamse regering op weg om volgens Vlaamse inzichten en aanpak een eigen beleid te profileren. Zij heeft daardoor al een zekere identiteit verworven.

Er zijn gunstige resultaten, maar de Vlaamse regering heeft nog niet ten volle alle kansen benut die de staatshervorming haar biedt. Indien zij de zogenaamde industriële hefboomen, die haar krachtens de staatshervorming toekomen, volledig zou opeisen, kan zij de Vlaamse economie grotere en stevigere impulsen geven.

1. De vertrekbasis

Toen de Vlaamse regering bij haar start een aantal bevoegdheden ontving, die dank zij de staatshervorming waren verworven, dan kreeg zij ook – voor een deel – de bevoegdheid de Vlaamse economie te bevorderen. Dat moet trouwens haar eerste taak zijn.

Het Gewest, waarvoor de Vlaamse regering bij haar aantreden begin 1982 de zorg kreeg, biedt al sedert vele decennia een bijzonder gunstig platform, van waarop elk economisch beleid behoorlijk kan vertrekken. De geografische (maritieme) ligging, de infrastructurele uitbouw (havens, water- en spoorwegen, het autowegennet), het gunstig sociaal klimaat, de kwaliteit van het arbeidsaanbod en de industriële dynamiek, zijn al lang waarborgen voor de economische ontwikkeling van de Vlaamse regio. Met die troefkaarten haalde – en haalt – het Vlaamse Gewest, in weerwil van de internationale crisis, nog relatief behoorlijke cijfers.

De studie „Het sociaal economisch profiel van Vlaanderen” (1) van de Vlaamse sectie van het Planbureau, stelt dat Vlaanderen, in het Belgisch geheel en in vergelijking met zeven andere kleinere landen, een uitgesproken industriële regio geworden is met unieke exportprestaties.

Vlaanderen betekent 57,4 % (in 1983) van de Belgische bevolking, 55,7 % van de werknemers in de privé-sector, 61,8 % van de werknemers in de secundaire sector (beide cijfers : medio 1982), 57 % van het bruto-regionaal produkt (1979) en 69 % van de export (1979).

Het industrieel dynamisme van Vlaanderen komt sterk tot uiting in het indexcijfer van de industriële produktie (exclusief bouw). Stelt men het gemiddelde van 1970 gelijk aan 100, dan bedraagt de index voor de industriële produktie in september 1983 144,6 voor Vlaanderen, 97,3 voor Wallonië, 101,6 voor Brussel en 123,1 voor heel België. Gedurende de periode 1970-1983 nam de industriële produktie toe met 3,0 % per jaar in Vlaanderen en 1,6 % per jaar in België. Dit is, zelfs in internationaal perspectief, een zeer goede score.

– Industriële tewerkstelling

Medio 1982 werkten in Vlaanderen 642.170 werknemers in de secundaire sector. Dit vertegenwoordigt 61,7 % van het Belgisch totaal. De industriële tewerkstelling kent in Vlaanderen een mindere teruggang, want in 1974 bedroeg dit percentage slechts 58,1.

Dit alles betekent niet dat Vlaanderen niet te kampen heeft met een verregaande industriële afbraak. Stelt men 1974 gelijk aan 100, dan daalt de tewerkstelling in de secundaire sector tot 78,1 in Vlaanderen en 68,9 en 62,7 in Wallonië en Brussel. Doch de globale tewerkstelling (midden 1982) in Vlaanderen is slechts gedaald met 35.000 eenheden ten opzichte van het peil van 1974. (2)

– Werkloosheid

Is dat resultaat bijgevolg nog relatief behoorlijk, dan heeft ook Vlaanderen te kampen met en hoge werkloosheid, vooral door de aangroei van de actieve bevolking. In de periode 1970-1981 nam de beroepsbevolking toe met 352.000 in België, van wie 281.000 personen in Vlaanderen.

De werkloosheid in Vlaanderen groeide van 51.600 in 1974 tot 289.700 werklozen in 1983.

– Export

De Vlaamse export bleef intussen – gelukkig trouwens, zonet was de werkloosheid nog

(1) „Sociaal-economisch profiel van Vlaanderen”, Planbureau, Sectie Vlaanderen, november 1983.

(2) Voor België daalt de tewerkstelling met 147.500 in dezelfde periode.

toegenomen – haar exportprestaties opvoeren. In 1966 verwezenlijkte Vlaanderen 60 % van de Belgische export. In 1979 was dat percentage opgelopen tot 69 %. Een eerste schatting op basis van de industriële produktie, laat vermoeden dat Vlaanderen in 1983 72 % van de Belgische export voor zijn rekening zal nemen.

Het percentage van de exportverhandelingen ten opzichte van het totaal van de leveringen die de Vlaamse economie presteerde, steeg van 38 % in 1966 tot 50 % in 1973,55 % in 1979 en vermoedelijk 59 % in 1983. Wallonië kent vanaf 1975 een stabilisering van dit percentage. Het steeg van 37 % in 1966 tot 50 % in 1973 en 51 % in 1979.

– Buitenlandse investeringen

De buitenlandse investeringen kennen wel een enorme terugval. In de periode 1970-1977 werd gemiddeld voor 12,2 miljard BF per jaar buitenlandse investeringen aangetrokken (bron EZ - Rapport over buitenlandse investeringen). Daarvan ging er 35,5 % naar Wallonië, 17 % naar Brussel en 47,5 % naar Vlaanderen. In de periode 1978-1982 werden per jaar gemiddeld slechts 9,2 miljard BF buitenlandse investeringen aangetrokken, waarvan 55 % in Vlaanderen, 19 % in Wallonië en 26 % in Brussel.

II. De meerwaarde van de Vlaamse Regering.

De Vlaamse economie biedt bijgevolg een gunstig vertrekplatform voor een regering die aantreedt : Vlaanderen heeft uiteraard nog zijn aantrekkingspunten en boekt – weliswaar relatief – nog goede cijfers.

Maar heeft de Vlaamse regering sinds januari 1982, in de mate dat zij via de staatshervorming bevoegd en verantwoordelijk is, al een meerwaarde kunnen verwezenlijken ten bate van de Vlaamse economie ?

De Vlaamse regering kan een aantal primaire en essentiële prikkels ten aanzien van de Vlaamse economie niet invoeren, omdat die voortvloeien uit bevoegdheden die nationaal zijn : zo kan zij geen fiskale maatregelen nemen, die nochtans tot de meest effectieve prikkels behoren ten aanzien van het ondernemings- en investeringsklimaat.

Evenmin kan zij het normerend kader van de economische expansiewetgeving wijzigen ; zij beslist over de toepassing ervan.

Wel kan de Vlaamse regering door overleg en structuren, door een aantal betoelagingsinstrumenten, door acties, de industriële activiteit pogen te bevorderen.

1. De DIRV-actie

Het VEV heeft eind van de jaren zeventig de basisfilosofie uitgezet voor de zogenaamde „Derde Industriële Revolutie in Vlaanderen”-actie.

Het VEV was zich bewust van het feit dat een aantal produkten, die ook door de Vlaamse industrie worden voortgebracht en tegen de voorwaarden waartegen de Vlaamse industrie die produceert, regressief zijn in de internationale context.

Het substituut daarvan heet hoogtechnologie – dat is het resultaat van research, van kennis-arbeid, waarin ook Vlaanderen voor een aantal domeinen al voortreffelijke posities bekleedt. In die positieve gevallen ontbreekt echter nog vaak de industriële toepassing, de valorizatie van die kennis. Anderzijds is die kennis nog niet over de volle breedte van het hoogtechnologische veld voorhanden : het aantal domeinen is nog te beperkt.

Bevordering van speurwerk in universiteiten en bedrijven en een verhoogde samenwerking (interface) van hun opzoekingswerk, kan dat aantal domeinen verruimen. Enerzijds moeten de industriële resultaten van die kennis-arbeid uitmonden in nieuwe produkten, die de teruglopende produkten vervangen. Anderzijds moeten de Vlaamse bedrijven – wat zij ook voortbrengen – hun produktie zelf aanpassen willen zij wereldwijd concurrentieel blijven. Dat kan maar door een bestendige „her-technologisering”. Het ontwerpen en operationeel maken van deze nieuwe produktietechnieken is een ander noodzakelijk uitvloeisel van deze kennisarbeid. Ook daarin is Vlaanderen nog onvoldoende bekwaamd.

Waren dat – zeer summier – de basisideeën, dan waren er voor het VEV concrete actieformen nodig. Een eerste daarvan was de Flemish Aerospace Group, die eind 1980 werd opgericht.

Het VEV ervoer het als uiterst waardevol dat de Vlaamse regering begin 1982 op die DIRV-actie inpikte : daarmee werd de inspanning op een veel breder front gevoerd en kon de zo noodzakelijke bewustwording van werkgevers en werknemers sneller worden bewerkt, en komen effectieve resultaten vlugger binnen het bereik.

Flanders' Technology was een mijlpaal in die bewustmaking, zowel voor de bedrijfswe-reld zelf als naar het brede publiek toe. Voor de toch al talrijke buitenlandse bezoekers toonde de Vlaamse industrie dat zij al een eind weg heeft afgelegd. Uit de kennismaking groeide vanuit het buitenland ook waardering die bestellingen tot gevolg had.

De bekommernis van de Vlaamse regering om industrieel snel tot resultaten te komen, bracht haar tot een regelmatige samenwerking met de VEV-actiegroepen (Flag, Meditek, Agriv, Flora en Energik) en tot de organisatie van de zogenaamde T-dagen. Diezelfde posi-tieve bekommernis dreef haar tot de aanzet van een aantal toekomstgerichte projecten.

Opvallend is echter wel de grote rol die de overheid zichzelf toemeet bij elk van deze projecten. Het mag ook voor de Vlaamse regering geen regel zijn dat de overheid in som-mige projecten een meerderheid neemt. Teveel staat is ook voor de DIRV-actie op termijn een slechte zaak. Wij zijn ervan overtuigd dat er voor waardevolle projecten ook in de pri-vé-sector nog risico-wil en -kapitaal voorhanden is.

2. Beleid ten aanzien van ondernemingen in moeilijkheden

De Vlaamse industrie heeft het jongste jaar een aantal opmerkelijke falingen meege-maakt. Ook het VEV ervoer die als heel pijnlijk. Toch waardeert het de lijn die de Vlaamse regering blijkbaar als een meer bestendige beleidslijn aanneemt : de economische leef-baarheid overweegt thans duidelijk meer dan de louter sociaal-politieke bekommernis, die op termijn alleen veel geld vergt en ten slotte toch niet houdbaar blijft.

Een ander positief element bij dit beleid is zeker dat de overheid niet meer alleen wenst scheep te gaan : zij wil – en terecht – de poorten van bedrijven in moeilijkheden maar openhouden indien ook privé-partners bereid zijn risico te lopen.

Of anderzijds de „Commissie voor preventief beleid” zulke gebeurens zal kunnen voor-komen, is hoogst twijfelachtig. De fundamentele vraag is : wanneer zijn er echt moeilijke-heden ? Zal men de discretie eerbiedigen, die ook een bedrijf nodig heeft ? Is deze commissie niet eerder een poort voor een data-bank over zoveel mogelijk – of alle ? – bedrijven ?

Het VEV heeft ten slotte – na lange onderhandelingen – ingestemd met een commissie van onafhankelijken, zodat er nog enige waarborg blijft. Van een nieuw initiatiefrecht voor deze commissie ten aanzien van ondernemingen met minder dan 100 werknemers kan er in geen geval sprake zijn.

3. Expansiewetgeving

Het VEV meent al sedert verscheidene jaren dat de expansiewetgeving beter vervangen wordt door een gunstiger fiscaal regime voor de bedrijven.

Wij weten dat enkel de toepassing van de expansiewetgeving een gewestelijke bevoegd-hed is (De normering is echter en nationale materie). De vervanging van die expansiewet-geving door een algemeen fiscaal gunstregime zou bijgevolg een afschaffing betekenen van een regionale bevoegdheid. Toch zou de vervanging van het ene door het andere stel-sel een winstpunt betekenen – ten minste indien dit een algemeen gunstiger investerings-regime tot gevolg zou hebben. Want juist aan investeringen heeft dit land, ook het Vlaam-se gewest, een sterke behoefte.

Tegenover deze hervorming, die een bevoegdheidswijziging (of vermindering) inhoudt van de Vlaamse regering, staat de gerechtvaardigde Vlaamse eis dat zij dringend moet kun-nen beschikken over de zogenaamde industriële hefbomen, die haar toekomen.

Zolang echter de expansiewetgeving nog geldt, mag er geen te strikt interpretatief ge-bruik van gemaakt worden. De Vlaamse regering mikt de jongste jaren in de toepassing er-van al te uitsluitend op DIRV-realisaties. Dat al te exclusieve karakter is verkeerd. De Vlaamse industrie en nijverheid bestaan uit velerlei activiteiten, waarvan er gelukkig nog vele behartenswaardig zijn, die niet direct op de DIRV-noemer kunnen worden geschre-ven. Veel van die activiteiten krijgen eenvoudigweg geen expansiesteun meer. Dat is jam-mer, vooral wanneer het om recente expansie-investeringen gaat, waarbij de ondernemer nog op enige steun rekende omdat de nieuwe (interpretatieve) oriëntering van de expan-siewet op dat moment nog niet gold : achteraf vernam de ondernemer ten slotte dat hij zich misrekend had. Daarom is het onbegrijpelijk dat de wet van augustus 1978 voor KMO's in de praktijk eigenlijk niet meer werkt.

4. Het tewerkstellingsbeleid

Ofschoon het tewerkstellingsbeleid een geregionaliseerde materie is (terwijl de be-roepsopleiding een gemeenschapsmaterie is), kunnen de Vlaamse ministers na twee jaar zogenaamd effectief regeerwerk, nog steeds niet autonoom optreden in deze aangelegen-heid. De omvorming van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling (RVA) tot een Vlaamse

Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDA) is nog altijd niet gebeurd. Daarvoor ligt nog altijd een wetsontwerp in het parlement ter bespreking. Wie belet de Vlaamse regering om op de snelle behandeling ervan aan te dringen bij de nationale regering ? De overstap van het betrokken ambtenarenkorps van een nationaal naar een regionaal ministerie gaat bovendien gepaard met een aantal politieke, syndicale, administratieve en individuele carrière-problemen.

Een consequente politiek houdt eveneens in dat het patrimonium van de RVA (gebouwen en uitrusting) aan het gewest wordt overgedragen.

Ook budgettaire is er weinig te merken van de regionale bevoegdheid. De nationale minister van tewerkstelling blijft bevoegdend optreden.

De subregionale tewerkstellingscomités, die op subregionaal vlak zowel inzake arbeidsbemiddeling als inzake beroepsopleiding een erg belangrijke rol moeten spelen, zullen weliswaar over een benoemingsdecreet, opdrachten en richtlijnen kunnen beschikken voor een huishoudelijk reglement, maar zolang de bevoegdheidsconflicten niet opgelost zijn, kan van een eigen beleid voor het Vlaamse gewest niet gesproken worden.

5. Het milieubeleid

Het Vlaamse bedrijfsleven is er zich van bewust dat het milieubeleid een schakel is van het hele ondernemingsbeleid. De relatie tussen milieu en economie eist van het milieubeleid nochtans een duidelijke samenhang, het stellen van prioriteiten, de coördinatie van de vergunningsstelsels. Een planmatige en geïntegreerde aanpak is bijgevolg een absolute vereiste. Dat betekent concreet informatie en overleg, die niet moeten beperkt blijven tot de Vlaamse Raad voor het Leefmilieu. Die planmatige aanpak moet ook de rechtszekerheid ten goede komen, zowel op het vlak van reglementaire als van financiële implicaties.

Belangrijk voor de toekomst is hierbij het algemeen ondernemingsklimaat. Bij komende lasten als de bijdrage in de waterzuivering (vanaf 1984) en de milieuheffing (eveneens vanaf 1984) worden zwaar aangevoeld en mogen geenszins onze concurrentiepositie aantasten, ook niet tegenover Wallonië, waar die heffingen niet gelden.

Anderzijds moeten in het milieubeleid bedrijfsnormen worden gehanteerd : zo is er een bedrijfseconomische benadering nodig van de geplande investeringen inzake afvalverwerking en waterzuivering. Er moet worden gestreefd naar een optimalisatie van het bestaande milieu-apparaat, rekening houdend met de budgettaire beperkingen.

6. Het VESOK en de SER

Het VEV gelooft in een overlegmodel. Het meent echter dat de overlegstructuren op Vlaams vlak eenvoudig moeten blijven. In geen geval mag men naar een vermenigvuldiging gaan van overlegplatforms, waar ten slotte dezelfde sociale partners elkaar steeds weer ontmoeten. Zo gebeurt dat thans nationaal : er is een Nationale Arbeidsraad, een Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, een Nationaal Komitee voor de Economische Expansie, er is het overleg regering-sociale partners Elk van deze comités of raden heeft uiteraard een eigen administratieve „cel”.

Het VEV is voor Vlaanderen voorstander van twee platforms : een Vlaams Economisch en Sociaal Overlegorgaan (VESOK) en een Sociaal Economische Raad (SER). Het eerste is het platform voor alle „tripartite”-overleg : daar raadplegen regering en werkgevers en werknemers elkaar. De SER is het „bipartite-niveau, dat van de sociale partners (werkgevers-werknemers) onderling.

Het VESOK bestaat sinds maart 1980 als een feitelijke instelling. Het wordt bijeengeroepen op initiatief van de Vlaamse regering en met bespreekbare materies en documenten „gevoed” door het kabinet van de voorzitter van de Vlaamse regering.

Het VEV dringt al geruime tijd aan op een institutionalisering, een erkenning via een decreet, van het VESOK. Zo krijgt dit overleg een volwassen eigen structuur, los van politieke wisselvalligheden : via een eigen statuut en huishoudelijk reglement zal het een regelmatig leven leiden, en bovendien mettertijd gevoed worden door een eigen cel, die deel uitmaakt van de Vlaamse administratie.

Anderzijds dient uit de – lopende – omvorming van de Gewestelijke Economische Raad voor Vlaanderen dringend de Sociaal Economische Raad (SER) op poten gezet te worden. Ook die SER kan gevoed worden vanuit de Vlaamse administratie (de SER dient met andere woorden niet gewoon het personeel van de GERV over te nemen).

In de SER en/of het VESOK worden alle wetteksten (ontwerpen of voorstellen van decreet) besproken die een sociaal-economisch impact hebben. Anderzijds kunnen in de SER initiatieven genomen ter bespreking met de Vlaamse regering, waarvoor dan het VESOK het geëigende niveau is.

Het sociaal overleg moet ten slotte ook kunnen uitmonden in regionale collectieve arbeidsovereenkomsten.

III. Expansief denken

De Vlaamse regering mag geen regering zijn die louter het beheer van het Vlaamse gewest uitoefent. Wil zij Vlaanderen op weg zetten naar een verhoogde economische groei, dan moet zij ook expansief denken : welke middelen heeft de Vlaamse economie nodig om meer slagkracht te krijgen ?

De Vlaamse regering moet niet afwachtend staan tegenover de staatshervorming van 1980, die nog altijd niet volledig uitgevoerd is. Zij mag geen passieve beheerder zijn. Zij dient een voortdurend gewetensonderzoek te verrichten over de oriëntaties van en de middelen voor de Vlaamse economie. Het resultaat van dat onderzoek moet zij actief verdedigen bij de nationale regering en desgevallend via wettelijke initiatieven in het nationale parlement laten verwezenlijken.

A. De lijst van zogenaamde industriële hefboomen, die nog niet geregionaliseerd of gecommunautariseerd zijn, is nog behoorlijk lang. Deze industriële hefboomen zijn nochtans verbonden met het industrieel beleid, dat een regionale bevoegdheid is.

Waarom bepleit de Vlaamse regering niet met aandrang de spoedige volledige opdeling van de industriële hefboomen ? Het is een van haar eerste taken gangmaker te spelen bij de uitvoering van de staatshervorming.

Volgende tabel geeft een niet-limitatief overzicht van deze hefboomen, alsook de verdeling van de kredieten naar de gewesten toe. Opmerkelijk daarbij is de sterke minderheidspositie van Vlaanderen.

Directe instrumenten : periode 1980-1982 (1)

(in miljoenen en procenten)

	Totaal	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
A. Financieringsonderzoek, ontwikkeling en demonstratie.				
A. 1. Fondsen : IWONL, Prototypes, Fonds voor Collectief Fundamenteel Onderzoek (FKFO)	15.100,8 (100,0%)	7.100,6 (47,2 %)	6.679,2 (44,23 %)	1.321,0 (8,75 %)
A.2. Geconcerteerde acties : R&zD-kredieten DPWB ; deelname in internationale projecten (ESA, Kalkar, JET) ; R & D-aard- en delfstoffen ; R & D-landbouw, programma's technologische vernieuwing (2)	8.760,5 (100,0 %)	3.542,5 (40,44 %)	3.708,7 (42,33%)	1.509,3 (17,33 %)
4.3. Totaal	23.861,3 (100,0 %)	10.643,1 (44,60 %)	10.387,9 (43,54 %)	2.830,3 (11,86%)
B. Financiering (productie-)investeringen				
Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie : middenstand en financiën ; Fonds voor Industriële Vernieuwing (FIV) ; Fonds Humanisering Arbeid (FHA)	11.214,8 (100,0%)	5.037,0 (44,91 %)	5.257,0 (46,88%)	920,8 (8,21 %)
Algemeen totaal	35.076,7 (100,0%)	15.680,1 (44,70 %)	15.644,9 (44,60 %)	3.751,1 (10,70 %)

(1) Enkel voor de instrumenten waarvoor een regionale verdeling gekend is (op basis van Parlementaire vragen en antwoorden en jaarverslagen van instellingen).

(2) Geconcerteerde acties : uitmuntendheidsprogramma's die een industriële finaliteit hebben. Dienst Programmering Wetenschapsbeleid : ook deze programma's kunnen een industriële finaliteit hebben ; het zijn programma's inzake luchtvaart, energie, informatica, afvalstoffen en dergelijke meer.

De vermelde internationale programma's zijn bijzonder belangrijk omdat via de Belgische deelneming industriële compensaties terugvloeien naar onze industrie.

Wat betreft de fondsen onder A., beloofde de nationale regering eind juli 1983 om vóór het einde van het voorbije jaar het IWONL en het Fonds voor Prototypes te **regionaliseren***. Van het Fonds voor Collectief Fundamenteel Onderzoek (FKFO) en aanverwante fondsen is er tot nog toe geen sprake.

Deze fondsen onder A. 1., maar ook die onder B., komen duidelijk in aanmerking voor regionalisering. De middelen onder A.2 zouden als behorend tot zogenaamde nationale materies kunnen worden bestempeld. Toch zijn ook dit industriële hefbomen. Er dient daarvoor bijgevolg een passende regeling gevonden te worden.

Voor de fondsen onder A. 1 en B. betekend regionalisering een volledige splitsing. Deze fondsen zijn als industriële hefbomen immers zulkdanige evidenties.

De volledige splitsing van al deze middelen levert de Vlaamse industrie beslist meer kansen op. Die splitsing mag nochtans niet gebeuren via een procentuele verdeling van de middelen naar de gewesten en/of gemeenschappen. Dan creëert men nieuwe dotaties bij. Een splitsing houdt voor ons in dat al deze fondsen of kredieten tot nul herleid worden, dat de gewesten en/of gemeenschappen tegelijkertijd bijkomende eigen middelen krijgen via het eigen financieringsmechanisme (ristorno's of eigen fiscaliteit) zoals voorzien bij de staatshervorming (wet van 9 augustus 1980) om daarmee naar eigen goedvinden en beleid op te bouwen.

B. Een commerciële strategie is een andere pijler van het industrieel beleid. Commerciële strategie is ook export. Ligt het niet in de bevoegdheid van het gewest een eigen politiek buitenlands beleid te voeren, dan moet het gewest de bevoegdheid hebben om in uitvoering van het industrieel beleid in het buitenland op te treden.

Dit houdt in dat het gewest, weliswaar binnen de nationale en internationale politieke akkoorden, autonoom optreedt in domeinen als :

- De promotie van de investeringsmogelijkheden en het aantrekken van investeringen. Dit is in het verleden trouwens ook steeds regionaal gebeurd.
- Het bevorderen van de technologie-overdrachten zowel tussen de onderzoekscentra als tussen de ondernemingen. Dit kan geregionaliseerd worden door het promoveren en tot stand brengen van grensoverschrijdende samenwerking op het vlak van onderzoeksprojecten, deelname aan internationale onderzoeksprogramma's, prospectie en aantrekken van technologieën, promotie van internationale technologietransfert van de ondernemingen.
- De promotie van de export. In het kader van de wet van augustus 1980 behoort het legislatief omkaderend beleid ter zake tot de nationale competentie. De uitvoering is echter een deel van het industrieel beleid, dat regionaal moet worden gevoerd.

De instrumenten voor zulk beleid zijn talrijk : de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel (BDBH), het Fonds voor Buitenlandse Handel (FBH), Copromex, het Fonds voor leningen van staat tot staat, het Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking (ABOS), het Fonds voor Ontwikkelingswamenwerking. Ook deze instrumenten van het exportbeleid kunnen uiterst functioneel worden – ze zijn het nu onvoldoende – voor de Vlaamse industrie. De regionalisering kan op de eerste plaats evident zijn voor de BDBH, voor het FBH en voor Copromex. Voor de andere instrumenten kan de vraag naar structurele aanpassingen wenselijk zijn.

Al deze instrumenten samen vertegenwoordigen een merkwaardig cijfer aan kredieten. De verdeling naar de gewesten toe is statistisch maar voor enkele daarvan beschikbaar. In de enkele gevallen waarin dat statistisch materiaal wel voorhanden is, blijkt dat Vlaanderen schromelijk te weinig part.

* Zij bevestigde toen ook de regionalisering van de Dienst voor Nijverheidsbevordering (DNB). Daarvoor is nu zopas een KB verschenen, volgens hetwelk die regionalisering op 1 april 1984 moet gebeurd zijn.

Kredieten 1983 voor hefbomen inzake buitenlands exportbeleid (1)

(in miljoenen)

Werking BDBH	675,0
Transfert van Buitenlandse Zaken naar het Fonds voor Buitenlandse Handel	190,0
Copromex (FEERR) (2)	3.900,0
Fonds voor leningen van staat tot staat	2.600,0
ABOS	336,0
Fonds voor Ontwikkelingssamenwerking	5.820,7 (3)

Regionale spreiding : periode 1980-1981 (gemiddeld) (4)

	Totaal	Vlaanderen	Wallonië	Brussel
Leningen van staat tot staat (5)	1.750 (100 %)	495 (28 %)	1.255 (72 %)	
Fonds voor Buitenlandse Handel (6)	318 (100 %)	129 (41 %)	45 (14 %)	143 (45 %)
Totaal gemiddeld 1981-1982	2.068 (100 %)	624 (30 %)	1.300 (63 %)	143 (7 %)

Een opdeling van instrumenten als de BDBH, het Fonds voor Buitenlandse Handel en Copromex – drie evidenties voor een splitsing – mag in dit geval evenmin via een procentuele toewijzing verlopen. Ook hier dienen de gewesten vanaf de nullijn te vertrekken en via eigen middelen een beleid op te bouwen.

C. Expansief denken impliceert eveneens dat de Vlaamse regering vanuit het eigen gewest wensen en noodwendigheden formuleert tegenover de nationale regering, die te maken hebben met nationale bevoegdheden. Ook zo verdedigt zij het Vlaamse belang.

Lijkt het zo ondenkbaar dat de Vlaamse regering een gunstiger ondernemingsfiscaliteit bepleit bij de nationale regering ?

IV. De herunitarisering

De staatshervorming is nog maar drie jaar operationeel en toch zijn er in de politieke praktijk herunitariseringstendenzen merkbaar.

Vanuit de Vlaamse regering is er geen protest gehoord toen op nationaal vlak technologie-akkoorden werden onderhandeld. Nieuwe technologieën zijn nochtans een aspect van het gewestelijk industrieel beleid.

De staalfinanciering is een ander en duidelijk fenomeen van herunitarisering : regionaal toegewezen financieringsmiddelen (erfenisrechten) worden door nationale regeringsleden beheerd. De trekkingsrechten van Sidmar en andere worden in allerlei regionale subholdings gestopt, die onder nationaal beheer staan.

(1) Ook het Fonds voor leningen van staat tot staat, het ABOS en het Fonds voor de Ontwikkelingssamenwerking worden hierin opgenomen, omdat zij een belangrijke „retour” veroorzaken van bestellingen bij de Belgische industrie.

(2) Fonds voor Economische Expansie en Regionale Reconversie.

(3) Indien men echter rekening houdt met de overdrachten (bij KB) van andere begrotingsartikelen, dan komt men tot een totaal van 12.885,0 miljoen.

(4) Deze tabel geeft dus enkel de instrumenten waarvoor een regionale opdeling mogelijk is.

(5) De regionale ventilering geeft hierbij de zogenaamde „retour” weer van orders bij de Belgische industrie.

(6) De regionale verdeling is hier gebeurd aan de hand van de goedgekeurde dossiers; deze cijfers geven bijgevolg geen duidelijkheid over het werkelijk getal ingediende dossiers vanuit de diverse gewesten.

Het reconversiebeleid wordt op nationale leest geschoeid : ook daartegen komt er geen echt krachtadig verzet van de Vlaamse regering.

Minister van Wetenschapsbeleid Maystadt creëerde in naam van het zogenaamde nationale wetenschapsbeleid een indrukwekkend pakket nieuwe middelen in het kader van de strategische schijf van het openbaar investeringsprogramma (OIP) : 9 miljard. Hij wendt die vervolgens aan om ook het toegepast wetenschappelijk onderzoek rijkelijk te stimuleren.

*

* *

„Het moet onze ambitie zijn de Vlaamse volkskracht tot haar volle ontplooiing te brengen. Wij beschikken over grote kansen, over een belangrijk potentieel aan mogelijkheden om ons te bevestigen als een volwaardig partner in de Belgische en de internationale gemeenschap. Wij moeten slagen in deze opdracht. Laten wij dit samen doen, door een bundeling van al onze goede wil en van onze creatieve krachten”.

Zo luidde de mededeling van de Vlaamse regering aan de Vlaamse Raad, bij haar aantreden in januari 1982.

Het VEV vraagt de Vlaamse regering uitdrukkelijk in 1984 zelf de motor te willen zijn bij de uitwerking van haar goede intenties van toen.

Dat vraagt expansief denken. En dat vereist voor de uitvoering veel daadkracht.

BIJLAGE 6

Evolutie van de activiteitsgraden in procenten

Tabel 1

Ontwikkeling van het activiteitspercentage voor mannen en vrouwen
(1866 - 1981)

Het % hier afgedrukt is het aantal vrouwen die werkten in dat jaar
op de totale vrouwelijke bevolking

	Vrouwen (%)	Mannen (%)
1866	36,7	66,1
1890	29,0	68,0
1910	29,2	69,7
1930	24,1	68,7
1947	19,0	64,1
1957	23,0	57,9
1961	19,9	56,3
1970	21,9	56,0
1975	27,6	54,8
1978	29,4	54,1
1980	30,7	54,0
1947 tot 1980	+ 11,7 %	– 10,1 %

Tabel II

		Waarnemingen			Voorzuitzichten		
		1961	1970	1977	1980	1985	1990
Mannen	15 - 19	51,9	42,3	32,2	30,4	27,3	24,2
	20 - 24	88,8	85,2	81,2	79,6	76,4	73,0
	25 - 29	97,4	96,9	97,4	97,4	97,4	97,4
	30 - 34	98,2	97,8	98,5	98,5	98,5	98,5
	35 - 39	97,8	97,5	97,7	97,7	97,7	97,7
	40 - 44	97,1	96,4	96,4	96,4	96,5	96,4
	45 - 49	95,7	94,4	94,3	94,4	94,3	94,4
	50 - 54	93,4	91,4	90,6	90,8	90,6	90,5
	55 - 59	88,5	85,0	82,0	80,5	78,2	75,9
	60 - 64	76,0	67,5	63,5	62,2	60,9	59,7
	65 - 69	13,5	8,6	3,3	1,6	0,2	0,0
Vrouwen	70 - 99	6,2	3,3	1,8	0,9	0,1	0,0
	15 - 19	44,7	38,4	27,0	25,4	22,9	20,3
	20 - 24	53,8	63,4	72,3	73,7	74,9	75,7
	25 - 29	35,3	47,8	65,3	69,6	73,9	77,3
	30 - 34	28,8	36,2	51,4	55,9	61,9	67,3
	35 - 39	27,4	31,6	41,8	44,9	50,0	54,9
	40 - 44	27,0	29,3	34,6	36,6	40,1	43,7
	45 - 49	25,4	26,9	29,8	31,1	33,5	36,2
	50 - 54	22,7	23,8	24,2	25,3	27,6	30,0
	55 - 59	18,0	16,6	14,7	14,7	14,6	14,4
	60 - 64	8,6	6,3	3,4	1,8	0,3	0,1
	65 - 69	5,1	2,9	0,5	0,2	0,1	0,0
	70 - 99	2,7	1,3	0,2	0,1	0,0	0,0

BIJLAGE 7

Evolutie van de totale werkgelegenheid in Vlaanderen, sedert 1953,
ingedeeld volgens hoofdsectoren

Tabel III

Jaar (30) juni	Vlaanderen				Wallonië				Arrondissement Brussel-hoofdstad				HET RIJK			
	Pri- maire sector	Secun- daire sector	Terti- aire sector	Totaal	Pri- maire sector	Secun- daire sector	Terti- aire sector	Totaal	Pri- maire sector	Secun- daire sector	Terti- aire sector	Totaal	Pri- maire sector	Secun- daire sector	Terti- aire sector	Totaal
1953	237,8	756,1	740,0	1.733,8	143,3	626,1	428,6	1.197,0	3,1	206,8	343,0	552,9	384,2	1.588,0	1.511,7	3.483,8
1954	232,6	772,4	744,9	1.749,9	139,6	616,0	430,5	1.186,1	3,0	208,5	348,5	560,0	375,2	1.596,9	1.523,6	3.495,9
1955	224,4	790,1	761,0	1.775,4	133,9	618,9	435,6	1.188,4	2,5	216,0	357,8	576,3	360,8	1.625,1	1.554,4	3.540,3
1956	216,9	810,9	753,9	1.781,6	128,5	630,1	434,9	1.193,5	2,8	221,6	361,3	585,7	348,2	1.662,8	1.549,8	3.560,8
1957	210,0	825,0	757,3	1.792,2	123,8	629,0	437,6	1.190,4	2,7	225,7	369,6	598,0	336,5	1.679,9	1.564,3	3.580,6
1958	203,2	798,4	764,7	1.766,2	119,1	607,3	438,9	1.165,3	2,3	217,2	386,8	606,3	324,6	1.623,0	1.590,4	3.538,0
1959	190,5	788,7	771,4	1.750,6	111,4	580,5	442,2	1.134,1	2,4	210,2	381,9	594,5	304,3	1.579,5	1.595,3	3.479,2
1960	187,2	811,1	774,0	1.772,3	109,5	560,8	443,3	1.113,6	2,4	213,4	387,8	603,6	299,1	1.585,2	1.605,3	3.489,6
1961	180,4	828,4	781,8	1.790,6	105,3	561,1	449,9	1.163,3	2,0	217,9	391,1	611,0	287,7	1.607,5	1.622,8	3.517,9
1962	176,0	847,6	798,4	1.822,0	101,8	558,1	459,3	1.192,0	2,0	223,1	403,6	628,7	279,8	1.628,9	1.661,4	3.570,0
1963	162,6	860,1	799,6	1.822,2	92,5	557,7	461,5	1.111,7	1,8	227,9	412,6	642,3	256,9	1.645,7	1.673,8	3.576,3
1964	149,0	882,5	804,8	1.836,2	85,3	562,8	461,5	1.109,6	1,9	230,0	423,7	655,6	236,2	1.675,4	1.689,8	3.601,3
1965	136,0	878,7	812,9	1.827,6	77,8	558,7	467,0	1.103,5	1,8	230,1	435,3	667,2	215,6	1.667,3	1.715,7	3.598,5
1966	127,3	886,0	826,6	1.839,8	71,6	543,1	476,1	1.090,8	1,6	226,8	448,0	676,4	200,5	1.656,0	1.750,7	3.607,1
1967	122,9	883,6	841,9	1.848,3	69,1	516,9	480,9	1.066,9	1,5	223,3	456,1	680,9	193,5	1.623,7	1.779,0	3.595,8
1968	118,0	877,5	854,7	1.850,2	65,9	504,6	485,7	1.056,1	1,6	218,8	462,8	683,2	185,5	1.601,0	1.803,0	3.589,5
1969	111,7	906,7	866,1	1.884,4	62,5	513,9	497,0	1.073,4	1,4	212,3	476,7	690,4	175,6	1.633,0	1.839,6	3.648,1
1970	105,6	930,2	884,1	1.919,8	57,3	516,8	503,8	1.077,7	1,3	209,4	493,7	704,2	164,0	1.655,8	1.881,4	3.701,5
1971	96,9	934,1	902,8	1.933,9	52,1	514,1	521,0	1.087,4	1,2	209,1	507,6	717,6	150,2	1.657,4	1.931,4	3.738,9
1972	92,6	921,8	930,4	1.944,8	48,2	500,5	532,9	1.081,8	1,0	203,2	505,5	709,6	141,8	1.625,3	1.969,3	3.736,5
1973	89,8	936,1	951,1	1.976,9	44,6	496,3	555,9	1.096,8	0,8	199,1	509,3	709,1	135,2	1.631,6	2.016,2	3.783,1
1974	85,1	950,3	977,2	2.012,5	43,6	499,0	565,2	1.107,7	0,9	194,9	520,6	716,4	129,6	1.644,2	2.063,0	3.836,8
1975	83,7	915,4	994,0	1.993,0	41,9	480,5	569,3	1.091,7	0,7	182,7	515,2	698,6	126,3	1.578,6	2.078,6	3.783,6
1976	77,8	897,4	1.022,6	1.997,8	40,4	460,0	580,5	1.080,9	0,6	174,7	505,6	680,8	118,7	1.532,1	2.108,4	3.759,5
1977	74,7	876,3	1.043,7	1.994,9	38,5	444,3	594,1	1.076,8	0,7	161,6	518,9	681,1	113,9	1.482,2	2.156,7	3.752,7
1978	72,5	863,6	1.064,9	2.001,0	36,4	423,1	612,9	1.072,5	0,7	148,3	533,1	682,1	109,6	1.435,2	2.210,8	3.755,6
1979	72,5	853,0	1.107,6	2.033,0	36,5	410,8	643,0	1.090,3	0,7	145,0	532,2	677,9	109,7	1.408,8	2.283,0	3.801,4
1980	69,2	845,3	1.122,9	2.037,8	33,4	400,5	651,9	1.086,3	0,4	140,9	531,9	673,6	103,2	1.387,0	2.307,2	3.797,8
1981	64,2	800,0	1.132,8	2.001,3	32,1	370,6	655,1	1.058,0	0,3	130,4	528,8	659,6	100,7	1.300,9	2.317,0	3.719,0

Primaire sector : landbouw

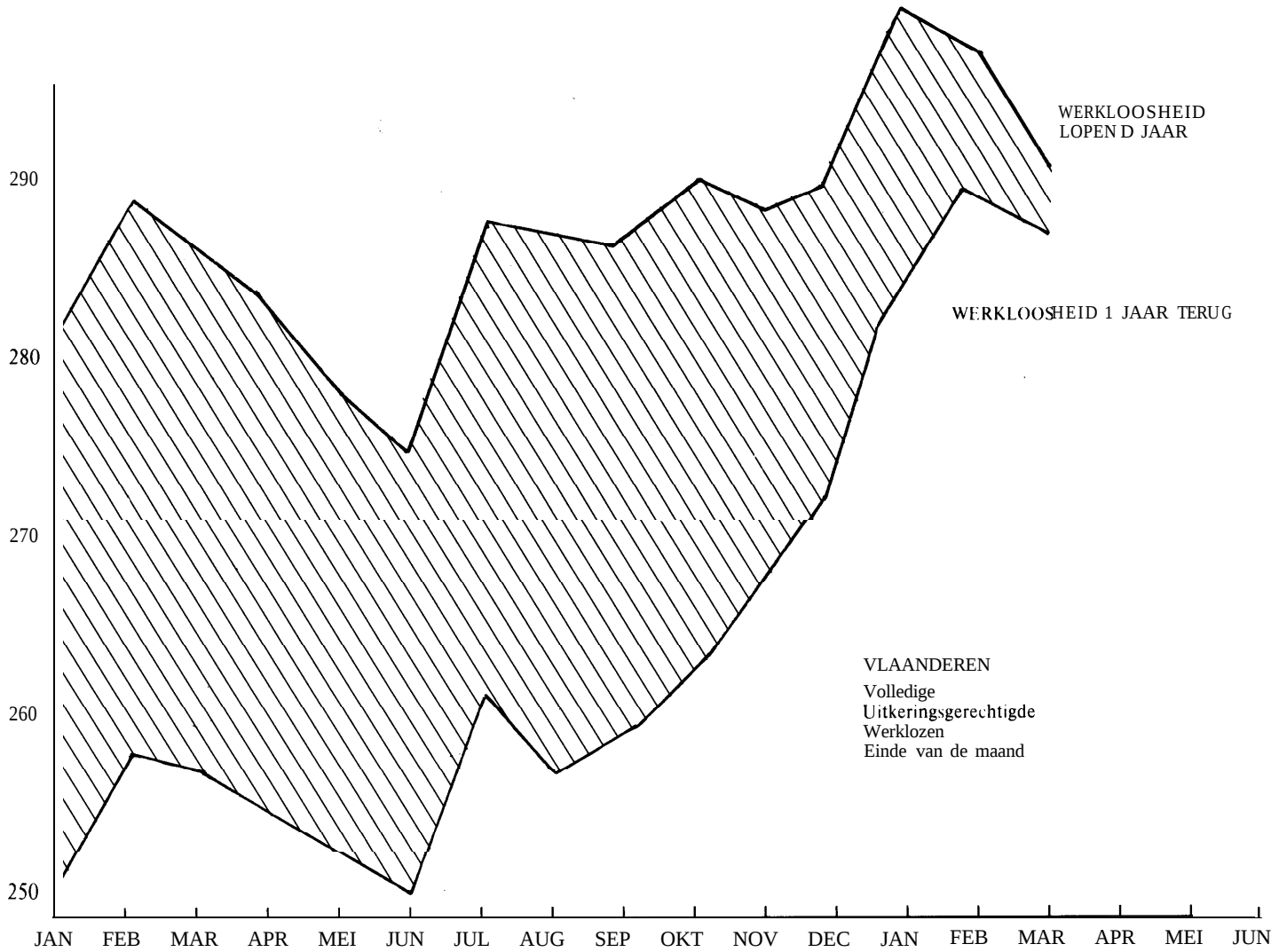
Secundaire sector : energie, industrie, bouw

Tertiaire sector : vervoer en verkeer, handel en diensten. Omvat ook de dienstplichtigen, de door de overheid tewerkgestelde werklozen en de tewerkgestelden in het bijzonder tijdelijk kader.

BIJLAGE 8

Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen - Vlaamse Gewest

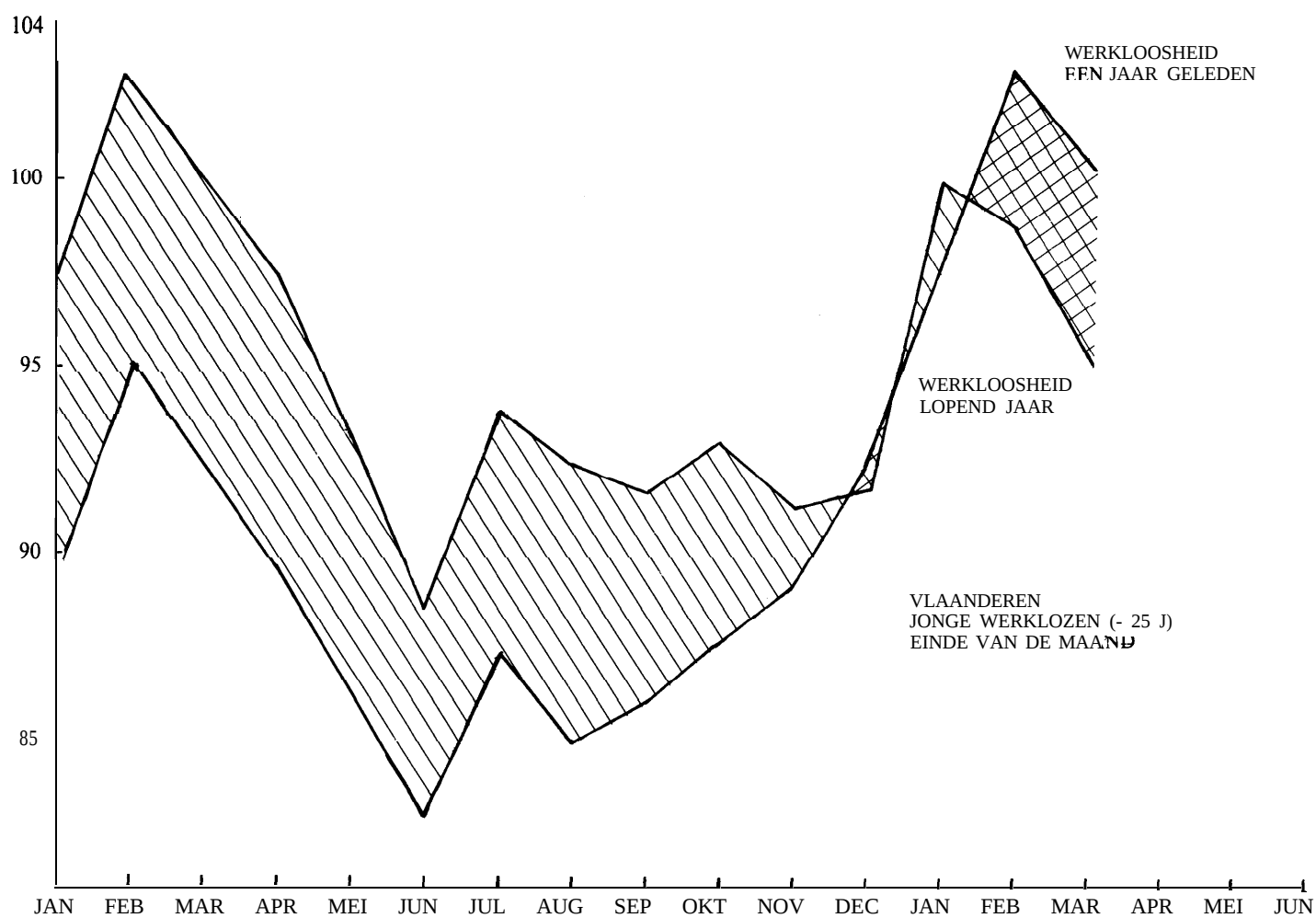
Grafiek I

BIJLAGE 9

Evolutie volledig uitkeringsgerechtigde werklozen - Vlaamse Gewest

Grafiek II

BIJLAGE 10

Industrieel voorkomingsbeleid

Beslissing van de Vlaamse Executieve van 28 juli 1983

1. Basisgegevens

1.1. Bedrijven in moeilijkheden melden zich meestal bij de overheid (Openbaar Krediet, Vlaamse Executieve, GIMV) als het voor een mogelijke herstructurering te laat is.

1.2. Om een werkelijk industrieel voorkomingsbeleid te voeren, moet men tijdig kunnen ingrijpen om een herstructurering nog doeltreffend te laten verlopen.

2. Nog enkele randgegevens

2.1. Van zodra in de pers berichten verspreid worden omtrent financiële moeilijkheden van een bepaald bedrijf, wordt het voor dit bedrijf nog moeilijker (leverancierskrediet slinkt, klanten buiten de moeilijkheden uit).

2.2. Diverse bedrijven kunnen niet meer gered worden, daar de financiële puinhoop en ondoorzichtigheid verdere tussenkomst onmogelijk maakt. Slechts na faillissement kan eventueel een nieuwe onderneming worden opgestart.

2.3. Iedere herstructurering veronderstelt meestal een financieel engagement vanwege de overheid.

2.4. Vastgesteld wordt dat d.e overheid niet over een specifiek wettelijk instrumentarium beschikt om ondernemingen in moeilijkheden te begeleiden en bij te staan.

3. Principes van het voorstel

3.1. Het industrieel voorkomingsbeleid vormt een onderdeel van de vernieuwde aanpak inzake het beleid t.a.v. ondernemingen in moeilijkheden. Aldus zullen de overheidsmiddelen zo zuinig mogelijk, maar tegelijk zo doelgericht mogelijk aangewend worden.

3.2. In principe moet een industrieel voorkomingsbeleid zich tot alle ondernemingen kunnen uitstrekken. Om praktische redenen zal het zeker in een aanloopfase noodzakelijk zijn zich beperkingen op te leggen. Daarom zal het industrieel voorkomingsbeleid zich aanvankelijk beperken tot de Vlaamse ondernemingen met gewoonlijk gemiddeld minstens 100 werknemers en tot de ondernemingen die zich vrijwillig voor een preventief onderzoek melden. Voorrang wordt evenwel verleend aan deze laatste categorie ondernemingen.

3.3. Er is een merkelijk verschil in benadering tussen een voorkomingsbeleid voor bedrijven in moeilijkheden en een beleid voor (sub)sectoren die door de economische crisis een zware inzinking kennen. Het hiernavolgend voorstel strekt zich alleen uit tot het voorkomingsbeleid ten aanzien van bedrijven.

3.4. De medewerking van de desbetreffende ondernemingsleiding blijft vereist in ons economisch systeem. Na bespreking met de bedrijfsleiding, in de ondernemingsraad, kunnen de representatieve werknemersorganisaties het onderzoek over de toestand van het bedrijf aanvragen. De betrokken bedrijfsleiding kan haar medewerking aan dit onderzoek weigeren.

3.5 De overheid kondigt duidelijk het principe af dat in de toekomst bedrijven die de adviezen en bijstand in het kader van een industrieel voorkomingsbeleid volledig naast zich neerleggen, zichzelf uitsluiten van alle mogelijke vormen van overheidssteun.

Dit betekent evenwel niet dat de onderneming die de procedure inzake het industrieel voorkomingsbeleid heeft gevolgd, automatisch in aanmerking komt voor overheidssteun.

3.6 Het preventief onderzoek gebeurt in diverse stadia :

— eerste stadium :

een globale analyse van de financiële toestand van het bedrijf op basis van beschikbare publieke informatie, andere informatie vrijwillig ter beschikking gesteld door de betrokken onderneming of op basis van informatie waarover de Executieve of haar diensten beschikt met uitzondering van de bedrijfstechnische gegevens. Op basis van deze globale algemene analyse wordt de onderneming als „gezond” of „in moeilijkheden” of „duidelijk op weg naar moeilijkheden” bestempeld.

— tweede stadium :

indien het bedrijf als „duidelijk op weg naarmoeilijkheden” wordt beoordeeld, is een grondige doorlichting aangewezen.

— derde stadium :

op basis van deze grondige doorlichting kan het bedrijf één of andere vorm van begeleiding wensen.

3.7. Een efficiënt industrieel voorkomingsbeleid vereist in alle stadia en van alle betrokkenen een volledige discretie.

4. Concrete uitwerking

4.1. De Vlaamse Executieve zal — in een aanvangfase bij wijze van proef- onderliggend systeem van industrieel voorkomingsbeleid uitwerken. Op basis van de opgedane ervaring terzake kan het systeem, na een aanloopfase, aangepast worden om een definitief karakter te krijgen.

4.2. Na vaststelling van het juridisch instrumentarium inzake het beleid t.a.v. ondernemingen in moeilijkheden en inzake het industrieel voorkomingsbeleid, zal de Vlaamse Executieve een centrale Commissie voor industrieel voorkomingsbeleid oprichten die volledig autonoom zal functioneren.

De voorgedij van de Gemeenschapsminister van Economie en Werkgelegenheid is van administratieve aard.

Deze commissie zal :

- over een operationele cel beschikken die de globale algemene analyses verricht ;
- de te onderzoeken dossiers, overgemaakt door een operationele cel, ontvangen (zie 3.2. en 3.4.) ;
- de resultaten van deze globale algemene analyse beoordelen, en indien de onderneming niet onder de categorie „gezond” valt, op eigen initiatief en onder eigen verantwoordelijkheid de bedrijven contacteren, en aan de onderneming een advies uitbrengen op basis van deze analyse. Dit advies wordt medegedeeld met de onvoorwaardelijke inachtneming van alle voorzorgen inzake discretie en richt zich enkel tot de ondernemingsleiding ;
- indien de onderneming dit wenst na een grondige doorlichting de onderneming begeleiden bij de te nemen maatregelen.

4.3. De centrale commissie bestaat uit 9 leden (1 Voorzitter en 8 leden) die :

- onafhankelijk en deskundig zijn inzake bedrijfsbeheer en bedrijfsfinanciën wat moet blijken uit een algemeen aanvaarde reputatie terzake ;
- gehouden zijn tot volledige discretie inzake de aan hen verstrekte informatie en de door hen behandelde dossiers ;
- geen functie vervullen die de onafhankelijkheid en de objectiviteit, vereist voor de uitoefening van hun mandaat, zou kunnen belemmeren. Daartoe zullen door de Vlaamse Executieve strikte onverenigbaarheden voor het lidmaatschap van de Commissie bepaald worden.

De leden van de commissie worden benoemd door de Vlaamse Executieven. 2 leden worden aangeduid op basis van een dubbellijst voorgedragen door de werknemersorganisaties en 2 leden op basis van een dubbellijst voorgedragen door de werkgeversorganisaties, in VESOC vertegenwoordigd.

De Voorzitter en de andere leden van de commissie worden benoemd door de Vlaamse Executieve.

De Voorzitter en de leden worden benoemd voor een periode van 6 jaar.

4.4. De Commissie beschikt over een operationele cel teneinde :

- de globale algemene analyse van de te onderzoeken ondernemingen voor te bereiden en te coördineren. Daartoe zal de operationele cel een centrale gegevensbank uitbouwen waarin informatie over de bedrijven wordt opgenomen op basis van :
 - alle beschikbare publieke informatie ;
 - informatie vrijwillig door de onderneming ter beschikking gesteld, met uitzondering van de bedrijfstechnische gegevens ;
 - het sekretariaat van de centrale commissie te verzekeren ;
 - de verstrekte adviezen op te volgen.

4.5. De werking van de operationele cel wordt verzekerd door ambtenaren van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (via de mobiliteit van ambtenaren). Deze ambtenaren hebben volstrekte zwijgplicht en werken uitsluitend in opdracht van de commissie.

4.6. Op basis van de globale analyse beoordeelt de centrale commissie de toestand van het bedrijf.

Als de commissie oordeelt dat het bedrijf reeds duidelijk in moeilijkheden verkeert, wordt dit aan het bedrijf gesignaleerd.

Indien de commissie oordeelt dat het bedrijf duidelijk „op weg is naar” moeilijkheden dan stelt de commissie de onderneming een grondigere doorlichting voor.

4.7. Telkens wanneer zij dit nodig acht informeert de commissie de Vlaamse Executieve over haar vaststellingen en over de door haar ondernomen acties en de resultaten ervan. Zij zal jaarlijks een verslag opstellen over haar werkzaamheden. Dat verslag zal op VESOC ter evaluatie besproken worden.

4.8. De onderneming oordeelt autonoom of eengrondigere doorlichting- op eigen kosten — zal worden uitgevoerd bij een bevoegde instelling of organisme naar keus. De bedrijfsleiding stelt evenwel de commissie op de hoogte van het gevolg dat aan het verstrekte advies wordt gegeven.

4.9. Indien de onderneming dit wenst kan zij — na de grondige doorlichting — de centrale commissie vragen om advies en begeleiding bij de eventueel te nemen maatregelen.

4.10. De kosten verbonden aan de eventuele grondigere doorlichting en de begeleiding die eruit kan voortvloeien vallen ten laste van de betrokken onderneming.

5. Juridisch kader

5.1. Na bespreking ervan met de sociale partners in VESOC en in de geëigende Commissie van de Vlaamse Raad, zal de Vlaamse Executieve — indien nodig — de passende wetgevende maatregelen treffen om voor het preventief beleid een wettelijke basis te creëren.

BIJLAGE 11

Standpunt van de Vlaamse Executieve
ten aanzien van het reconversiebeleid

De Vlaamse Executieve heeft op 22 februari 1984 als volgt haar standpunt bepaald ten aanzien van de nota van de nationale Regering dd. 20 december 1983 betreffende „Een toekomstcontract voor industriële reconversie en vernieuwing en voor relance”.

1. Krachtens de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen zijn de Gewesten, ten aanzien van het economisch beleid, onder meer bevoegd voor :

- het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak ;
- de gewestelijke economische expansie en met name de hulp aan ondernemingen en de prospectie naar investeerders, onverminderd het normatief kader waarin de economische bedrijvigheid en de concurrentie worden uitgeoefend.

Naar de geest en de letter impliceren deze bepalingen dat de nationale overheid het macro-economisch beleid voert, maar dat de Gewesten het industrieel impulsbeleid bepalen en autonoom het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak regelen.

2. Op grond van deze beginselen blijft de bevoegdheid van de nationale regering inzake het reconversiebeleid derhalve beperkt tot het bepalen van de omvang van de middelen van het Fonds voor Industriële Vernieuwing (FIV) terwijl de wijze op grond waarvan die middelen aan de Gewesten worden toebedeeld en de wijze waarop de Gewesten bij de aanwending van die middelen een eigen financiële verantwoordelijkheid nemen het voorwerp moeten zijn van een te bereiken gemeenschappelijk akkoord tussen de nationale regering en de Gewestexecutieven.

3. Binnen dit normatieve kader zijn de FIV-middelen bestemd om via het trekkingsrecht van de Gewesten te worden ingezet voor het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak.

Dit initiatief berust bij de Gewesten, die dan ook autonoom de voorwaarden en modaliteiten ervan moeten kunnen bepalen.

4. Een wederzijdse eerbiediging van deze bevoegdheidsafbakening is volgens de Executieve van essentieel belang, zowel voor een betere werking van de instellingen, als voor het welslagen van het beleid van industriële vernieuwing.

5. De Executieve verheugt zich erover dat het Fonds voor Industriële Vernieuwing (FIV) gereactiveerd wordt door de terbeschikkingstelling van de financiële middelen waarop het krachtens het koninklijk besluit nr. 31 van 15 december '78 nog aanspraak kan maken. Zij rekent erop dat het juiste bedrag van die middelen spoedig zal worden vastgesteld.

6. Renovatie, reconversie, innovatie en vernieuwing zijn begrippen die economisch dezelfde betekenis hebben : zij strekken ertoe het industrieel potentieel te ontwikkelen om finaal — zowel direct als indirect — nieuwe en duurzame werkgelegenheid tot stand te brengen.

De samensmelting van de doelfondsen „renovatie” en „reconversie” tot één enkel Fonds (FIV) moet dan ook worden gezien als een logische en goede maatregel.

7. De huidige verdeelsleutel van het FIV steunt op het aantal arbeidsplaatsen dat verloren is gegaan in drie nationaal gebleven sectoren : staalnijverheid, textielnijverheid, scheepsbouw en scheepsherstelling.

Een goede maatstaf voor het bepalen van de relatieve behoeften van de Gewesten zou moeten rekening houden, niet alleen met het totaal aantal verloren gegane arbeidsplaatsen, maar tevens met de voortschrijdende evolutie van de beroepsbevolking in de Gewesten.

De Executieve dringt dan ook aan op de herziening van de verdeelsleutel in de hiervoor genoemde zin.

8. Bij de uitoefening van de trekkingsrechten op de aldus verdeelde FIV-middelen moeten de Gewesten een duidelijke, eigen financiële verantwoordelijkheid op zich nemen.

9. De initiatieven die door de reactivering van het FIV worden mogelijk gemaakt, moeten uiteraard worden gerealiseerd in harmonie met en binnen het algemeen kader van het vernieuwd Vlaams industrieel beleid van de Executieve.

Deze optie brengt de Executieve ertoe andermaal te wijzen op de moeilijk te aanvaarden vertraging die bij de uitvoering van de Staatshervorming optreedt, meer bepaald wat betreft de overheveling naar de Gewesten van de hefbomen van het industrieel beleid.

Ten aanzien van de Dienst voor Nijverheidsbevordering, het Fonds voor prototypes, het Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw werden in juli 1983 principiële beslissingen tot regionalisering getroffen, die nog steeds op uitvoering en op financiering met belastingristorno's wachten.

Voor de andere instellingen en begrotingsfondsen die het industrieel beleid en het daaraan verbonden toegepast onderzoek schragen, is met de regionalisering zelfs nog geen aanvang gemaakt.

De Executieve doet dan ook een dringend beroep op de nationale Regering om aan deze nu meer dan drie jaar aanslepende tekortkomingen onverwijld een einde te stellen.

10. Een eerste optie die door de Gewesten zelf moet worden genomen betreft de afbakening van de subregio('s) van het Gewest, waarin het nieuwe stelsel toepassing zal vinden.

Gelet op de omvang van de werkloosheid en de verdere groei van de beroepsbevolking in Limburg, is ook de Executieve van oordeel dat deze provincie in het reconversiebeleid in Vlaanderen de eerste — en zeer hoge — prioriteit moet krijgen.

Maar ook andere subregio's hebben met bijna even zware problemen te kampen. Inzonderheid wordt hier gedacht aan de Kempen, het Hageland en de Westhoek, gebieden die trouwens door de Commissie van de Europese Gemeenschappen eveneens als ontwikkelingszones zijn erkend, zij het dan met een minder hoge steunintensiteit.

De Executieve is van oordeel dat ook deze gebieden alsmede de regio's met een lage tewerkstellingscoëfficiënt, voor een goede en evenwichtige oplossing, bij het reconversiebeleid in Vlaanderen in een te bepalen mate moeten betrokken zijn.

11. De tweede regionaal te nemen optie heeft betrekking op het relatief belang van de overheidsparticipatie in het totaal van het maatschappelijk kapitaal van de onderneming.

De Executieve is en blijft van oordeel dat de industriële ontwikkeling in de eerste plaats en in hoofdzaak moet uitgaan van het privé-initiatief. De openbare holdings (NIM en GIMV) in hun eerste en tweede functie, alsmede de semi-openbare holdings (Sidinvest en Alinvest) mogen echter in hun participatiemogelijkheden niet benadeeld worden tegenover de zuivere privé-holdings.

De grens zou dus in principe kunnen gesteld worden op maximum 49 pct. zuiver overheidskapitaal en op minimum 33,33 pct. zuiver privé-kapitaal. Het kapitaal afkomstig van de hiervoor genoemde openbare of semi-openbare holdings zou daarbij als „gemengd” kapitaal worden aangemerkt, d.w.z. dat het niet zou gerekend worden tot zuiver overheidskapitaal, noch tot zuiver privé-kapitaal.

Op deze wijze wordt verstoring van de concurrentievoorwaarden tussen holdings voorkomen.

12. Bij terugkoop van een participatie van het Gewest door privé-aandeelhouders van de onderneming, moet de opbrengst van die terugkoop exclusief ten goede komen aan het Gewest waarin de verrichting plaatsvond.

De Executieve acht het daartoe van belang dat de opbrengst gestort wordt op een ten name van het betrokken Gewest geopende bijzondere FIV-rekening.

13. De Gewesten moet ook zelf kunnen uitmaken of en in welke mate zij afzien van het normale stemrecht dat aan de overheidsaandelen verbonden is.

Een veralgemeende toepassing van het „non voting” beginsel is niet in overeenstemming met de principes van goed beheer van de overheidsfinanciën.

De Executieve meent dan ook dat het Gewest zijn rechten als aandeelhouder — en met name zijn stemrecht — moet kunnen uitoefenen voor alle belangrijke beslissingen die in het kader van de activiteit van de vennootschap moeten genomen worden.

In bepaalde gevallen kan evenwel verantwoording aanwezig zijn voor een grotere soepelheid en mag zelfs de techniek van de „non voting shares” niet a priori worden uitgesloten, zonder dat dit de regel mag worden en voor zover de modaliteiten van de participatie dan in een beheerscontract worden vastgelegd.

14. Ook de in uitzicht gestelde reconversiecontracten die met de overheidsparticipatie zouden gepaard gaan ressorteren in overwegende mate onder de bevoegdheid van de Gewesten, inzonderheid als zij betrekking hebben op afspraken in verband met investerin-

gen, research, export, werkgelegenheid, experimenten met betrekking tot de arbeidstijd, enzovoort.

De Executieve meent dat zij autonoom dergelijke conventies met investeerders moet kunnen sluiten, in het belang van de industriële vernieuwing en de werkgelegenheid in Vlaanderen.

15. Bijkomende fiskale maatregelen in het kader van het reconversiebeleid behoren tot de exclusieve bevoegdheid van de nationale overheid.

Fiskale stimuli waarvan de toepassing beperkt zou zijn tot bepaalde subregio's, leiden evenwel onafwendbaar tot ernstige verstoring van de concurrentievoorwaarden, inzonderheid als zij ertoe strekken rechtstreeks de belastbare grondslag te verlagen. Herhaalde wijzigingen van de voorwaarden van toepassing van fiskale stimuli beperken trouwens de doeltreffendheid ervan.

BIJLAGE 12

Advies van de Vlaamse Executieve over het
voorontwerp van wet houdende maatregelen
tot bevordering van de industriële reconversie

De Vlaamse Executieve heeft reeds op 29 februari jl. haar standpunt bepaald ten aanzien van het reconversiebeleid. De tekst van dit standpunt is bij het advies gevoegd en maakt er integraal deel van uit.

Het overleg dat tussen de nationale Regering en de Gewestexecutieven werd gevoerd, heeft anderzijds geleid tot de toezegging van de Minister van Economische Zaken om het voorontwerp van wet op de volgende punten te amenderen :

1°. De reconversiezones worden door de Koning bepaald na eensluidend advies van het betrokken gewest (art. 1, 1°).

2°. De autonome tussenkomst van de Nationale Investeringsmaatschappij geldt alleen in de nationale sectoren van de economie. In de andere sectoren komt de N.I.M. slechts tussenbeide als zij daartoe wordt aangezocht door de betrokken gewestelijke investeringsmaatschappij (art. 1, 3°).

3°. Het stelsel zal eveneens van toepassing zijn op reconversieprojecten die ertoe strekken de werkgelegenheid te verbeteren (art. 1, 5°, d).

4°. de verplichting tot afkoop van de FIV-aandelen geldt duidelijk alleen voor de privé-aandeelhouders (art. 2, 3° en art. 6, § 1).

5°. Het koninklijk besluit tot wijziging van het K.B. van 15 december 1978 betreffende het FIV wordt genomen na advies van de Executieven (art. 8). De Minister van Economische Zaken zal daartoe een voorafgaand overleg organiseren.

In afwachting daarvan neemt de Vlaamse Executieve reeds akte van het feit dat er overeenstemming is om de opbrengst van de afkoop van FIV-aandelen te boeken op afzonderlijke gewestelijke FIV-rekeningen.

Ofschoon het voorontwerp van wet een aantal modaliteiten regelt die principieel tot de bevoegdheid van de Gewesten behoren, stelt de Vlaamse Executieve vast dat inhoudelijk op een aantal punten is tegemoet gekomen aan het door haar geformuleerde standpunt.

Onder voorbehoud van de latere regeling van het FIV-statuut (art. 8), kan de Vlaamse Executieve globaal, vanuit een pragmatische benadering, met het voorgelegde en gearmende ontwerp van wet instemmen.

Zij doet daarmee evenwel in geen enkele mate afstand van haar principieel standpunt ten aanzien van haar exclusieve bevoegdheid voor het openbaar industrieel initiatief op gewestelijk vlak.

***De Voorzitter van de Vlaamse Executieve,
Gemeenschapsminister van economie en werkgelegenheid,***

G. GEENS

BIJLAGE 13

Verslag VESOC-vergadering van 9 maart 1984

De DIRV-actie / Visie op een vernieuwd Vlaams Industrieel beleid — resoluties

De Voorzitter deelt mede dat de voorliggende ontwerp-resoluties het resultaat zijn van de hearings die in de Vlaamse Raad werden georganiseerd en de besprekingen die in meerdere vergaderingen van de ad-hoc VESOC-werkgroep werden gehouden. Vooraleer zij door de Vlaamse Executieve worden gefinaliseerd, wenst hij de reacties van de sociale partners te kennen.

De sociale partners herhalen de opmerkingen en suggesties die zij in de genoemde hoorzittingen en in de VESOC-werkgroep hadden geformuleerd.

Tussen de werkgevers- en werknemersafgevaardigden heeft het verschil van opvatting vooral betrekking op de rol en de draagwijdte van het overheidsinitiatief en op de verantwoording van een herverdeling van arbeid en inkomen (ontwerp-resoluties 8 en 22).

Ten aanzien van een aantal andere ontwerp-resoluties is de instemming van de werknemersorganisaties afhankelijk van een verdere concretisering van de beginselen die in de teksten zijn neergelegd. De aandacht gaat daarbij vooral naar de structuren waarin de hefboomen van het Vlaams industrieel beleid zouden worden ondergebracht. Concreet spitst de aandacht zich daarbij toe op het al dan niet inschakelen van deze hefboomen in de Vlaamse administratie.

Voor de middenstandsvertegenwoordiging mag een evenwichtig economisch beleid niet beperkt blijven tot een industrieel beleid in strikte betekenis. Bijzondere aandacht is vereist ten aanzien van de KMO's, o.m. wat betreft de expansiewetten, de vorming en de overreglementering meer bepaald in de sector van het leefmilieu.

Tijdens de daaropvolgende gedachtenwisseling wijst Minister Schiltz op het feit dat inderdaad zou moeten duidelijk gesteld worden of men zich beperkt tot de DIRV-actie dan wel het ruimere sociaal-economisch beleid. Zoniet worden er verwachtingen gewekt die door de DIRV-actie niet kunnen worden ingelost. Tevens is hij van oordeel dat zo snel mogelijk klaarheid moet worden geschapen inzake GIMV en NIM. Meerdere vertegenwoordigers wijzen op de noodzaak van klaarheid over de enge of ruime interpretatie van het industrieel beleid. Volgens de vertegenwoordiger van de landbouw wordt de betekenis van de resoluties ten aanzien van de landbouwproblematiek daar immers door bepaald.

Minister Lenssens beklemtoont dat door het preventiebeleid dat inzake leefmilieu wordt gevoerd, door de tijdige informatie van en het overleg met het bedrijfsleven, de voorwaarden die inzake milieubehoud worden opgelegd aan het bedrijfsleven geen rem zullen betekenen voor zijn ontwikkeling.

Wat de enge of ruime interpretatie betreft van het industrieel beleid wordt verder verduidelijkt dat het industrieel beleid moet kaderen in een ruimere algemene sociaal-economische politiek. Daar is overigens het verschil gelegen tussen de bredere basisopties en de engere beleidsaspecten.

Ook wordt gewezen op het essentiële belang van het tegengaan van de afbrokkeling van het industriële draagvlak, onafgezien van de dimensie van de ondernemingen.

De Voorzitter wijst erop dat het gaat om het vernieuwd industrieel beleid en niet het algemene sociaal-economische beleid. Dat dit beleid niet alleen op de grotere ondernemingen wordt toegespitst is nogal evident. Verder is hij van oordeel dat men met een aantal randvoorwaarden is geconfronteerd die als gegevens moeten worden beschouwd. Wat de problematiek van de hefboomen en hun plaats in de administratie betreft beklemtoont hij dat men de fout niet mag begaan de overheveling van de hefboomen te laten uitmonden in een verdere versnippering. Vandaar de voorgestelde hergroepering rond drie actieterrijnen : onderzoek en ontwikkeling, investeringen en commercialisering.

Het ACV preciseert dat inzake de hefboomen er inderdaad meer klaarheid en samenhang noodzakelijk is, en dat men bij de beslissing, of zij buiten of binnen de administratie worden ondergebracht, van de aard van hun opdrachten moet uitgaan. Ook mag de overheveling niet voor gevolg hebben dat de werknemers bij sommige hefboomen niet meer zouden betrokken zijn. Het ABW treedt dit standpunt bij.

Het ABW wijst er ten slotte nog op dat het voor hen niet aanvaardbaar zou zijn dat de DIRV-nota als verklarende tekst of referentiebasis voor de resoluties zou worden aanzien. Deze uitgebreide nota is slechts als gespreksbasis aanvaardbaar.

Besluitend herhaalt de Voorzitter dat het niet in de bedoeling lag het akkoord te vragen van de sociale partners over deze ontwerpresoluties.

Op basis van de hearings in de Vlaamse Raad, de werkzaamheden van de werkgroep en de reacties en bedenkingen van vandaag zal een definitieve tekst worden opgesteld door de Executieve die daarna aan de Vlaamse Raad zal worden voorgelegd.
